

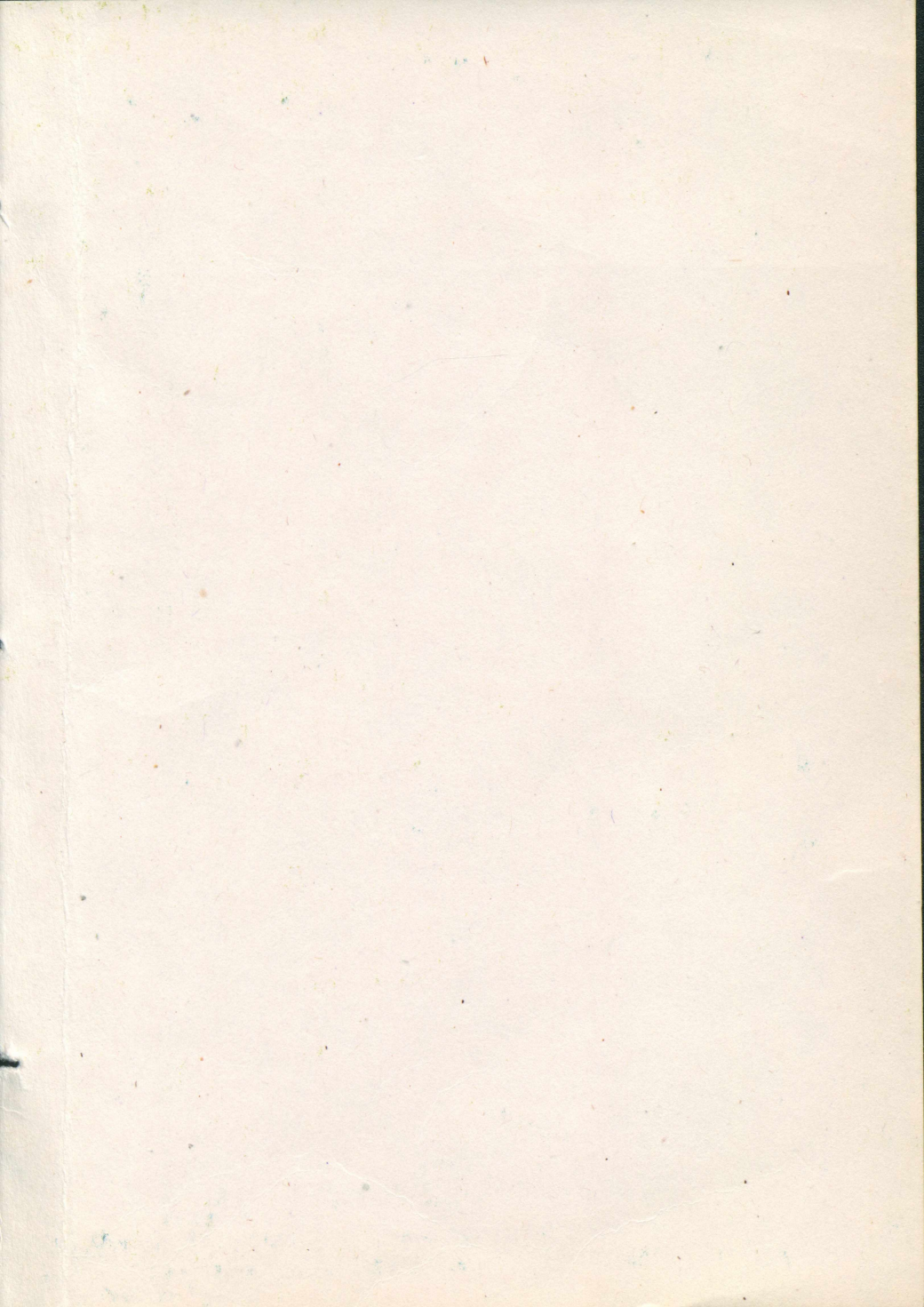
WOJEWÓDZKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA
im. Emilii Sukertowej Biedrawiny w Olsztynie

Skol.

***bibliotekarz
olsztyński***

1/87

WOJEWODZKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA

im. Emilii Sukertowej-Biedrawiny

w Olsztynie

BIBLIOTEKARZ OLSZTYNSKI

Nr 1/1987

Olsztyn, czerwiec 1987 r.

Nr inw. czes. 543

BIBLIOTEKARZ OLSZTYNSKI

Nr 1/1987

Nr inw. 110-003387

Zespół autorsko-redakcyjny:

Krystyna Bartoszewicz-Zykubek, Jan
Burakowski (przewodniczący), Halina
Giżyńska-Burakowska, Krystyna Hałun,
Henryk Jakubiec, Jolanta Juran,
Zdzisława Kosmowska, Izabela Syrojc,
Bożena Wasilewska.

Wydawca: Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Emilii
Sukertowej-Biedrawiny, 10-117 Olsztyn, ul. 1 Maja 5.

Pracownia Poligraficzna OBN . Olsztyn
Nakład 350 egz., Zam. 282, S-2.

Akc. W Nr 11 / 06 / Cz

SPIS TREŚCI

	str.
<u>I. W naszych bibliotekach</u>	
1. Praca bibliotek woj. olsztyńskiego w 1986 r. w świetle sprawozdań dla GUS (Krystyna Hałun)	1
2. Punkty biblioteczne na wsi w woj. olsztyńskim. Stan aktualny i przesłanki dalszego rozwoju (Jan Burakowski)	5
3. 21 punktów w gminie (Teresa Ratka)	11
4. Bibliotekarz w środowisku (J.B.)	13
5. Ja pomagam innym - inni pomagają mnie (Jadwiga Zegarek)	14
6. Biblioteka - rolnictwo - wybór zawodu (Janina Fiedorowicz)	17
7. Współpraca filii bibliotecznej w Biesalu ze szkołą (Janina Chorzelewska)	18
8. Jeszcze jedna biblioteka miejska - i stare biedy (Krystyna Bartoszewicz-Zykubek)	22
<u>II. Pisarze - bibliotekarze - czytelnicy</u>	
9. Z cyklu "Pisarze olsztyńscy młodszej generacji" - Władysław Katarzyński (Henryk Jakubiec)	24
<u>III. Warto wiedzieć</u>	
10. <u>Rozmaitości literackie.</u> - Książka - bomba. Życie kopiujące...literaturę, Mózg w księdze Guinnessa. "Przewodnik Bibliograficzny" nr 13. Szekspir - pracodawca (oprac. Jolanta Juran)	27
11. <u>Z życia bibliotecznego.</u> - Niebanalne dzieje biblioteki skierniewickiej. Korony za wypożyczenia. Nienacki pod Wawelem. Książka w herbie państwowym. Książka w samolocie. Wideo w bibliotece wałbrzyskiej (oprac. Jan Burakowski)	29
<u>IV. Przepisy prawne</u>	
12. Wybór przepisów prawnych dotyczących bibliotek i spraw osobowych, opublikowanych w okresie: 1.I. - 31.III.1987r. (oprac. Barbara Piotrowska)	31

V. Zestawienia bibliograficzne.

13. "Bestsellery" radzieckie ostatniego dwudziestolecia
(oprac. Jolanta Juran) 32
14. Jan Heweliusz (oprac. Maria Czapiewska). 36
15. Balbina Switycz-Widacka (oprac. Irena Walczak). . . . 42
16. Ernst Emil Wiechert (oprac. Jolanta Juran). 44
17. Prasa o bibliotekach woj. olsztyńskiego w 1986 r.
(Irena Walczak) 47
18. Zalewo. Przeszłość i terażniejszość (Anna Dominik), 52

VI. Nowości wydawnicze

19. Nowe książki o Warmii i Mazurach (Bożena Wasilewska), 53
20. Źródła informacyjno-bibliograficzne (Maria Czapiewska) 56
21. Lektury dla bibliotekarzy (Krystyna Bartoszewicz-
Zykubek) 61

VII. 22. Kalendarium rocznic i obchodów. Lipiec-wrzesień 1987 r.

- (oprac. Maria Czapiewska) 63

VIII. Kronika Bibliotek. Fakty i wydarzenia z okresu:

1.I. - 31.III.1987 r.

23. Na Zielonej Górze - nowa filia WBP (Halina
Giżyńska-Burakowska) 68
24. Filia nr 11 WBP w nowym lokalu (Halina Giżyńska-
Burakowska) 69
25. Nagrody wojewódzkie w konkursie "Dobra książka na
wsi" (Jan Burakowski) 69
26. Miesiąc Książki i Prasy Rolniczej 1987 (Jan
Burakowski) 70
27. Wieczór wspomnień o Emilii Sukertowej-Biedrawinie
(J.B.) 74
28. Biblioteki na łamach "Ziemi Ostródzkiej" (Jan
Burakowski) 75
29. Zimowe niedole bibliotek i bibliotekarzy (J.B.). . . 76
30. Kalendarium wydarzeń z życia bibliotek publicznych
oraz organizacji społecznych środowiska bibliote-
karskiego (oprac. Jan Burakowski) 76

I. W NASZYCH BIBLIOTEKACH

Krystyna Hałun
WBP w Olsztynie

1. Praca bibliotek woj. olsztyńskiego w 1986 r. w świetle sprawozdań dla GUS.

Rok 1986, mimo trudności finansowych z jakimi borykała się większość bibliotek, przyniósł dalsze korzystne zmiany, które przyczyniły się do rozwoju usług bibliotecznych.

1. Sieć biblioteczna, w 1986 r. zmniejszyła się o jedną filię wiejską (zorganizowano nową filię w Marcinkowie - gm. Mrągowo a zlikwidowano filie w Dąbrowie - gm. Bartoszyce i Gałdowie - gm. Iława) i w końcu 1986 roku obejmowała 243 biblioteki i filie, w tym 173 na wsi. Zwiększyła się o 9 liczba punktów bibliotecznych (do 932). O jedną placówkę publiczno-szkolną zmniejszyła się sieć bibliotek łączonych (w związku z likwidacją filii w Dąbrowie) i liczy obecnie 52 placówki (21 publiczno-szkolnych, 8 publiczno-szpitalnych, 25 publiczno-zakładowych

2. Dość znaczne, korzystne zmiany wystąpiły w bazie lokalowej bibliotek. Ogółem biblioteki i filie zwiększyły powierzchnię lokalową o 2792 m² z czego większość (2419 m²) przypadła na placówki miejskie. Nowe lokale uzyskało 6 bibliotek - filia nr 2 WBP w Olsztynie, MBP w Szczytnie, miejsko-gminne biblioteki w Barczewie i Reszlu, biblioteki gminne w Stawigudzie i Świętajnie).

Mimo zaistniałych zmian nadal wiele bibliotek pracuje w trudnych warunkach. Dotyczy to zwłaszcza bibliotek wiejskich: z 28 bibliotek gminnych tylko 6 (21,4%) ma powierzchnię przekraczającą 100 m², więcej niż połowa (52,6%) wszystkich wiejskich placówek bibliotecznych nie posiada czytelni, w 12 placówkach (6,9%) nie ma nawet kąca czytelniczego.

Słabe jest zaopatrzenie bibliotek w środki łączności. Ogółem biblioteki publiczne województwa dysponują 91 numerami telefonów z czego większość przypada na biblioteki miejskie. Na wsi, na 173 placówki, telefonami dysponuje tylko 37 (21,3%).

Bardzo dotkliwie odczuwany jest, zwłaszcza przez WBP i biblioteki rejonowe, brak sprawnych i nowoczesnych urządzeń poligraficznych.

3. Niewiele zmieniły się kwalfikacje pracowników zatrudnionych na stanowiskach bibliotekarskich. W mieście wykształcenie bibliotekarskie

posiada 52,6% zatrudnionych, na wsi tylko 19,7%. Ponadto na wsi aż 22,7% ogółu zatrudnionych posiada mniej niż średnie wykształcenie ogólne.

4. W roku 1986 zakup książek i innych materiałów bibliotecznych był o ponad 3 tys. wol. mniejszy niż w roku ubiegłym. Średni wskaźnik zakupu dla wszystkich bibliotek w województwie wyniósł 19 wol. na 100 mieszkańców. Jednakże pomiędzy poszczególnymi placówkami wskaźniki były bardzo zróżnicowane. Szczególnie niepokojący jest niski zakup do bibliotek wiejskich (średnio 14 wol. na 100 mieszkańców). Na 28 gmin, w jednej zakup wyniósł mniej niż 10 wol. na 100 mieszk. (Pasym), w 11 - od 10 do 15 wol., w 8 - od 16 do 20 wol., w 7 - od 21 do 25 wol., w 1 (Purda) - powyżej 25 wol. na 100 mieszkańców.

W miastach bardzo niskie wskaźniki zakupu wystąpiły w Dobrym Mieście (9 wol.), Jezioranach (10 wol.), Iławie, Barczewie, Morągu (po 11 wol.), Ostródzie (13 wol.), Szczytnie (14 wol.).

Struktura zbiorów zmieniała się w niewielkim stopniu i nie zawsze była kształtowana stosownie do wielkości, charakteru i potrzeb środowiska czytelniczego.

Mimo zmniejszenia się liczby zakupionych książek, wydatki na ten cel wzrosły o ponad 6 mln. zł w porównaniu do roku 1985, spadły natomiast nakłady na oprawę książek i czasopism.

5. W 1986 r. nastąpił dalszy rozwój czytelnictwa, chociaż nie był on tak dynamiczny jak w roku 1985. Czytelnicy, w stosunku do ogółu mieszkańców województwa, stanowili 24,8%. Najwyższy odsetek czytelników odnotowały biblioteki w: Miłakowie (44,8%), Górowie Ił. (40,8%), Lidzbarku Warm. (34,8%), Biskupcu (34,0%), Reszlu (33,4%), Morągu (30,9%), najniższy zaś w gminach: Sępól (12,1%), Bisztynek (14,1%) i Mrągowo (15,6%).

We wszystkich typach bibliotek wzrosła liczba wypożyczeń książek do domu - ogółem o 17 wypożyczeń na 100 mieszk. (do 463). Największy przyrost wystąpił w miastach: Kętrzyn, Lidzbark Warm., Olsztyn oraz gminach: Bisztynek, Kozłowo, Morąg, Purda, Szczytno. Struktura wypożyczeń zmieniała się w niewielkim stopniu, na korzyść literatury niebeletrystycznej (o 0,7%). Pozytywnie należy ocenić wyniki czytelnictwa w punktach bibliotecznych, w których wypożyczenia wzrosły o ponad 9 tys. i w niektórych gminach stanowiły ponad połowę ogółu wypożyczeń (Olsztyn - 73%, Górowo - 70,1%, Janówiec - 62,6%). Nastąpił dalszy wzrost wyników czytelnictwa dziecięcego zarówno w bibliotekach ogólnych, jak i wyspecjalizowanych w obsłudze dzieci i młodzieży. Wzrosły usługi świadczone

czytelnikom na miejscu (o ponad 19 tys. odwiedzin, 22 tys. wypożyczeń, 21 tys. informacji).

6. W zakresie popularyzacji zbiorów i czytelnictwa najważniejsze imprezy minionego roku wiązały się z:

- obchodami 40-lecia pierwszych bibliotek publicznych w woj. olsztyńskim
  - w tym WBP w Olsztynie;
- popularyzacją wiedzy i literatury rolniczej w Miesiącu Prasy i Książki Rolniczej;
- centralnymi obchodami w Olsztynie i pobliskich gminach Dni Prasy Ludowej i Książki;
- popularyzacją bibliotek i czytelnictwa w czasie Dni Kultury, Książki i Prasy oraz Dekady Książki Społeczno-Politycznej.

Biblioteki organizowały, często we współpracy z in. instytucjami i organizacjami: wystawy książek i innych materiałów bibliotecznych, cykle odczytów, prelekcje, kiermasze książek, spotkania autorskie, przeglądy książek, spotkania rodzin czytających, konkursy - literackie, czytelnicze, plastyczne i recytatorskie, występy istniejących w niektórych bibliotekach zespołów teatralnych itp. Do bibliotek przodujących w zakresie popularyzacji czytelnictwa należały placówki w Bartoszycach, Biskupcu, Dobrym Mieście, Kętrzynie, Korszacz, Morągu, Mrągowie, Nidzicy, Olsztynie i Reszlu.

Uwaga: Szersze omówienie działalności bibliotek województwa w 1986 r. (wraz ze szczegółowymi materiałami statystycznymi) znajduje się w publikacji WBP w Olsztynie p.t. "Ocena działalności bibliotek publicznych woj. olsztyńskiego w 1986 r." (otrzymały wszystkie biblioteki miejskie, miejsko-gminne i gminne oraz urzędy administracji państwowej).

Podstawowe dane charakteryzujące stan i działalność
bibliotek województwa w 1986r.

Lp.		1986	1985	Różnica 1986-1985
1	Biblioteki i filie	243	244	- 1
	w tym na wsi	173	174	- 1
2	Punkty biblioteczne	932	923	+ 9
	w tym na wsi	796	790	+ 6
3	Czytelnicy	181.877	175.657	+6.220
	w tym na wsi	74.078	73.238	+ 840
4	% czytelników w stosunku do ogółu mieszkańców	24,8	24,3	+ 0,5
	w tym na wsi	23,7	23,4	+ 0,3
5	Wypożyczenia do domu	3.393.989	3.231.859	+162.130
	w tym na wsi	1.467.702	1.405.021	+ 62.681
6	Wypożyczenia na 100 mieszk.	463	446	+ 17
	w tym na wsi	469	449	+ 20
7	Wypożyczenia na miejscu	692.106	670.501	+ 21.605
	w tym na wsi	234.792	221.004	+ 13.788
8	Woluntyny na 100 mieszkańców	376	366	+ 10
	w tym na wsi	393	383	+ 10
9	Zakup książek w wol. na 100 mieszk.	19	19	-
	w tym na wsi	14	16	- 2
10	Nakłady na zakup książek na 100 mieszk.	3.933	3.052	+ 881
	w tym na wsi	2.836	2.330	+ 506
11	Nakłady na prenumeratę na 100 mieszk.	1.132	913	+ 219
	w tym na wsi	1.300	1.069	+ 231

Jan Burakowski
WBP w Olsztynie

2. Punkty biblioteczne na wsi w woj. olsztyńskim.
Stan aktualny i przesłanki dalszego rozwoju.

Punkty biblioteczne odgrywają wielką rolę w obsłudze czytelnicej mieszkańców wsi. W woj. olsztyńskim ich znaczenie jest jeszcze większe niż w gęściej zaludnionych regionach z uwagi na rozproszenie sieci osadniczej (312 tysięcy mieszkańców wsi mieszka w 1003 sołectwach i aż 2444 wyodrębnionych miejscowościach wiejskich.¹⁾ Jest więc rzeczą zrozumiałą, że i Wojewódzka Biblioteka Publiczna i pracownicy bibliotek terenowych dokładają starań, by objąć siecią punktów wszystkie wsie liczące powyżej 100 mieszkańców - a w uzasadnionych wypadkach i miejscowości mniejsze. W niniejszym artykule zawarłem podstawowe fakty i refleksje związane z tą formą udostępnienia zbiorów, zebrane w toku penetracji tego tematu w oparciu o dane statystyczne dla GUS oraz hospitacje pracy bibliotek i punktów wiejskich.

Informacje ogólne. Wg stanu na koniec 1986 r. w woj. olsztyńskim działały 932 punkty biblioteczne, z tego 796 na wsi²⁾ 80% z nich obsługuje wsie indywidualne a 20% (166) - Państwowe Gospodarstwa Rolne. Księgozbiory punktów wiejskich liczyły ogółem 152 tys. woluminów - tj. w przeciętnym punkcie znajdowało się 201 wol. Punkty obsługiwały 33.817 czytelników, którzy wypożyczyli w roku 501 tys. książek. Tak więc punkt obsługiwał przeciętnie 48 czytelników i udostępnił w roku 627 woluminów a czytelnik w nim wypożyczył w roku 13 wol. Za pośrednictwem punktów obsłużono 45,7% ogółu czytelników wiejskich i wypożyczono 33,5% udostępnionych do domu na wsi książek. Gdzie mieszczą się punkty i kto je prowadzi? - Aż 42,6% znalazło schronienie w mieszkaniach prywatnych, 24,6% w klubach wiejskich, 10,2% w szkołach, wreszcie 7,7% w innych pomieszczeniach (głównie w biurach instytucji wiejskich i sklepach)³⁾. W bardzo małej wsi (do 200 mieszkańców) formą dominującą jest punkt zlokalizowany w mieszkaniu prywatnym, w większej - w klubie wiejskim. Lokalizacja określa w znacznym stopniu strukturę zawodową osób prowadzących punkty: 24,6% to gospodarze klubów, 28,3% - rolnicy i gospodynie wiejskie, 20,9% - pracownicy PGR-ów i innych zakładów pracy, 15% nauczyciele, 4,2% - uczniowie szkół średnich, 7,4% inni (wśród

nich sporo emerytów). Już krytyczne spojrzenie na powyższe cyfry pozwala na sformułowanie pierwszych wniosków. - Niewątpliwie w ostatnich latach punkty "przeżywają" w województwie (i w całym kraju) pewien renesans. Po wieloletnim okresie stagnacji a nawet znacznego regresu (w l. 1973-82). Ten fakt jest konsekwencją nie tylko większego zainteresowania bibliotekarzy tą formą udostępnienia zbiorów. Do ożywienia pracy punktów przyczyniły się niewątpliwie takie okoliczności, jak: korzystniejsze niż w latach poprzednich formy honorowania osób prowadzących punkty (podwyższenie wysokości nagród kwartalnych, ekwiwalenty za dowóz kompletów książek, ekwiwalent za udostępnienie mieszkań prywatnych), wzrost zatrudnienia w bibliotekach gminnych i miejsko-gminnych, wreszcie utrudnienia w zakupie książek przez ludność wiejską. Rysują się też niestety zjawiska niepokojące. Zmniejszyła się ilość punktów w PGR-ach (co tylko częściowo tłumaczyć można postępującą koncentracją ludności związanej z PGR-ami w większych miejscowościach). W ostatnim roku zmniejszył się dość znacznie przeciętny księgozbiór w punkcie (z 231 do 201 wol), co jest związane niewątpliwie ze znacznym spadkiem dopływu nowości do bibliotek wiejskich w l. 1985-1986.

Sieć punktów bibliotecznych i ich wyposażenie. Gdy porównamy ilość wsi w województwie liczących powyżej 100 mieszkańców (ok. 1015) z ilością wiejskich bibliotek oraz ich filii i punktów (932), w pierwszej chwili gotowi jesteśmy uznać, że sieć punktów jest niemal pełna, gdyż placówki biblioteczne posiada ok. 92% ogółu wsi. Realna rzeczywistość jest jednak bardziej skomplikowana i mniej optymistyczna niż "rzeczywistość" przeciętnie statystyczna". Dokładniejsza penetracja wskazuje, że w wielu gminach ilość placówek przekracza - często znacznie - ilość wsi liczących co najmniej 100 mieszkańców (tzn. działają tu punkty także we wsiach mniejszych) a w części gmin mamy do czynienia z dużymi lukami w sieci punktów. Przypadki skrajne to, z jednej strony, gmina Górowo Iławeckie z "nadwyżką" 11 punktów, z drugiej zaś gmina Dąbrówno, w której sieć biblioteczna obejmuje mniej niż 2/3 ogółu miejscowości (10 bibliotek i punktów na 16 miejscowości liczących powyżej 100 mieszkańców). Pod względem kompletności sieci możemy gminy podzielić na 4 grupy. 19 gmin posiada pełną sieć, bądź nawet ilość placówek przewyższa ilość wsi "stusobowych". Są to gminy: Barciany, Bartoszyce, Biskupiec, Bisztynek, Dzwierzuty, Górowo, Janowo, Janowiec, Jedwabno, Jeziorany, Lubomino, Miłakowo, Nidzica, Pasy, Piecki, Reszel, Szczytno, Wielbark i Zale-

wo. Dalsze 10 gmin posiada niewielkie luki - brak tu 1-2 punktów (Dywity, Jonkowo, Gietrzwałd, Kiwity, Kozłowo, Lidzbark, Miłomłyn, Purda i Świętajno). W następnych 9 gminach luki są znaczne - brak tu od 3 do 5 punktów (Iława, Łukta, Małdyty, Morąg, Olsztynel, Sępól, Srokowo, Sorkwity i Świątki). Wreszcie w 8 wypadkach luki są bardzo duże (brak co najmniej 6 punktów), są to gminy: Barczewo (brak 7 punktów), Dobrze Miasto (7), Dąbrówno (6), Grunwald (6), Kętrzyn (6), Lubawa (10), Mrągowo (8) i Ostróda (12).

Bez trudu skonstatować możemy, że największe luki występują w większości gmin podmiejskich i w gminach posiadających małą ilość stałych placówek (filii).

Wyposażenie punktów w szafy na książki należy uznać za dobre. W zasadzie wszystkie punkty posiadają stosunkowo nowe szafy będące własnością bibliotek, klubów lub PCR-ów, Tylko w l. 1982-84 punkty otrzymały ok. 550 szaf wykonanych na zlecenie WBP. Również niemal wszystkie punkty posiadają szyldy a znaczna część wyposażona jest w regulaminy wykonane na trwałym materiale i rozdzielacze do książek.

Księgozbiory punktów. Dobór książek do punktów jest zadaniem szczególnie złożonym i odpowiedzialnym. Do punktu powinny trafić wyłącznie książki interesujące, o wysokich walorach czytelniczych. Zaserwowanie człowiekowi niezbyt "oczytanemu" pozycji zbyt trudnej lub po prostu nieciekawej może go zrazić na długo do korzystania z książki bibliotecznej. Dużą sztuką jest również dobór tematyczny książek, gdyż niewielki ilościowo księgozbiór musi zaspokoić potrzeby społeczności czytelniczej bardzo zróżnicowanej pod względem wieku, wykształcenia, gustów czytelniczych i zainteresowań praktycznych. Znaczna część bibliotekarzy radzi sobie z tymi problemami niezłe, a również wielu kierowników punktów jest zamykowanymi czytelnikami i potrafi samodzielnie dobierać książki dla "swoich" czytelników. Poważnym mankamentem jest fakt, że księgozbiory większości punktów są zbyt szczupłe. Aż w 28 gminach (na ogólną ilość 48) punkt przeciętnie posiada mniej niż 200 wol. a w 8 gminach nawet mniej niż 150 wol. Są to gminy: Sępól (78 wol.), Janowo (115), Barczewo (128), Stawiguda i Kolno (po 131), Dywity i Janowiec (po 136) oraz Kętrzyn (141). W niektórych gminach (m.in. Janowiec, Olsztynek, Wielbark), wielkość kompletów ograniczają dość skromne księgozbiory bibliotek macierzystych, ujemnie na skład kompletów wpływa w wielu gminach również brak w bibliotekach dostatecznej ilości nowości wydawniczych, związany z niewielkim ich zakupem do bibliotek wiejskich

W ostatnich 2 latach (szczególnie w rejonach: Biskupiec, Itawa, Ostróda i Szczytno). W niektórych gminach niedostatecznie wykorzystywane są do obsługi punktów księgozbiory filii, powoduje to nadmierną eksploatację i szybkie niszczenie księgozbiorów bibliotek przy nikłym wykorzystaniu księgozbiorów filii. Np. przeciętny obrót roczny (ilość wypożyczeń na 1 wol.) książki w GBP w Zalewie wynosi 2,03 a filii w Jerzwałdzie 0,56, w GBP w Janowie - 1,80 a filii w Jagarzewie 0,42. Dla rozwoju czytelnictwa w punktach duże znaczenie ma częste dopożyczanie kompletów. W ostatnich latach sytuacja w tym zakresie uległa istotnej poprawie, spowodowane to jest niewątpliwie przede wszystkim wprowadzeniem stosunkowo wysokich ekwiwalentów za dostarczanie kompletów do punktów (umożliwiają one wynajem taksówek i zachęcają do wykorzystania własnych samochodów bibliotekarzy). W większości hospitowanych gmin dostarcza się do punktów średnio po 4 komplety rocznie, w niektórych gminach ilość ta jest nawet większa (Nidzica, Reszel). Zbyt rzadko komplety dopożyczane są w gminach Łukta i Pasym. Również struktura księgozbiorów w punktach nie budzi istotnych obiekcji, uwagi krytyczne dotyczą najczęściej zbyt małego zróżnicowania księgozbioru niebeletrystycznego (w kompletach wszędzie uwzględniane są książki z zakresu gospodarstwa domowego i rolnictwa, często natomiast brak w nich książek z zakresu historii i geografii). Nie we wszystkich rejonach wdrożono wyposażenie punktów w księgozbiory podręczne. Proces ten należy nasilić, gdyż tam, gdzie w księgozbiory takie punkty wyposażono, obserwuje się znaczne zainteresowanie nimi ze strony kierowników punktów i czytelników.

Czytelnictwo. Jak sygnalizowano już wyżej zakres czytelnictwa w punktach wywiera istotny wpływ na wskaźniki czytelnictwa w całej gminie. Zdecydowana większość gmin przodujących w upowszechnieniu czytelnictwa, to jednocześnie gminy w których notujemy bardzo gęstą sieć punktów i wzorową współpracę bibliotek z punktami. M.in. w tak "rozczytanych" gminach, jak Dźwierzuty, Janowiec, Miłakowo, Zalewo połowę wypożyczeń (a nawet więcej) uzyskuje się w punktach bibliotecznych. Nie sposób jest osiągnąć przodujących wyników w czytelnictwie, jeśli istnieją istotne luki i uchybienia w pracy z punktami. Wskazują na to m.in. przykłady gmin Dywity, Gietrzwałd, Jonkowo, Piecki czy Pasym, w których wskaźniki czytelnictwa nie osiągają przeciętnych wojewódzkich-mimo stosunkowo dobrego stanu działających w nich bibliotek i filii. Szczególnie duży odsetek czytelników ko-

rzysta z bibliotek za pośrednictwem punktów w gminach: Olsztynek (87%), Górowo (75), Janówiec (66%), Dźwierzuty (64%), Sępól (64%), Nidzica (63) i Reszel (60%). Są to gminy posiadające dobrze zorganizowaną sieć punktów a jednocześnie niewiele filii b-nych (bądź też filie działają w niewielkich wsiach - np. w gminach Sępól i Reszel). Szczególnie niski odsetek czytelników z punktów (poniżej 25%) notujemy w gminach: Lubomino (22%), Pasym (24%), Świątki (27%) i Jonkowo (28%) - spowodowane to jest przeważnie lukami w sieci i nienajlepszą obsługą punktów, Bardzo wysoką aktywność czytelników (przeciętnie około 20 wypożyczeń rocznie na 1 czytelnika lub więcej - przy przeciętnej wojewódzkiej 15) notujemy w gminach: Bartoszyce, Bisztynek, Górowo, Grunwald, Janowo, Lidzbark, Morąg i Zalewo. Natomiast mniej niż 10 wypożyczeń na 1 czytelnika zarejestrowano w punktach gmin: Biskupiec, Jedwabno, Jonkowo, Lubomino, Sorkwity i Świątajno. Aktywność czytelników jest uzależniona głównie od wielkości księgozbiorów i częstotliwości obsługi punktów.

Opieka instruktażowa nad pracą punktów bibliotecznych. Specyfika działalności punktów, powodzenie których uzależnione jest głównie od zaangażowania społecznego ich kierowników, wymaga szczególnie troskliwej i wnikliwej opieki instruktażowej i organizacyjnej. Zasygnalizowane wyżej istotne zróżnicowanie w gęstości sieci punktów, ich zaopatrzeniu w księgozbiory i rozwoju czytelnictwa są funkcją zainteresowania kierowników bibliotek i instruktorów pracą punktów. Szczególne znaczenie ma troskliwa opieka nad początkującymi kierownikami punktów, fachowe, konkretne poradnictwo w zakresie udostępnienia i popularyzacji książki a także taktowne ale jednocześnie wnikliwe i konsekwentne czuwanie nad poprawnością ewidencji usług. Istotny wpływ na efekty działalności punktów wywiera umiejętne stosowanie zachęt materialnych i niematerialnych (regularne wypłacanie nagród, podwyższanie nagród w przypadkach punktów szczególnie wyróżniających się w pracy, zapraszanie kierowników punktów na imprezy związane z Dniami Kultury, Oświaty, Książki i Prasy, wyróżnianie przodujących kierowników nagrodami pieniężnymi, dyplomami i pismami pochwalnymi i in.). Jak wykazały hospitacje opieka instruktażowa nad punktami jest prowadzona najsprawniej i najbardziej intensywnie w rejonach: Kętrzyn, Nidzica i Szczytno. W pozostałych rejonach obserwuje się na różnych odcinkach luki i zaniedbania znajdujące odbicie w pracy punktów. Podstawowe braki to zbyt rzadkie hospitacje punktów, niezbyt dogłębne analizowanie przez instruktorów form i zakresu opieki nad punktami ze strony nacierzywiałych bibliotek, mało

wnikliwe analizowanie sprawozdań statystycznych z pracy punktów. Do często zdarzających się uchybień zaliczyć trzeba: nieściśności w statystykach wynikające z błędnego przerejestrowania czytelników i stosowania kart "rodzinnych" (stwierdzono to, m.in. w gminach: Lubawa, Purda, Zalewo - rejon filii Boreczno), nie wykazywanie wypożyczeń książek niebeletrystycznych, uwzględnianie w statystykach punktów mieszczących się w szkołach także usług bibliotek szkolnych.

Refleksje i wnioski końcowe. Analiza potwierdziła w sposób nie ulegający dyskusji, że punkty biblioteczne są bardzo ważnym i żywotnym elementem sieci bibliotek publicznych na wsi. Dlatego w planowaniu pracy bibliotek muszą one zająć we wszystkich gminach właściwe miejsce. Dalsze doskonalenie działalności punktów powinno pójść, jak się wydaje, w następujących kierunkach:

- uzupełnienie sieci punktów (zorganizowanie ich we wszystkich wsiach liczących powyżej 100 mieszkańców);
- pełna odbudowa sieci punktów w PGR-ach i form współpracy z PGR-ami w tym zakresie;
- dostosowanie księgozbiorów bibliotek do potrzeb obsługi punktów (zwiększenie ogólne zbiorów niektórych b-k, zakup wieloegzemplarzowych zestawów do placówek obsługujących liczną sieć punktów);
- poszukiwanie najwłaściwszych form obsługi punktów w gminach podmiejskich;
- zaopatrzenie wszystkich punktów w zestawy publikacji informacyjnych;
- rozwój rozmaitych form zachęt do podejmowania pracy z punktami i ich doskonalenia.

Przypisy

- 1) Zob. Obwieszczenie Dyrektora Biura Organizacyjno-Prawnego i Kadr Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie w sprawie podziału administracyjnego i spisu miejscowości woj. olsztyńskiego. Dz.U. WRN w Olsztynie Nr 10/1978, poz.33.
- 2) Dane o sieci punktów, ich księgozbiorach i czytelnictwie - wg sprawozdań statystycznych z pracy bibliotek za rok 1986.
- 3) Dane o lokalizacji punktów i osobach prowadzących punkty - wg informacji pisemnych b-k rejonowych.

Teresa Ratka
GBP w Zalewie

3. 21 punktów bibliotecznych w gminie.

Punkt biblioteczny jest wciąż najpowszechniejszym ogniwem upowszechniania czytelnictwa na wsi i mimo wielu trudności jakie spotykamy w pracy z punktami - nic nie zapowiada końca jego znaczenia. W gminie Zalewo już od wielu lat liczba punktów bibliotecznych mieści się w granicach 21 punktów stałych z których po dziesięć obsługuje gminna biblioteka w Zalewie i filia w Borecznie oraz jeden filia publiczno-zakładowa w Międzyzłodzie. Sieć punktów na terenie gminy jest pełna, znajdują się we wszystkich miejscowościach powyżej 100 mieszkańców. Z ogólnej liczby 21 punktów, 10 zlokalizowanych jest w mieszkaniach prywatnych, 6 w świetlicach PGR, 3 w klubach "Rolnika", 1 w klubie "Ruch" i 1 w szkole. Czytelnicy w punktach bibliotecznych stanowią 46,7% ogółu czytelników gminy.

W pracy z punktami nigdy nie można powiedzieć, że zrobiło się wszystko. Prawidłowa ich działalność wymaga dużego nakładu pracy i zaangażowania ze strony pracowników placówki macierzystej. Jerzy Maj z Instytutu Książki i Czytelnictwa stwierdza, że kierownik biblioteki gminnej powinien około połowy swego czasu poświęcać filiom i punktom, wizytować je, a nawet dostarczać komplety książek. W zakresie pracy biblioteki gminnej w Zalewie z punktami bibliotecznymi stosujemy tradycyjne formy i metody, ale traktujemy tę pracę poważnie i z należyty zaangażowaniem. W 1986 roku hospitowano punkty ogółem 99 razy. Najczęściej środkiem lokomocji jest rower i samochód własny. Do wymiany księgozbioru otrzymaliśmy 4 razy samochód GOK-u. /W praktyce z PKS korzystać nie można, z uwagi na niedogodne godziny odjazdu/

Wyjazdy do punktów realizowane są w zależności od aktualnych potrzeb - przeciętnie po 4 rocznie do punktów ustabilizowanych na średnim poziomie, natomiast do punktów w których występują jakieś nieprawidłowości w funkcjonowaniu od 6 do 8. Również większą ilość wyjazdów realizuje się do punktów dobrych w związku z aktywnością niektórych środowisk, w których organizuje się szersze upowszechnianie książki poprzez środowiskowe imprezy, konkursy itp.

Szczególną uwagę przywiązujemy do właściwego doboru książek do punktów, uzupełniania go i systematycznych wymian. W roku 1986 dokonano 89 wymian kompl. książek. W pb. przypadało średnio 4 książki na

jednego czytelnika. Staramy się nie gromadzić w punktach zbyt licznych księgozbiorów, natomiast dbamy o stały dopływ nowości oraz dostarczanie poszczególnych książek na które czytelnicy zgłaszają zapotrzebowanie.

Dużą wagę ma właściwy dobór kandydata na kierownika punktu, ponieważ systematyczna praca punktu w dużej mierze zależy od tego, kto go prowadzi. Wymaga to od kierownika biblioteki gminnej dużego rozeznania w środowisku, a niejednokrotnie wiele taktu i umiejętności przekonywania, ponieważ nie zawsze osoba, która spełnia oczekiwane wymagania, chętnie podejmuje się tej społecznej przecież pracy.

Możliwości szkolenia pracowników punktów bibliotecznych, jako ludzi różnych zawodów w formie zorganizowanych narad szkoleniowych są ograniczone. Organizujemy takie narady raz w roku w maju i łączymy je z obchodami Dni Kultury Oświaty Książki i Prasy. Natomiast większość zadań instruktażowych i szkoleniowych realizujemy poprzez rozmowy indywidualne podczas pobytu w punktach bibliotecznych. W bibliotece takiej jak nasza, gdzie kadra jest ustabilizowana, wytworzyły się również więzy szczególne z niektórymi punktami i dlatego ich kierownicy często i chętnie kontaktują się z nami podczas pobytu w Zalewie.

Punkty biblioteczne gminy Zalewo nie ograniczają swojej działalności upowszechnieniowej do wypożyczania. W niektórych punktach organizowane są spotkania z pisarzami (np. w Urowie i Dajnach), duże wystawy książek (w Janikach Wielkich - np. podczas obchodów Dni Prasy Ludowej i Książki, 100-nej rocznicy "Gazety Olsztyńskiej" lub Miesiąca Książki Rolniczej), czytelnicy z wielu punktów biorą też udział w lokalnych, wojewódzkich i ogólnokrajowych konkursach czytelniczych.

Dobłą pracą staramy się doceniać w miarę naszych możliwości. I tak rokrocznie przyznajemy dodatkowe nagrody wyróżniającym się kierownikom p.b., albo z budżetu biblioteki gminnej albo składając wnioski do dyrekcji PGR-ów o nagrody dla pracowników, których zatrudniają. Są oni także wyróżniani w akcjach i konkursach wojewódzkich.

Mówiąc o punktach działających w Świetlicach PGR trzeba podkreślić, że mimo czasami występujących trudności we współpracy (m.in. niektórzy pracownicy świetlic domagają się dodatkowej zapłaty za prowadzenie punktu, nie zawsze systematycznie dostarczane są środki transportu do wymian) w większości nasze wnioski są realizowane. Uzyskujemy też pomoc od PGR w zakresie finansowania spotkań autorskich, nagród dla uczestników konkursów itp.

4. Bibliotekarz w środowisku

Podjmując inicjatywy mające na celu popularyzację czytelnictwa, bibliotekarz bardzo często zwraca się z propozycjami współdziałania do pracowników i działaczy rozmaitych instytucji i organizacji istniejących w środowisku działania biblioteki - a także do czytelników szczególnie rozmiłowanych w literaturze i blisko związanych z biblioteką (aktyw czytelniczy). I na odwrót - dość często do biblioteki wpływają propozycje współpracy ze strony niebibliotecznych inicjatorów. Nic w tym dziwnego - literatura i czytelnictwo jest przecież podstawowym "narzędziem" pracy szkolnej, krzewienia wiedzy fachowej, popularyzacji wiedzy o społeczeństwie. - Doświadczony bibliotekarz skwapliwie korzysta z wszelkich tego typu możliwości poszerzenia zasięgu swego oddziaływania. Pomnaża ono niepomierne możliwości dotarcia z książką do rozmaitych środowisk społecznych i zawodowych, uatrakcyjnienia form popularyzacji literatury. Można też na tej drodze uzyskać praktyczną pomoc - tak w zakresie działalności merytorycznej, jak również organizacyjną i finansową.

Najszerze możliwości istnieją w zakresie współpracy z wszelkimi typami szkół a na wsi - z przedsiębiorstwami, instytucjami i organizacjami związanymi z rolnictwem. Tradycyjne więzy współpracy łączą też biblioteki z ogniwami organizacji młodzieżowych (choć niestety w ostatnich latach więzy te mocno się rozluźniły). Ale wachlarz możliwości znacznie wykracza poza te trzy środowiska, wykaz partnerów współdziałających z bibliotekami w przygotowaniu imprez oświatowych, pomagających właściwie "uprofilować" dobór nowości, udzielających pomocy w dowozie książek do punktów bibliotecznych, finansujących spotkania autorskie itp. - jest bardzo długi.

Bibliotekarze doceniający wagę "współpracy środowiskowej" i umiejętnie wykorzystujący tkwiące w niej możliwości, osiągają lepsze wyniki w upowszechnieniu czytelnictwa i cieszą się większym autorytetem niż ich koledzy ograniczający swoje zainteresowania i działania do czterech ścian macierzystych bibliotek. A działania takie są nie tylko interesującą możliwością ale i obowiązkiem bibliotekarza (zob.: Ustawa o b-kach z 9 kwietnia 1968 r. - art. 23 p.1, Ramowy statut gminnej biblioteki publicznej - § 9 p.6). Wsparcie bibliotekarza w działaniach na tym polu i rozwijaniu jego aktywności służą rozmaite wytyczne, porozumienia i zalecenia. Przypomnijmy, że na liczne możliwości współ-

pracy b-k publicznych ze szkołami wskazują "Zasady współdziałania bibliotek publicznych z bibliotekami szkolnymi i pedagogicznymi" z 18 czerwca 1980 r. ustanowione przez Ministra Kultury i Sztuki oraz Ministra Oświaty i Wychowania. Bardzo przydatnym dla b-rza wiejskiego dokumentem mogą się okazać "Zasady współdziałania w rozwijaniu życia kulturalnego środowiska wiejskiego" z 5 maja 1986 r. zaakceptowane aż przez 16 ministrów, kierowników centralnych instytucji oraz przewodniczących organizacji społecznych i związków spółdzielczych. Zawarto również sporo porozumień na ten temat w skali wojewódzkiej (zob. "Przepisy prawne oraz zalecenia WBP..." Bibl. Olszt. 3/1986 s.44).

Poniżej publikujemy artykuły bibliotekarzy z Biesala, Gietrzwałdu i Reszla, obrazujące na konkretnych przykładach możliwości współpracy środowiskowej i wpływające z tej współpracy korzyści.

J.B.

Jadwiga Zegarek
GBP w Gietrzwałdzie

5. Ja pomagam innym - inni pomagają mnie.

Gmina Gietrzwałd należy do najmniejszych w naszym regionie a sam Gietrzwałd liczy 469 mieszkańców i plasuje się wśród wsi gminy na trzecim miejscu pod względem liczby mieszkańców po Sząbruku i Biesalu.

Mimo niewielkiej liczby mieszkańców i niewielkiej liczby zakładów pracy biblioteka stara się włączyć w rytm pracy mieszkańców, dostarczając im nie tylko książki, lecz także pomagając i wspierając działalność istniejących instytucji i organizacji na zasadach współpracy. Dobrze jest wiedzieć z kim ta współpraca ma być prowadzona i na jakich zasadach. Wiadomym jest, że potrzeby środowiska są przeróżne i nie sposób wszystkim podołać. Działalność bibliotekarska należy do działalności kulturalnej i na barki bibliotekarza spływa część odpowiedzialności za szerzenie kultury na terenie gminy. Dla biblioteki współpracownikami są wszyscy, którzy w książce i czasopiśmie współczesnym widzą treści służące podnoszeniu kultury ogółu mieszkańców w szerokim jej znaczeniu.

Przykładowo opiszę przejawy współdziałania: a) instruktora WOPR d.s. oświaty rolniczej, gospodarstwa wiejskiego i KGW b) instruktora GZRKIOR d.s. społeczno-samorządowych i KGW, oraz c) biblioteki na przykładzie Koła Gospodyń Wiejskich w Gietrzwałdzie.

W związku z brakiem miejsca na spotkania gospodyń wiejskich, z pomocą zainteresowanym przyszła biblioteka, użyczając własnych - ciasnych ale gościnnych-pomieszczeń. Koło liczy 24 członkinie, z czego w zebraniach uczestniczy przeciętnie 18 pań. W bibliotece spotykamy się od trzech lat systematycznie. Ustalamy wspólnie temat, termin spotkania i podział obowiązków. Tematy dostosowane są do potrzeb gospodarstwa wiejskiego. Zobrazują dalsze poczynania i przebieg spotkania związanego z tematem: "Chów kur w gospodarstwie przydomowym":

- bibliotekarze przygotowują zestaw bibliograficzny do tematu spotkania;
- instruktorka WOPR wygłasza prelekcję z instruktażem fachowym;
- instruktorka GZRKIOR z pomocą 2 pań, przygotowuje pokaz żywieniowy z drobiu - np.: flaczki z żołądków, czy kurczę po afrykańsku itp.;
- trzy wyznaczone panie przynoszą ciasto (wskazane są nowości z tego zakresu).

Po wysłuchaniu prelekcji a następnie przeglądzie książek i artykułów z zestawu bibliograficznego, następuje degustacja przygotowanych potraw z podaniem przepisów. Tylko w nielicznych przypadkach udało się nam przeprowadzić całkowicie pokaz żywieniowy podczas spotkania: szaszłyki baranie (w prociżach), potrawy ze śledzi "Iwasi", surówki z warzyw mało znanych, potrawy z ziemniaków, zapiekanki (też w prociżach).

Czy te spotkania kobiet wiejskich w bibliotece zdają egzamin? - Sądzę, że tak i to zdanie, jak się okazuje, podzielają uczestnicy, bo poza sprawami szkoleniowymi mogą skorzystać z fachowej literatury, która jest na miejscu. Mogą przy tej okazji zapoznać się z księgozbiorem, który przy przeglądaniu sam zachęca do czytania, a także zapoznać się z asortymentem tytułów czasopism, których biblioteka prenumeruje dużo - 90 tytułów. Nie było jeszcze przypadku, by po takim spotkaniu panie opuściły lokal nie dokonując wypożyczeń książek czy czasopism.

Współpraca biblioteki z instruktorkami WOPR i GZRKIOR odbywa się nie tylko na płaszczyźnie Koła Gospodyń Wiejskich. Często instruktorki wypożyczają książki, by móc je dostarczyć gospodyniom zamieszkałym w miejscowościach odległych od wsi gminnej. Jest to oczywiście literatura fachowa pokrywająca się z tematem doradztwa rolniczego. Informują jednocześnie, że książki są z biblioteki i gospodynie przy okazji po-

bytu w Gietrzwałdzie mogą skorzystać z bogatego księgozbioru gminnego.

Jako kierownik tej placówki często jestem zapraszana przez instruktorki na zebrania KGW do innych miejscowości w celu popularyzacji książki, na zebrania rolników, szkolenia, szkółki itp. Na tych zgromadzeniach najczęściej popularyzuję książki za pomocą wystaw i drobnych kiermaszów. W literaturę kiermaszową zaopatruję się w Księgarni Rolniczej w Olsztynie, której personel bardzo starannie dobiera mi nowości z zakresu rolnictwa: nowe technologie, najnowsze osiągnięcia w różnych działach rolnictwa, atlasy, albumy - bo to wszystko przyciąga zainteresowanych. Na kiermasz w terenie nie zabieram wszystkich wziętych w kolportaż książek, lecz te tytuły, które proponują mi instruktorki doradztwa rolniczego, lepiej znające potrzeby tamtych środowisk.

Pomaga bibliotece w popularyzacji zbiorów również kierownik gminnej służby rolnej. Często odsyła on petentów po literaturę do biblioteki, jeśli nie posiada odpowiedniej w swojej biblioteczkę podręcznej. Rolników, którzy nie skorzystali z literatury na kiermaszach rolniczych, przyprowadza osobiście do biblioteki, by, przy nie rozliczonym kiermaszu, jeszcze mogli dokonać zakupu książek. Podczas kiermaszów rolniczych, kierownik jest doradcą klientów, przy okazji ja sama się uczę.

Na regale, który stoi w pokoju kierownika gminnej służby rolnej widnieje estetyczny napis informujący rolników, z jakich działów literatury rolniczej mogą skorzystać w bibliotece gminnej.

Podobne przykłady pomocy bibliotekarzowi w popularyzacji zbiorów można mnożyć.

Na zakończenie wspomnę, że częstymi gośćmi w bibliotece są organizatorzy różnych imprez, zebrań, spotkań, szkoleń, kursów. Proszą przeważnie o wystawę książek czy kiermasz. Staram się, jak mogę, dostosowywać do tych potrzeb. W ten sposób bibliotekarz staje się współorganizatorem wielu imprez.

Obecnie i my, bibliotekarze, i inni współorganizatorzy nie wyobrażamy sobie, by Gminna Olimpiada Wiedzy Rolniczej, Święto Ludowe, dożynki i wiele, wiele innych imprez odbywały się bez udziału książek z biblioteki. Staramy się wspólnie, by książki potrzebne docierały wszędzie tam, gdzie mogą zainteresować zgromadzonych ludzi.

Janina Fiedorowicz
MGBP w Reszlu

6. Biblioteka - rolnictwo - wybór zawodu.

Wybór zawodu ma dla przyszłego losu każdego młodego człowieka ogromne znaczenie. Coraz mniej młodzieży decyduje się na pracę na roli, coraz mniej zatrudnionych rolników musi wyżywić coraz więcej ludności w kraju.

Zadaniem dorosłych jest pokazanie młodzieży dobrych i złych stron zawodu rolnika. Dobrych - by zachęcić do pracy w tym zawodzie, zapoznać młodych z korzyścią i satysfakcją jaką ten zawód przynosi, złych - by nie przeżyli gorzkich rozczarowań, jeżeli okoliczności zmuszą młodych do ciężkiej pracy. Z myślą o uczniach klas VIII, którzy stoją przed wyborem zawodu, w Oddziale dla Dzieci MBP w Reszlu, została zorganizowana impreza mająca na celu przybliżyć młodzieży zawód rolnika. Imprezę zainaugurowało spotkanie z kierownikiem Referatu Rolnego Urzędu Miasta i Gminy w Reszlu, który wygłosił prelekcję "Zawód rolnika na przestrzeni dziejów", Przedstawił zarys historyczny rolnictwa, zadania rolnictwa, przykładowy rozkład zajęć w ciągu dnia i wiele innych zagadnień dotyczących rolnictwa. Podczas wygłaszania tej prelekcji młodzież zwróciła szczególną uwagę na korzyści jakie przynosi ten zawód. Mówiono o niezależności wyżywienia, niezależności od przełożonych, możliwości lepszego startu finansowego i swobody osobistej i finansowej, własnym mieszkaniu, możliwościach dostania się na studia dzieci rolników, niezależności w wyborze kierunków produkcji, a także i o tym, iż coraz więcej myśli się o mechanizacji pracy w rolnictwie, wprowadza się coraz doskonalsze urządzenia, przez co ułatwia się pracę w tym ciężkim i trudnym zawodzie. Następnie uczniowie wysłuchali prelekcji na temat: "System kształcenia młodzieży w szkołach o profilu rolniczym na terenie województwa olsztyńskiego z uwzględnieniem Zespołu Szkół Rolniczych w Reszlu". Jedną z wykładowczyń, mgr Danuta Trebnie, omówiła sieć szkół rolniczych w województwie olsztyńskim, przedstawiła warunki przyjęć na Akademię Rolniczo-Techniczną w Olsztynie oraz wymieniła szkoły, które wchodziły w skład Zespołu Szkół Rolniczych w Reszlu - Technikum Ogrodnicze, Technikum Mechanizacji Rolnictwa, Technikum Rolnicze, Zasadnicza Szkoła Rolnicza.

Aby bardziej zainteresować uczniów klas VIII szkołą, która znaj-

duje się w Reszlu, zaproszono również jednego z uczniów ZSR, aby opowiedział o nauce w tej szkole, oraz o zajęciach pozalekcyjnych. W ZSR działa wiele kół zainteresowań. Należy wspomnieć tu o Sekcji Jeździeckiej, Sekcji Konserwacji Sprzętu Audiowizualnego, kółkach: komputerowym, kwaciarskim, matematycznym, kursach języka angielskiego. Bardzo aktywnie działa tu Samorząd Szkolny.

Udostępniono uczniom kroniki szkolne i kronikę Sekcji Jeździeckiej, z których wynika, że szkoła prowadzi bogate życie kulturalne. Poza tym uczniowie oglądali zdjęcia z różnych imprez, z zajęć, a także slajdy wykonane przez ich starszych kolegów z ZSR.

Po wygłoszonych prelekcjach rozwinęła się dyskusja. Ośmioklasiści zadawali pytania, na które otrzymali wyczerpujące odpowiedzi. Mam nadzieję, że spotkanie to spełniło oczekiwania zarówno uczniów jak i wychowawców. Na pytanie - kto decyduje się na naukę w Zespole Szkół Rolniczych? - zadane pod koniec imprezy - odpowiedziało kilka rąk uniesionych do góry.

Janina Chorzelewska
Filia Biblioteczna
w Biesalu gm. Gietrzwałd.

7. Współpraca filii bibliotecznej w Biesalu ze szkołą.

Formy współpracy bibliotekarza ze szkołą mogą być różne. Przede wszystkim są to indywidualne stałe kontakty z dyrektorem szkoły i nauczycielami, wymiana spostrzeżeń, wspólna analiza jakościowa czytelnictwa uczniów, wspólne organizowanie zajęć mających na celu inspirację czytelnictwa lub wdrażanie uczniów do samodzielnej pracy z książką.

Opisuję szerzej najciekawsze z prac przeprowadzonych w mojej bibliotece - te których realizacja przyniosła mi satysfakcję.

Współpraca biblioteki publicznej ze szkołą opierać się winna na współdziałaniu z dyrektorem szkoły, nauczycielami, bibliotekarzem szkolnym, organizacjami młodzieżowymi i rodzicami. Ja mam to szczęście, że owa współpraca układa mi się bardzo dobrze. To dyrektor szkoły w wielu wypadkach inspirował mnie do jakiegoś przedsięwzięcia, nauczyciele pomagają.

Popularyzację czytelnictwa wśród dzieci rozpoczynam od...przedszkola. Już bardzo małe dzieci wykazują gotowość do uczenia się czytania. Z zainteresowaniem poznają poszczególne litery, oglądają ilustracje, proszą by im czytać lub opowiadać baśnie. Obserwuję to sama, bo często organizuję wycieczki przedszkolaków do biblioteki. Do tradycji weszło odwiedzanie biblioteki przez przedszkolaków w miesiącu Kultury, Oświaty, Książki i Prasy. W czasie takich spotkań prowadzam dzieci po wypożyczalni i czytelnicy, podaję ogólne wiadomości o bibliotece, czytam lub opowiadam bajki, wspólnie oglądamy książeczki dla najmłodszych (wcześniej wyłożone na stoliki). Dzieci lubią rozmawiać o znanych im książkach, czynią na ich temat uwagi. Chwalę się swoją własną biblioteczką (półką z książkami). Recytują wierszyki, śpiewają. Na koniec otrzymują prezenty - małe książeczki do kolorowania lub słodycze. Wręczają mi kwiaty - dziękują. Podobnie przebiegają spotkania z klasami "0" (5 i 6-latkami). Zachęcam dzieci do wypożyczania czasopism. Wypożyczając "Misia" i "Świerszczyk", mogą stać się czytelnikami.

Tradycją również są uroczyste zapisy uczniów kl.I do biblioteki. Zwykle odbywają się one w maju. Po kilkumiesięcznym okresie nauki, gdy dzieci czują się już swobodnie w szkole, zapraszam je do biblioteki. Zapisy poprzedza wycieczka z panią wychowawczynią. Dzieci otrzymują zobowiązania, szczegółowo objaśniam jak je wypełniać. Wychowawca klasy, czuwa nad prawidłowym wypełnieniem zobowiązań, zbiera je i kiedy ma już komplet, umawiamy się na następne spotkanie w bibliotece. Przygotowuję je w formie lekcji 2-godzinnej. Zapoznają uczniów z zadaniem biblioteki, jej urządzeniem oraz warunkami korzystania ze zbiorów. Tłumaczę im, co to jest biblioteka, jakie zbiory posiada, wypożyczalnia i czytelnia. Organizuję przegląd literatury dziecięcej, przygotowuję wystawę książek - kolorowych i w miarę czystych. Omawiamy wspólnie z dziećmi "Prośbę książki do czytelnika" wypisaną na planszy, która poucza jak z książką należy się obchodzić. Zwracam szczególną uwagę na fakt, że książka stanowi wartość społeczną, która ma służyć innym przez wiele lat. Następnie przechodzę do mianowania uczniów czytelnikami. Nowi czytelnicy wybierają sobie samodzielnie książki. Zachęcam do częstego odwiedzania biblioteki.

Inną możliwością współpracy, często wykorzystywaną przeze mnie są apele szkolne. Apele, jak wiadomo, trwają krótko (kwadrans - pół godziny). Mogą być wykorzystane do propagowania biblioteki, zachęcania do czytania, do współzawodnictwa w czytaniu poszczególnych klas.

Na apelach wygłosiłam m.in. pogadanki na tematy "Rola bibliotek i czytelnictwa", "Rola prasy i książki w życiu człowieka". Przeprowadziłam też przeglądy nowości książkowych dla dzieci i młodzieży. Z okazji Dni Książki Technicznej odbył się przegląd nowości z dziedziny techniki poświęcony tematowi "Historia wynalazków" - oczywiście bardzo skrótowo, po to żeby zasygnalizować problem, zachęcić do sięgania po książki z tej dziedziny.

Na apele w szkole biblioteka przygotowywała również recytacje wierszy - np. z okazji Dnia Kobiet. W Miesiącu Pamięci Narodowej na uroczystym apelu przedstawiono życie i działalność znanego działacza i poety - Andrzeja Samulowskiego, patrona szkoły zbiorczej w Gietrzwałdzie (w związku z otrzymaniem przez tę szkołę sztandaru), recytowano wiersze tego poety. Na innym apelu propagowałam konkurs czytelniczy "Czy znasz Warmię i Mazury".

Chcę tu zaznaczyć, że przygotować apel nie jest trudno, nie jest to przedsięwzięcie zbyt pracochłonne a można osiągnąć wiele. Cieszę się bardzo, jeśli choć kilka osób zainteresuje się prezentowaną tematyką. We wspomnianym konkursie "Czy znasz Warmię i Mazury" w eliminacjach rejonowych w Gietrzwałdzie uczeń naszej szkoły Wojtek Dolecki zajął III miejsce i zakwalifikował się do konkursu wojewódzkiego, był w tym sukcesie pewien udział i informacji przedstawionej na apelu.

Formą współpracy najczęściej stosowaną w filii bibliotecznej w Biesalu są lekcje biblioteczne, na których staram się realizować nie tylko ogólne cele przysposobienia czytelniczego i informacyjnego lecz także przybliżyć dzieciom twórczość wybitnych pisarzy i książki związane z naszym regionem. Bardzo pomagają mi przy planowaniu lekcji konspekty zamieszczane w "Poradniku Bibliotekarza" i w "Bibliotekarzu Olsztyńskim", często wykorzystuję w pełni z niewielkimi tylko zmianami (dostosowanie do księgozbioru naszej filii).

Najwięcej satysfakcji osiągnęłam po przeprowadzonej lekcji z klasą III, której tematem było życie i twórczość Marii Konopnickiej. Opowiedziałam uczniom historię życia Konopnickiej od urodzenia, jakim była dzieckiem, jak dorastała jako dziewczynka, mała Maria. Miło wspominałam też lekcję wychowawczą z kl.VII. Temat brzmiał: "Kultura języka, stroju i zachowania w różnych sytuacjach" Na tę lekcję uczniowie przygotowali karteczki z pytaniami. Klasa VII, wg opinii nauczycieli, jest najbardziej niespokojna, niedyscyplinowana, arogancka, a okazała się tak zainteresowana tematem, że poświę-

ciła przerwę, prosząc o więcej wiadomości. Do tej lekcji przygotowałam się korzystając głównie z książki Jana Kamyczka - "Savoir-vivre dla nastolatków".

Z kl. II zrealizowałam temat: "Kwiecień - miesiącem pamięci narodowej". Na tydzień przed lekcją uczniowie otrzymali polecenie zebrania pamiątek od znajomych i rodziny związanych z II wojną światową. Przyniesli guziki od mundurów i bluz, menażki, fotografie dziadków - żołnierzy. A ja zwróciłam się z prośbą o pamiątki do sąsiada - Hubalczyka, bardzo zasłużonego dla ojczyzny pana Otokara Rudke. Otrzymałam na wystawę wszystkie jego odznaczenia bojowe - m.in. Krzyż Virtuti Militari, zdjęcia Hubalczyków, fotografię miejsca śmierci Hubala, fotografię obeliska (po wojnie). Wyjściem do tematu było wyjaśnienie takich pojęć, jak: pamiątka, obelisk, pomnik. Po tej lekcji odbyło się spotkanie ogólno-szkolne z panem Rudke.

Ważnym odcinkiem współdziałania biblioteki publicznej jest świetlica szkolna, w której znajdują opiekę dzieci dowożone z odległych wsi (Guzowy Piec, Śródka, Rapaty). Opiekunka świetlicy często organizuje wycieczki do biblioteki. Celem tych wycieczek jest wymiana książek, organizowanie konkursów, czytanie i ilustrowanie bajek, przeglądy książek a czasami loteria książkowa.

"Ferie zimowe '86 z dobrą książką" - pod takim hasłem odbywały się spotkania z dziećmi z zimowiska. Był przegląd książek, następnie z opiekunem zimowiska przygotowaliśmy konkurs literacki 2-etapowy. Nagrody zakupiono z funduszu przeznaczzonego na zimowiska (nagrody rzeczowe).

Tak współpracuje nasza Filia Biblioteczna w Biesalu ze szkołą.

Obecność dzieci w wypożyczalni i czytelnicy w godzinach pozalekcyjnych, a także uczestniczenie w imprezach poświęconych książce i jej twórcom wzbogaca ich wiedzę i poszerza kulturę literacką, uczy je także racjonalnego korzystania z wolnego czasu, stanowi również formę opieki nad dziećmi, cenną zwłaszcza wówczas, gdy oboje rodzice pracują zawodowo.

Krystyna Bartoszewicz-Zykubek
WBP w Olsztynie.

8. Jeszcze jedna biblioteka miejska - i stare biedy.

Nie wszyscy wiedzą, że Zalewo jako miasto ma długowieczną tradycję. Prawa miejskie uzyskało już w roku 1305 (obok Ławy jest najstarszym miastem na terenie woj. olsztyńskiego). Z dawnych czasów świetności zachowały się resztki średniowiecznych murów oraz kościoł gotycki. W czasie ostatniej wojny miasteczko zostało prawie doszczętnie zniszczone, a w roku 1945 utraciło prawa miejskie. Odtąd mozolnie stara się odzyskać utraconą pozycję. Wreszcie zabiegi władz zostały uwieńczone powodzeniem i decyzją Rady Państwa z 15 grudnia 1986 r. przywrócono Zalewu status miasta. Dla przybysza z zewnątrz nic się w Zalewie nie zmieniło - trzeba zapewne wielu lat, by zmiana stała się odczuwalna.

Miasto - gmina Zalewo liczy obecnie około 7100 mieszkańców, z czego ok. 2300 mieszka w miasteczku. Zalewo posiada hotel, restaurację, kilka sklepów, pocztę, ośrodek zdrowia, kino. Jest też niewielki przemysł: filia Spółdzielni "Metalowiec" produkująca wagi dziesiętne, filia Spółdzielni Pracy Przemysłu Skórzanego "Plastyk" w Elblągu, PGR, szkoła podstawowa, ośrodek kultury, no i oczywiście biblioteka.

Historia biblioteki w Zalewie sięga roku 1948, kiedy to powstał tu punkt biblioteczny, który prowadził nauczyciel Aleksander Skrodzki. Punkt posiadał wówczas zaledwie 90 książek i obsługiwał 41 czytelników. Zalewo liczyło wówczas 650 mieszkańców. Już w styczniu 1949 roku przekształcono punkt w bibliotekę gminną, mieściła się ona w szkole podstawowej. Odtąd datuje się stały rozwój placówki. Niestety, jak dotąd obrasta ona jedynie w wyniki "niematerialne", ze sferą materialną jest znacznie gorzej, by nie powiedzieć całkiem źle.

W 1963 roku przeniesiono bibliotekę do drewnianego baraku nad jeziorem Ewingi, byłego hangaru na łożdzie. Budynek stał praktycznie w wodzie, stąd wilgoć panowała w nim wszechwładnie. Biblioteka zajmowała powierzchnię 34 m², pozostałą zaś część klub "Ruch" i biuro dyrektora GOK, stąd szumna nazwa dla tego wyjątkowo pomnego obiektu

- Gminny Ośrodek Kultury. Niezadługo sąsiedzi wyprowadzili się stamtąd a wprowadziły się gryzonie, biblioteka jednak pozostała (bo i dokąd miała pójść?). Wegetowała (trwała) tam przez osiemnaście lat. Miejsce było wyjątkowo niekorzystne, na skraju wsi, w sąsiedztwie niezbyt przyjemnie woniejącej garbarni i tuczarni trzody chlewnej. Warunki pracy wciąż się pogarszały, mimo to biblioteka żyła, rozwijała się, a nawet organizowała większe imprezy czytelnicze. W 1981 roku opuściła wreszcie swoje ponure lokum. Niestety, nie można powiedzieć, że poprawiły się jej warunki egzystencji. Przeniesiono ją na przeciwległy kraniec wsi, do budynku remontowanego GOR-u. Biblioteka otrzymała tam kilka mikroskopijnych (w jednym mieściło się 6 regałów) pokoików o łącznej powierzchni 45 m². Część z nich była nie ogrzewana, mimo to bibliotekarki cieszyły się z przeprowadzki - w nowym miejscu nie było przynajmniej wilgoci.

Już w roku 1982 nastąpiła kolejna przeprowadzka - jak dotąd ostatnia. Fakt ten został z radością odnotowany w kronice placówki. Ale czy tak naprawdę to jest się z czego cieszyć? Nowy lokal ma w zasadzie tylko jeden plus - położony jest w samym centrum Zalewa. Reszta to już same minusy. Jest to budynek zaadaptowany z byłych garaży PGR i tak też wygląda właśnie jak garaż a nie przyzwoita placówka kulturalna. Składa się z jednego dużego pomieszczenia o powierzchni 80 m². Brak jest pomieszczeń magazynowych. Lokal jest niedogrzany i źle oświetlony. Obiekt należy zresztą do PGR-u i prawowity właściciel już się o niego upomina. Co więc dalej z biblioteką w Zalewie? Czy znajdzie wreszcie przyzwoite lokum? Te pytania stawiamy pod rozważę władzom miasta. A upominamy się nie o byle jaką placówkę. Trudno uwierzyć, ale biblioteka w Zalewie pracując w tak niekorzystnych warunkach zdołała wypracować efekty stawiające ją w rzędzie przodujących placówek województwa. Wiele bibliotek w tej sytuacji nie rozwija żadnej pracy popularyzacyjnej zaskaniając się brakiem odpowiednich warunków. Ale nie Teresa Ratka - dyrektorka MGBP w Zalewie. Już pobieżne przeglądnięcie kroniki bibliotecznej świadczy o całkiem innej postawie. Odwiedzali ją tacy pisarze jak: Julian Kawalec, Władysław Gębik, Zbigniew Nienacki, Aleksander Minkowski, Henryk Panas, Tadeusz Nowak i wielu innych. Biblioteka była wielokrotnie nagradzana za udział w konkursach, pisano o niej w prasie, nie tylko lokalnej.

Miejsko-Gminna obecnie biblioteka zatrudnia dwie osoby na pełnych etatach. Są to Teresa Ratka (związana z biblioteką nieprzerwa-

nie od roku 1967) oraz Irena Kupczyńska. Sieć biblioteczną gminy stanowią poza GBP 3 filie i 21 punktów bibliotecznych. W bibliotece zanotowano na koniec roku 1986: 553 czytelników, 18.307 wypożyczeń i 15.374 wol. książek, w całej zaś gminie odpowiednio: 2.301, 57.783 i 31.948. Czytelnicy stanowią 31% mieszkańców gminy (średnia w województwie wynosi 24,8%), a wypożyczenia na 100 mieszkańców 781 (przy średniej 464). Wysoka jest też aktywność czytelnicza: 25,1 wypożyczeń na jednego czytelnika (średnio w województwie wynosi ona 18,7).

Takie "wiano" wnosi biblioteka w Zalewie do grona bibliotek miejskich. Sądzić należy, że nie będzie w tej grupie ubogim krewnym.

II. PISARZE - BIBLIOTEKARZE - CZYTELNICY.

Henryk Jakubiec
WBP w Olsztynie.

9. Z cyklu: "Pisarze olsztyńscy młodszej generacji"

- Władysław Katarzyński

Władysław Katarzyński, członek Olsztyńskiego Oddziału ZLP, jest z zawodu nauczycielem. Urodził się w 1949 roku w Olsztynie i tutaj mieszka. Tu też w początkach lat osiemdziesiątych ukończył filologię polską w Wyższej Szkole Pedagogicznej. Pracuje w Szkole Podstawowej w Głiwach, gmina Purc.

Przez wiele lat związany był z Olsztyńskim Ośrodkiem KKMP jako członek, z-ca przewodniczącego, a następnie z Kołem Młodych przy Olsztyńskim Oddziale ZLP. Debiutował jako dziecko, bo w wieku niespełna 11 lat (w 1960 r.) w "Panoramie Północy". Jest pisarzem dość płodnym, o wielostronnych zainteresowaniach. Zdobył m.in. wiele nagród i wyróżnień w konkursach poetyckich i prozatorskich. Dotychczas opublikował 5 tomów utworów: "Najbliższej ziemi" - wiersze, nakładem Wydziału Kultury i Sztuki UW w Olsztynie (1978), "Nie kracz" - satyry, nakładem Ludowej Spółdzielni Wydawniczej (1979 r.), poezje "Wariacje na temat" - (1981), "Ciszy nie będzie" (1983), "Koguty blaszane" (1986), nakł. Wyd. "Pojezierze".

Poza utworami zamieszczonymi w wymienionych wyżej tomach, wiele innych utworów Katarzyńskiego, głównie aforyzmów i fraszek, rozrzuconych jest po polskich i zagranicznych czasopismach. Autor publikował m.in. w "Karuzeli", "Szpilkach", "Kamienie", "Krokodilu" (ZSRR), "Polish Weekly" (Anglia), "Stryszel" (Bułgaria), "Ozveny echo" (Czechosłowacja), a także w "Gazecie Olsztyńskiej", "Warmii i Mazurach", Dzienniku "Pojezierze". A oto co odpowiedział na pytania związane z jego dotychczasowym dorobkiem, planami i zainteresowaniami twórczymi.

- Wydaje mi się, że jest pan pisarzem pracowitym i o wszechstronnych zainteresowaniach. Jak pan ocenia swój dotychczasowy dorobek literacki?
- Być może. - Jestem autorem czterech tomów wierszy i tomu satyr. Uważam, że na razie nie będę uprawiał poezji lirycznej, gdyż wymaga to nowych sytuacji, które mnie zainspirują. Szkoła, z którą się od pewnego czasu związałem (w Giławach, gmina Purda) nie daje mi takich możliwości. Związany z nią zawodowo pisarz zawęży się do pewnych lektur, traci czas na studiowanie programów, Od najbliższych wakacji przechodzę do dziennikarstwa. Pragnę uprawiać publicystykę wielotematyczną. Mam nadzieję, że nowa praca pozwoli mi rozpoznać nowe sytuacje, poznać nowych ludzi.
- W jakim zatem kierunku zamierza pan kontynuować swoje literackie zainteresowania?
- Najbardziej odpowiada mi satyra, a szczególnie wiersz satyryczny. - Po śmierci Załuckiego nie ma jego następców, w związku z czym widzę tu szansę rozwoju i powodzenia. Rozliczeniem ze szkołą jest zbiór opowiadań pt. "Różnoryb", który ukaże się za rok w Wydawnictwie "Pojezierze", a także będąca na ukończeniu powieść pt. "Berek kucany".
- Jaką drogę odbywa pańska współpraca z zespołami artystycznymi i kabaretami? - Od kiedy się to zaczęło i w jakim kierunku zmierza?
- Pierwszą publikację "szopkę satyryczną" opublikowałem mając niespełna jedenaście lat w "Panoramie Północy". Z kabaretami zacząłem się bawić jeszcze w średniej szkole. Teksty, które pisałem i piszę są bardzo różnorodne, poczynając od poezji śpiewanej po liryczną satyrę demaskującą wady współczesności. Traktuję to jako źródło zarobku i odprężenia. Piszę słowa musicalu dla "Radości". Piszę dla

zespołów rockowych, np. dla zespołu "Pech" przy Bartoszyckim Domu Kultury - dwukrotnego finalisty Ogólnopolskiego Młodzieżowego Przeglądu Piosenki we Wrocławiu, Przymierzam się również do sztuki lalkowej. Osoby z którymi współpracowałem, z powodzeniem występowały z moimi tekstami na festiwalach w Opolu, Kołobrzegu, Krakowie. Zdobywały liczące się nagrody i wyróżnienia m.in. - Dorota Kurek, Regina Rosłaniec, a także zespoły olsztyńskie: "Trzeci Oddech Kaczuchy" Andrzeja Janeczko, "Kaczki z mojej paczki" Zbigniewa Rojka.

W równym stopniu jak dotąd lubię pisać wiersze i grać w piłkę nożną. I sądzę, że gdybym nie był literatem byłbym piłkarzem. Byłem przecież w kadrze województwa juniorów piłki nożnej?!

- Jest pan laureatem licznych konkursów literackich. - Proszę powiedzieć o swoich wrażeniach z odniesionych tutaj sukcesów?
- Za najcenniejszą uważam nagrodę Warszawskiej Jesieni Poetyckiej sprzed dwu lat. Rozstrzygnięcie każdego konkursu literackiego jest okazją do konfrontacji własnej twórczości, daje szansę spotkania się z ciekawymi ludźmi w zupełnie innej atmosferze niż przynosi szara codzienność. Wygrane konkursy, poza satysfakcją osobistą, służą "chudemu literatowi" w podreperowaniu budżetu.

Konkursomania stała się jednak tak powszechna, że niemal każdy kto chwyta za pióro ma szansę zostać "sławnym" literatem i najczęściej nim zostaje dajmy na to w Warszawie lub Bartoszycach. Dzięki temu niektórzy mają literackie życiorysy bogatsze od Mickiewicza mimo, że ich bilans twórczy zamyka się zaledwie w jednym wierszu lub tomiku wierszy.

Rozmawiał Henryk Jakubiec.

III. WARTO WIEDZIEĆ

10. Rozmaitości literackie

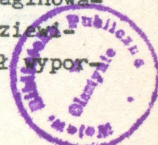
Bohaterowie literaccy trafiają do życia potocznego jako symbole zachowań i stylów. Werter Goethego dał początek werteryzmowi, Obłomow Gonczarowa obłomowszczyźnie / bierność i lenistwo umysłowe połączone z próżnym marzycielstwem/, od nazwiska Sama Wellera, służącego pana Pickwicka, pochodzi termin welleryzm /dowcip oparty na zasadzie fałszywego cytatu np.: "jestem dziś w dobrej formie", rzekł piernik wyjęty z piekarnika/. Doczekał pozaliterackiej kariery także pan Pickwick. Przeczytaliśmy niedawno, że objawy zadyszki połączone z otyłością i dolegliwościami migrenowymi nazwano w medycynie syndromem Pickwicka.

BOMBA. Do czego może służyć książka? Wśród jej licznych zastosowań warto wspomnieć o jednym nadzwyczaj nietypowym.

Uczestnicy nieudanego zamachu na cara w 1887 roku przygotowali trzy bomby. Pierwsza wmontowana została w specjalnie spreparowany słownik medyczny Grünberga. Karty słownika ściśnięto pod prasą, wysuszono a następnie wycięto całe wnętrze pozostawiając obrzeża. Książka stała się pudełkiem. Po zamocowaniu w środku pocisku i wyspaniu trujących kostek, przyklejone zostały okładki. Bomba przybrała kształt normalnej pomocy naukowej. Dla zobrazowania ironii historii przypomnijmy, że w przygotowaniu zamachu na cara uczestniczyli m.in. brat Lenina / Aleksander Uljanow - stfacony/ i brat Piłsudskiego - Bronisław /15 lat zesłania/.

Ten sam sposób wykorzystania książki jako fałszywego pudełka z identycznym opisem preparowania wnętrza możemy odnaleźć w opowiadaniu Frederica Forsytha "Czysta robota". Tym razem puste wnętrze zostało wypełnione rozebrawym na części rewolwerem itp. a całość przesłana z Anglii do Hiszpanii jako przesyłka pocztowa.

PLAGIAT. Że literatura czerpie z życia to wiedzą wszyscy. Ale że los popełnia plagiaty z literatury to sprawa mniej znana. W roku 1898 Morgan Robertson będąc w stanie transu napisał powieść "Zagłada Tytana". Jej treścią była katastrofa morska - zatonięcie wymyślnego najbardziej luksusowego statku świata "Tytan" w czasie dziejowego rejsu. Był to statek mający opinię niezatapialnego, miał wypor-

ność 75 tys. ton, trzy śruby napędowe, osiągał maksymalną prędkość 25 węzłów i mógł pomieścić od 2 do 3 tys. pasażerów. Jednocześnie wyposażony był jedynie w 25 łodzi ratunkowych. Ten wymyślony "Tytan" zderzył się w powieści z górą lodową i zatonął.

Prawdziwy "Titanic" został zbudowany w 13 lat później. Posiadał te same parametry i cechy co książkowy "Tytan" /75 tys. ton wyporności, prędkość 25 węzłów, 3 śruby napędowe, 25 łodzi ratunkowych, 2207 pasażerów/. Też jak jego literacki pierwowzór zderzył się z górą lodową podczas dziewiętego rejsu. -Całe szczęście, że dziś już nikt nie pisze książek w transie.

(za wyd. Fikcje i Fakty 1986).

MOZG. Do książki Guinnessa można trafić nawet pośmiertnie, Iwan Turgeniew, pisarz rosyjski /1818-1883/ jest takim właśnie pośmiertnym rekordzistą. Jego mózg został uznany za najcięższy zdrowy mózg ludzki /2021 g/. Przeciętna waga mózgu mężczyzny wynosi 1424 g i zmniejsza się z wiekiem do 1395.

PRZEWODNIK BIBLIOGRAFICZNY Nr 13. Dzisiaj jedynie z okazji Prima Aprilis drukuje się małego kalibru bujdy, fałszywe wywiady, recenzje nie istniejących książek. Drzewiej bywało, że tęgie głowy pracowały nad zbiorowym dużym kartem, który przechodził do historii. W roku 1925 naukowcy, historycy i bibliofile krakowscy z Kazimierzem Piekarskim na czele wydali parodystyczny numer "Przewodnika Bibliograficznego", słynny nr 13 /P.B. był w tamtych latach miesięcznikiem/. Zawiera on ok. 200 opisów bibliograficznych nie istniejących książek i jest znakomitą parodią publikacji naukowej. Oto dwa przykłady:

BYSTRON Jan Stanisław : Geneza i warianty pieśni."Pani jest dziś bez koszulki". Nakł.Tow.Ludoznawczego 8°, str. 32.

PIŁSUDSKI Józef : Jak uniknąłem błędów Napoleona? Kraków. Osobne odbicie z 547 wywiadu w "Ilustr. Kurierze Codz!" str. 2

Ciekawostkę tę powtarzamy za Tuwimem / Cicer cum caule t. 1, 1958/, powyższego numeru "Przewodnika" nie widzieliśmy na oczy, jest drukiem arcyrzadkim.

PRACODAWCA. Obliczono że z Szekspira żyje dziś na świecie przeszło 600 tys. ludzi / pisarze, krytycy, wydawcy, księgarze, wykładowcy, ilustratorzy, reżyserzy, scenografowie, aktorzy, agenci biur turystycznych itp./.

Jeżeli uwzględnimy, że zainteresowanie Szekspirem trwa już parę wieków, liczba utrzymywanych przez genialnego dramaturga potroi się. O takiej armii ani filozofom, ani człowiekowi ze Stratfordu pewnie się nie śniło.

Oprac. Jolanta Juran

11. Z życia bibliotecznego.

Niebanalne dzieje biblioteki skierniewickiej. Do bibliotek publicznych mających najdłuższe w Polsce tradycje działalności, należy Wojewódzka Biblioteka im. Władysława S. Reymonta w Skierniewicach. Jej protoplastką była Czytelnia Ludowa otwarta dzięki upartym staraniom grona miejscowych działaczy społecznych (szczególnie były zasługi Marii Rybińskiej i Heleny Lipińskiej) 18 marca 1906 r. Dzięki bardzo systematycznej działalności bibliotek i ciągłemu, choć powolnemu, rozrostowi księgozbioru (1906 r. - 1200 wol., 1914 r. - 5402 wol., 1938r. - 8126 wol.) czytelnictwo na terenie Skierniewic rozwijało się bardzo pomyślnie - już w 1907 r. zanotowano 500 czytelników a w 1938 r. - 21.661 wypożyczeń książek. Faktem, zgoła sensacyjnym jest okoliczność, że biblioteka ta działała prawie bez zakłóceń przez cały okres okupacji 1939-1945 a księgozbiór zachował się do czasów wyzwolenia. Zawdzięcza to biblioteka prawdopodobnie głównie peryferyjnemu położeniu Skierniewic w systemie okupacyjnej administracji.

(Wg publikacji WBP w Skierniewicach
pt. "Biblioteka w społeczeństwie", 1986)

Korony za wypożyczenia. Specjalne więzi ... ekonomiczne wiążą w Szwecji środowisko pisarskie z bibliotekarskim. Wpływają one ze specyficznych zasad wynagradzania pisarzy w tym kraju. Honorarium pisarza składa się tu z 2 części. Po pierwsze wydawca wypłaca pisarzowi 16,6% kwoty uzyskanej ze sprzedaży jego książki. Choć jest to odsetek bardzo wysoki (w innych krajach Zachodniej Europy wynosi on od 8 do 12%), nie wystarcza jednak do zabezpieczenia pisarzowi godziwego bytu z uwagi na stosunkowo niskie nakłady książek w tym kraju (od 2 do 10 tys. egzemplarzy). Druga część wynagrodzenia jest niejako premią za czytelnictwo książek danego pisarza.

Otóż za każde wypożyczenie jego książki w bibliotece publicznej państwo wypłaca twórcy 0,45 korony szwedzkiej. 60% tej kwoty otrzymuje pisarz bezpośrednio a 40% wpływa na konto Funduszu Literackiego, będącego w dyspozycji Związku Pisarzy Szwedzkich (z funduszu tego przyznawane są, m.in., stypendia dla twórców). Kwoty uzyskiwane za wypożyczenia nie są białe, gdyż w bibliotekach notuje się rocznie ponad 100 milionów wypożyczeń książek współczesnych pisarzy szwedzkich. W związku z tym systemem wynagrodzeń, bibliotekarze w Szwecji mają mnóstwo pracy z bardzo szczegółową ewidencją wypożyczeń poszczególnych książek. Ale nie narzekają, gdyż i korzyści dla bibliotek są znaczne. Pisarze, w chęci spopularyzowania swej twórczości bardzo chętnie odbywają spotkania autorskie - oczywiście bezpłatnie. I poszczególni pisarze i Związek Pisarzy zabiegają bardzo energicznie o rozwój sieci bibliotecznej oraz o zwiększanie przez samorządy dotacji na zakup książek i w ogóle działalność bibliotek publicznych.

System wynagrodzeń pisarzy jest więc w Szwecji pośrednio potężnym czynnikiem rozwoju bibliotek i czytelnictwa literatury rodzimej. Nic dziwnego więc, że interesują się nim żywo działacze kulturalni wielu innych krajów.

(wg "Literaturniej Gazety" nr 12/87)

Nienacki pod Wawelem. "Gazeta Krakowska" w artykule "W kolejce po książkę"... (6 XI 1986 r.) informuje, m.in. jakie książki cieszą się największym zainteresowaniem wśród klientów bibliotek krakowskich. Dorośli w ostatnim okresie interesują się szczególnie "Królem szczyrów" J.Clavella, "Światem w/g Garpa" J.Irvinga i książką "Raz w roku w Skiroławkach" Z.Nienackiego. Wśród młodych czytelników szczególną popularnością cieszy się "Kwiat kalafiora" Małgorzaty Musierowicz oraz "Pan Samochodzik i człowiek z UFO" Z.Nienackiego. Wśród czytelników olsztyńskich obficie potraktowanych dziełami Z.N. "Skiroławki" wywołują już znacznie mniejsze emocje.

Książka w herbie państwowym. Jedynym (prawdopodobnie) krajem na świecie w którego herbie państwowym występuje książka jest Afganistan. Władze Demokratycznej Republiki Afganistanu podkreśliły w ten sposób znaczenie oświaty i czytelnictwa dla rozwoju kraju, do niedawna zaliczanego do najbardziej zacofanych w świecie.

Książka w samolocie. Związek Radziecki posiada najdłuższe krajowe linie lotnicze w świecie. Przeloty na trasach wiodących z Moskwy lub Kijowa do miast wschodniej Syberii i Sachalinu trwają kilkanaście godzin. W tej sytuacji zagospodarowanie czasu pasażerów staje się istotnym problemem. Ostatnio, w związku z często zgłaszanymi postulatami pasażerów, postanowiono wyposażyć samoloty linii dalekiego zasięgu w komplety książek. Te "latające punkty biblioteczne" organizują macierzyste porty lotnicze.

Wideo w bibliotece wałbrzyskiej. Jednym z niewielu (niestety) bibliotekarzy polskich, którzy uważają, że należy się na serio i konkretnie zająć wideokasetami jest mgr Bogusław Lamch - dyrektor WBP w Wałbrzychu. Biblioteka wałbrzyska posiada od kilku lat magnetowid i kamerę. Do zbiorów bibliotecznych nagrywa się codziennie z audycji telewizyjnych materiały dotyczące woj. wałbrzyskiego. Dzięki własnej kamerze utrwalane są na wideokasetach ciekawsze zjawiska z życia kulturalnego miasta i województwa. Nagrywa się również audycje o książce ("Telewizyjny Informator Wydawniczy") wykorzystywane następnie w szkoleniu bibliotekarzy. Zainteresowanie środowiska wideokroniką i in. nagraniami jest duże.

(Wg kwartalnika "Książka i Czytelnik"
Nr 4/1986/.

Oprac. Jan Burakowski

IV. PRZEPISY PRAWNE

12. Wybór przepisów prawnych dotyczących bibliotek
i spraw osobowych opublikowanych w okresie :
1 I - 31 III 1987 r.

1. Ustawa z dnia 24 października 1986 r. o zakładowych funduszach socjalnym i mieszkaniowym w jednostkach gospodarki społecznych (Dz.U. Nr 39, poz. 192).
2. Uchwała Nr 143 RM z dnia 23 września 1986 r. zmieniająca uchwałę w sprawie zasad wynagradzania pracowników administracyjnych i obsługi zatrudnionych w instytucjach i placówkach upowszechniania kultury (MP Nr 29, poz. 209) - maksymalną stawkę wynagrodzenia zasadniczego zwiększa się do 19.000 zł.

3. Uchwała Nr 144 RM z dnia 23 września 1986 r. zmieniająca uchwałę w sprawie określenia wysokości stawek wynagrodzenia zasadniczego oraz wysokości rodzajów i zasad przyznawania dodatków do wynagrodzenia pracowników upowszechniania kultury (MP Nr 29, poz. 210) - maksymalna stawka wynagrodzenia zasadniczego - 21.000,-zł.
4. Zarządzenie Ministra PPISS z dnia 24 listopada 1986 r. w sprawie terminów udzielania dodatkowych dni wolnych od pracy w 1987 r. (MP Nr 32, poz. 233).
5. Uchwała Sejmu PRL z dnia 18 grudnia 1986 r. w sprawie planu Centralnego Funduszu Rozwoju Kultury na 1987 r. (MP Nr 34, poz. 252).
6. Uchwała Nr 4 RM z dnia 12 stycznia 1987 r. w sprawie najniższego wynagrodzenia w uspołecznionych zakładach pracy (MP Nr 2, poz. 10) - w kwocie 7.000 zł.

V. ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE

13. Bestsellery radzieckie ostatniego 20-lecia (1967 - 1987).

Przedstawiamy poniżej 9 powieści radzieckich, których ukazanie się w ZSRR stało się powodem dyskusji, polemik, sporów, a więc obiektem czytelniczego zainteresowania. Są to tzw. powieści głośne, znaczące dla udziału literatury w życiu kulturalnym i społecznym. W większości charakterystyczną ich cechą jest obrachunkowość, odkłamywanie kolejnych obszarów życia, naruszanie tematycznych tabu. Zdajemy sobie sprawę, że lista ta jest niepełna i dyskusyjna. Stanowi ona subiektywną propozycję lektury.

AJTMATOW Czingiz

Dzień dłuższy niż stulecie / Czingiz Ajtmatow ; tł. z ros. [j.oryg. kirgiski] Aleksander Bogdański. - Wwa : KIW, 1986. - 408 s.

Przedostatnia powieść pisarza kirgiskiego (najnowszym utworem - uchodzącym za bestseller obecnej chwili - jest nie tłumaczony jeszcze na j.polski "Szafot") przedstawia życie prostych ludzi w małej osadzie. Zawiera opis jednego dnia wyprawy grupy żałobników przez step na od-

legie cmentarzysko. Soczysta, jędrna a zarazem poetycka proza zawiera wiele elementów kirgiskiej tradycji, legend a zarazem fantastyki naukowej. Wydanie książkowe poprzedzone było drukiem cyklicznym w "Literaturze" 1982-1983.

Rec.: Wojciechowski J. Lit. na Świecie 1982 nr 2 s. 67-71.

BONDARIEW Jurij

Brzeg / Jurij Bondariew ; tł. Wiesława Karaczewska. - Wwa : PIW, 1977. - 472 s. - (Współczesna Proza Światowa)

Akcja psychologicznej powieści rozgrywa się współcześnie (lata siedemdziesiąte) w Hamburgu, gdzie na zaproszenie niemieckich wydawców - przyjeżdża dwóch pisarzy radzieckich. Jeden z nich, Nikitin, spotyka tam poznaną pod zdobyciu Berlina w 1945 r. niemiecką dziewczynę Emmę, obecnie właścicielkę księgarni. Wspomnienia młodości i miłości, problemy moralne wynikające ze zderzenia postaw dawnych i obecnych, konfrontacja Niemców i Rosjan - to treść tej ciekawej, przeznaczonej dla szerokiego kręgu czytelników powieści.

Rec.: Czeszko B. Nowe Książ. 1978 nr 8 s. 17-18; Gałczyńska K. Tryb. Ludu 1978 nr 95 s. 6; Umiński Z. Kierunki 1978 nr 25 s. 9; Wojciechowski J. Mies. Lit. 1978 nr 7 s. 131-133.

LIPATOW Wil

Szara mysz. Lidia Waraksina / Wil Lipatow ; tł. Henryka Broniatowska. - Wwa : PIW, 1974. ^{-130 s.} (Współczesna Proza Światowa)

"Szara mysz" przedstawia jeden dzień z życia byłych bohaterów wojennych naznaczony strasznym pijaństwem obrazującym degrengoladę moralną bohaterów. W atmosferze tragizmu i humoru na przemian ukazana jest surowa prawda o drogach życia wielu "przeigranych". Ta obrachunkowa powieść uważana jest za najwybitniejszy utwór pisarza. W cytowanym wydaniu połączona jest z inną opowieścią.

Rec.: E.K. Lit. na Świecie 1975 nr 8 s. 373-374; Szczypiorski A. Odra 1975 nr 11 s. 101-102; Termer J. Tryb. Ludu 1974 nr 335 s. 8; M.P. Przyjaźń 1975 nr 26 s. 17.

MARKOW Georgij

Syberia / Georgij Markow ; tł. z ros. Wiesława Wojtyga-Zagórska. - Wwa : KiW, 1976. - 573 s.

Akcja powieści uznanej za jeden z najwybitniejszych utworów literatury światowej rozgrywa się na Syberii w okresie poprzedzającym Rewolucję Październikową. Bolszewicy postanawiają uniemożliwić zachodnim kartelom zdobycie dokumentacji bogactw naturalnych Sybe-

WBP
Olsztyn

rii. Do Sztokholmu, gdzie zabezpieczona jest dokumentacja, udaje się agent bolszewików, zesłaniec syberyjski. Perypetie uczestników tego przedsięwzięcia rozgrywają się podczas surowej zimy, łączą się z wydarzeniami politycznymi.

Rec. : Romanowski Z. Przyjaźń 1976 nr 12 s.7; Iwaszkiewicz J. Życie Warsz. 1976 nr 139 s.7; Melez J. Tryb.Ludu 1976 nr 76 s.7; Piękosz K. Literatura 1977 nr 42 s. 3,il.

MOŻAJEW Boris

Żywy / Boris Możajew ; tł. z ros. Irena Lewandowska ; posłowie Florian Nieuważny. - Wwa : "Czytelnik", 1976. - 176 s.

Akcja utworu Możajewa toczy się po r.1953 w początkach okresu postalinowskiego, kiedy "stare" tkwi jeszcze mocno w świadomości przedstawicieli władzy przyzwyczajonej do twardego stylu rządzenia. Kołchozowy chłop Fiodor Kużkin wypowiada walkę przewodniczącemu kołchozu i przewodniczącemu rejonowego komitetu. Ten pojedynek uczciwego, zawziętego chłopca ze zdegenerowanym miejscowym kacykiem to główny wątek umiejętnie prowadzonej akcji. Z książki emanuje klimat tamtych lat, atmosfera podskórnego napięcia i zastraszenia, niepewności jutra. Jest to jedna z najbardziej poszukiwanych przez czytelników pozycji współczesnej literatury radzieckiej.

Rec. : Baranowska M. Lit. na Świecie 1977 nr 1 s. 358; Bidakowski Z. Perspektywy 1977 nr 13 s. 29; Drażek A. Polityka 1977 nr 38 s.10; Mętrak K. Kultura 1977 nr 23 s. 5; Pawlak E. Mies. Lit. 1977 nr 5 s. 129-130; Szymański A. Nowe Książ. 1977 nr 2 s. 53-54.

PASTERNAK Borys

Doktor Żiwago. Druk: Życie Lit. 1987 nr 11 s. 11 (pierwszy odcinek) i następane numery.

Powieść, z której zdjęto zakaz druku po 33 latach. Wiosną 1954r. zapowiedziano odcinkowy druk w czas. "Znamia". Nigdy do tego nie doszło. W 1957 roku Pasternak wydał swoją powieść we Włoszech - w oryginale, a potem w przekładach na wiele języków. W 1958 roku pisarz otrzymał Nagrodę Nobla za całokształt twórczości ze szczególnym uwzględnieniem "Doktora Żiwago". Z nagrody zrezygnował. Usunięty wkrótce ze Związku Pisarzy Radzieckich zmarł w 1960 r. Obecnie powołano komisję do spraw spuścizny literackiej Pasternaka. Powieść przedstawiająca losy inteligencji radzieckiej od 1917 roku po lata tragicznego nasilenia kultu jednostki, jest obecnie sensacją wydawniczą w ZSRR, a jej druk - dowodem przemian.

RASPUTIN Walentin

Pożegnanie z Matorą / Walentin Rasputin ; tł. Jerzy Litwiniuk. - Wwa : PIW, 1980. - Wyd. 2. - 193 s. - (Współczesna Proza Światowa).
Wyd. 3 1985

Utwór powstał w 1976 r. i wyzwolił liczne dyskusje i polemiki, był także typowym bestsellerem - momentalnie zniknął z półek. Jego treścią jest los zbiorowości wiejskiej postawionej w obliczu zagłady wsi, w której przyszło jej dotąd żyć. Dla Matory położonej na wyspie angarskiej nie ma już żadnego ratunku. W pobliżu powstanie wielka elektrownia i teren wsi musi "iść na dno", taka jest cena postępu. Rasputin przygląda się zdarzeniom od wewnątrz, przez ból i rozpacz Darii. Utwór stał się podstawą filmu Elema Klimowa "Pożegnanie z Matorą", który po kilku latach zakazu wyświetlania wszedł na ekrany.

Rec. : Pawlak E. Nowe Książ. 1980 nr 7 s.11-12, il.; Wojciechowski J. Mies.Lit. 1980 nr 2 s. 129-131. Mikołajko Z. Życie Lit. 1980 nr 11 s.14, il.; Zalewski M. Literatura 1979 nr 50 s.12.

TIENDRIAKOW Władimir

Zgon / Władimir Tiendriakow ; tł. Janina Dziarnowska. - Wwa PIW, 1969 . - 263 s. - (Współczesna Proza Światowa) wyd. 2. 1978

Powieść przedstawia mechanizm funkcjonowania stalinizmu na tzw. niższym szczeblu, reprezentowanym w utworze przez despotycznego i zniechęconego przewodniczącego kołchozu Eulampiusza Łykowa. Akcja zawiązuje się w momencie zgonu przewodniczącego. Wydarzenie to powoduje wstrząs w całej społeczności kołchozowej, wyzwala ukrywane żale, emocje i wątpliwości. Książka daje żywy, prawdziwy i przedstawiony bez niedomówień obraz życia wsi radzieckiej w trudnym okresie błędów i wypaczeń.

Rec. : Pawlak E. Mies.Lit. 1970 nr 7 s. 131-133; Szybist M. Życie Lit. 1970 nr 27 s. 4; Żukrowski W. Nowe Książ. 1970 nr 8 s.483-485; Porajska M. Przyjaźń 1978 nr 51 s. 16-17.

ZAŁYGIN Siergiej

Słony Parów / Siergiej Załygin; tł. Henryka Broniatowska. - Wwa : PIW, 1970, - 491 s. - (Współczesna Proza Światowa).

Akcja powieści toczy się w 1919 r. na Syberii, kiedy to sterroryzowana przez kołczakowców i obcych interwentów Syberia wzięła się do wojowania tworząc samorządnie oddziały Chłopskiej Armii Czerwonej. Prototypem głównej postaci jest dowódca tej armii Jefim Mamontow. Utwór zawiera wiele wątków, postaci, prezentuje w trakcie narracji

autentyczne dokumenty i rozkazy, ulotki, artykuły. Jest szerokim epickim obrazem tamtego historycznego okresu. W roku 1967 kiedy "Słony Parów" ukazał się w ZSRR, był najgłośniejszą powieścią roku.

Rec. : Czeszko B. Nowe książ. 1970 nr 22 s. 1376-1377; Ankudowicz J. Przyjaźń 1971 nr 9 s. 13; Śliwowski R. Polityka 1971 nr 15, s.7; Taranienko Z. Mies.Lit. 1971 nr 6 s. 139-140; Kuźniecowa I. Lit.Radz. 1971 nr 4 s. 190-192.

Oprac. Jolanta Juran

14. Jan Heweliusz

(28 I 1611 - 28 I 1687)

Zestawienie bibliograficzne.

28 stycznia minęła 300 rocznica śmierci wielkiego astronoma - Johannes Heveliusa Dantiscausa (tak zlatynizował swoje nazwisko podawane jako Hewelke, H8felke lub H8welcke - Jan Heweliusz Gdańszczanin, wpisując się w 1630 roku na studia prawnicze w Lejdzie).

Obchodzimy właśnie, ogłoszony przez UNESCO, Rok Heweliusza.

Heweliusz urodził się w Gdańsku 28 stycznia 1611 r. Przeznaczony do stanu kupieckiego syn zamożnego kupca zbożowego i piwowara, został wysłany dla nauki języka polskiego do Gondacza niedaleko Bydgoszczy. Po powrocie do Gdańska zainteresował się astronomią pod wpływem prywatnych lekcji pobieranych w latach 1627-1630 u Piotra Krügera (Crügera). W tym czasie zdobył też liczne umiejętności rzemieślnicze - tokarskie, miedziorytnicze, poznał tajniki szlifierstwa szkła.

W latach 1630-1634 Jan Heweliusz podróżował po Europie i studiował w Lejdzie (Niderlandy).

Po powrocie do Gdańska, z którego już nie wyjeżdżał, pomagał ojcu w prowadzeniu browaru. Od roku 1634 należał do Cechu Piwowarów. Nie stronił od działalności społecznej. W roku 1641 został ławnikiem Starego Miasta Gdańska, a w dziesięć lat później pełnił funkcję głównego rajcy Starego Miasta w Radzie Miejskiej Gdańska (przez dziesięć kolejnych lat).

Na zajmowanie się obserwacją ciał niebieskich pozwalał Heweliu-

szowi zabezpieczony był materialny (po rodzicach odziedziczył browar, siedem domów i stadninę, dwukrotnie bogato się ożenił).

Pierwszą obserwację ciał niebieskich wykonał już 24 czerwca 1630 roku na statku płynącym do Holandii. W roku 1641 na płaskim dachu jednego ze swoich domów założył obserwatorium astronomiczne. Potrzebne instrumenty wykonywał najczęściej sam. Pierwszym dziełem astronomicznym Heweliusza była "Selenographia" z 1647 roku. Praca ta przyniosła mu europejską sławę. Zawierała opisy obserwacji Księżyca, rysunki jego faz oraz przedstawiała sposoby wykonania soczewek.

W roku 1660 obserwatorium Heweliusza odwiedził król Jan Kazimierz. W trzy lata później rząd francuski zaczął wypłacać astronomowi zasiłki. Wkrótce mieszkaniec Gdańska został zaproszony do udziału w pracach Obserwatorium Paryskiego. W roku 1664 stał się członkiem Królewskiego Towarzystwa Naukowego w Londynie (Royal Society). Ludwikowi XIV dedykował drugie ze swych dzieł o kometach - "Cometographia", a Janowi III Sobieskiemu drugą część dzieła "Machina coelestis", w którym przedstawił historię astronomii, swoje obserwatorium i własne obserwacje. Praca ukazała się w roku 1679. Prawie cały nakład dzieła spłonął w pożarze obserwatorium i domów Heweliusza, który do tego wydarzenia prowadził własną drukarnię (od 1666 r. za zgodą Jana Kazimierza - wg niektórych badaczy prowadził drukarnię od 1662 r.).

Monumentalną pracę "Prodromus astronomiae cum catalogo fixarum et Firmamentum Sobiescianum" dedykował królowi Janowi Sobieskiemu.

Jan Heweliusz umarł 28 stycznia 1687 r., a druk dzieła ukończyła wdowa po nim - druga żona - Elżbieta z d. Koopmann, która pomagała mu wcześniej w pracach obserwatorskich.

Astronom pozostawił po sobie 17 tomów spuścizny rękopiśmiennej z obszerną korespondencją z uczonymi ówczesnego świata.

Wybór materiałów.

A. Wydawnictwa zwarte

1. BROCKI Zygmunt

Jan Heweliusz i jego Tarcza Sobieskiego / Zygmunt Brocki // W: Wkład Polaków do nauki: nauki ścisłe: wybór artykułów / wybrał oprac. i przedmową opatrzył Józef Hurwic. - Warszawa: PWN, 1967 .

- S.55-58.

2. CHODYNICKI Ignacy
Dykcyonarz uczonych Polaków / Ignacy Chodynicki. - Warszawa:
Wydaw.Artyst.i Film., 1974 . - T.1 . - S.203-207.-Oryg. Lwów:
Kuhn i Millikowski, 1933
3. FILOZOFIA i myśl społeczna XVII wieku / wybrał,oprac.,wstępem
i przypisami opatrył Zbigniew Ogonowski . - Warszawa: PWN,
1979 . - Cz.2 . - S.176-177: Jan Heweliusz (1611-1687).
4. GADOMSKI Jan
Łuna, księżyc, moon / Jan Gadomski. - Warszawa : "Nasza Księ-
garnia", 1970 . - S.19-21.
5. GADOMSKI Jan
Opowieści o Kosmosie / Jan Gadomski. - Warszawa : LSW, 1964.
- 143 s.
6. GADOMSKI Jan
Poczet wielkich astronomów / Jan Gadomski . - Warszawa: Nasza
Księgarnia, 1976 . - S.39-42: Jan Heweliusz
7. GĘBARSKI Kazimierz
500 zagadek astronomicznych / Kazimierz Gębarski . - Warszawa:
WP, 1968 . - S.44,168, 45,171, 46,176 [zagadki - odpowiedzi]
8. HEWELIUSZ Jan (1611-1687) // W:Historia nauki polskiej / pod
red. Bogdana Suchodolskiego; Zakład Historii Nauki i Techniki
Polskiej Akademii Nauk. - Wrocław: Zakł.Nar.im.Ossolińskich . -
T.6:Dokumentacja biobibliograficzna / Oprac.Leszek Hajdukiewicz.
- 1974 . - S.232-233
9. ODYNYEC Wacław
Pomorscy patroni ulic Trójmiasta / Wacław Odynec. - Wrocław:
Zakł.Narod.im.Ossolińskich, 1977 . - S.126-130:Heweliusz Jan
1611-1687
10. ORŁOWSKI Bolesław
500 zagadek z historii techniki / Bolesław Orłowski . - War-
szawa: WP, 1965 . - S.18,83 [zagadka-odpowieź]
11. ORŁOWSKI Bolesław
Poczet polskich pionierów techniki / Bolesław Orłowski . -
Warszawa:"Nasza Księgarnia", 1974 . - S.28-30: Jan Heweliusz
1611-1687

12. PRZYPKOWSKI Tadeusz
Jan Heweliusz / Tadeusz Przypkowski // W:Historia astronomii w Polsce / pod red. Eugeniusza Rybki; Zakład Historii Nauki i Techniki Polskiej Akademii Nauk . - T.1 / pod red. Jerzego Dobrzyckiego, Mieczysława Markowskiego, Tadeusza Przypkowskiego . - Wrocław: Zakł.Nar. im.Ossolińskich, 1975 . - S.255-285
13. ROJEK Tadeusz
Sławni i nieznanzi / Tadeusz Rojek . - Warszawa: "Nasza Księgarnia", 1978 . - S.403-404: Jan Heweliusz (1611-1687), polski astronom, twórca nowoczesnej selenografii
14. RYBKA Eugeniusz
Wkład astronomów polskich do nauki światowej / Eugeniusz Rybka . - Warszawa : WP, 1953 . - S.20-27
15. RYBKA Przemysław
Katalog gwiazdowy Heweliusza / Przemysław Rybka ; Instytut Historii Nauki, Oświaty i Techniki Polskiej Akademii Nauk . - Wrocław: Zakł.Nar. im.Ossolińskich, 1984 . - 212 s. - (Monografie z Dziejów Nauki i Techniki; t.57)
16. SIEMIGINOWSKA Anna
Prywatna oficyna typograficzna Jana Heweliusza 1662-1679 / Anna Siemiginowska // W:Sztuka drukarska w dawnym Gdańsku / Zbigniew Nowak, Anna Siemiginowska, Przemysław Szafran . - Gdańsk - 1975 . - S.33-52 . - (Bibliotekarz Gdański, nr specj.)
17. TARGOSZ Halina
Jan Heweliusz : uczony - artysta / Halina Targosz . - Wyd.2 . - Wrocław ; Gdańsk:Ossolineum, 1986 . - 112 s. , 18 tabl.
18. TWAROGOWSKI Tadeusz
Astronom Ich Królewskich Mości / Tadeusz Twarogowski . - Warszawa: "Nasza Księgarnia", 1977 . - 204 s.
B. Artykuły z czasopism.
1. BISKUPSKI A ndrzej : Heweliusz i gwiazdy zmienne. Urania 1962 nr 6 s. 186.
2. BROCKI Zygmunt : Zła popularyzacja życiorysu Heweliusza. Kwart. Hist.Nauki 1967 nr 2 s. 439-440.

3. BRZOSTKIEWICZ Stanisław R. : Chronologia dzieła i życia Jana Heweliusza. Urania 1961 s. 13-18, il.
4. BRZOSTKIEWICZ Stanisław R. : Heweliusz o gwiazdozbiorze "Tarcza Sobieskiego". Urania 1963 nr 1 s. 24-25.
5. BRZOSTKIEWICZ Stanisław R. : Jeszcze o kontaktach Jana Heweliusza z Janem Wydźgą [Polem. z CZENKAŁ B.L.] Urania 1964 nr 7/8 s. 211-212.
6. BRZOSTKIEWICZ Stanisław R. : "Uranographia" Jana Heweliusza. Urania 1964 nr 12 s. 343-344.
7. CZENKAŁ B.L. : Jan Heweliusz i Jan Wydźga. Tł. z ros. Andrzej Słowik. Urania 1964 nr 6 s. 184-187.
8. CZERNOW W.M. : Heweliusz i zjawisko halo. Tł. z ros. Urania 1961 nr 6 s. 182-183.
9. DZIENIS Helena: Jan Heweliusz w medalierstwie gdańskim XVII wieku. Roczn. Gdań. t. 45 : 1985 z. 1 s. 121-128, il. Sum. Rez.
10. GADOMSKI Jan : Jan Heweliusz. Urania 1954 nr 5 s. 133-135.
11. GRZYBKOWSKA Teresa : Andrzeja Stecha portrety Heweliusza. Biul. Hist. Szt. 1974 nr 3 s. 237-252, il. Rés.
12. GRZYBKOWSKA Teresa : Czy Heweliusz był artystą ? Spór o Heweliusza. Kwart. Hist. Nauki 1981 nr 3-4 s. 693-702.
13. G.Cz. : Centralne obchody Roku Heweliusza. Kierunki 1987 nr 5 s. 9, il.
14. JANUSZAJTIS Andrzej : W kręgu Heweliusza. Urania 1983 nr 9 s. 234-237.
15. KOROLKO Mirosław : Gdański astronom. W 300-lecie śmierci Jana Heweliusza. Kierunki 1987 nr 5 s. 1, 8, il.
16. MAYER Józef : Gdański badacz Księżycy z XVII w. Jan Heweliusz Poglądy 1970 nr 6 s. 17-18, il.
17. MIECZNIKOWSKA Małgorzata : Odkrycie grobu Heweliusza. Rzeczpospolita 1986 nr 214 s. 4, il.
18. MIETELSKI Jan : Jan Heweliusz. Kartka z encyklopedii. Przekrój 1987 nr 2172 s. 10-11, il.

19. ODYNIĘC Wacław : Jan Heweliusz, Gdańszczanin (1611-1687). Urania 1981 nr 5 s. 135-143.
20. OLCZAK Tadeusz : Jan Heweliusz i magnetyzm ziemski. Postępy Astron. 1955 z.2 s.65-70, il.
21. PELCZAR Marian : Jan Heweliusz chluba astronomii polskiej. Litery 1970 nr 2 s. 7-11, il.
22. PERZYŃSKI Marek : Rajca Gdańska, księżę astronomii. Międzynarodowy Rok Heweliusza: Morze 1987 nr 2 s. 3-4, il.
23. PIENIAŻEK Zofia : Zagadnienia estetyki w konserwacji atlasu nieba. J.Heweliusza "Firmamentum Sobiescianum sive Uranographia". Ochr.Zabyt. 1974 nr 4 s. 285-294, il. Sum.
24. POZNAŃSKI Stanisław : Pod znakiem Tarczy Sobieskiego. Sławy nauki polskiej. Światowid 1973 nr 770 s.28, il.
25. PROROK Leszek : Astronom gdański Jan Heweliusz. Tyg.Mors.1967 nr 4 s. 1,4.
26. PROROK Leszek : Gdański astronom Heweliusz. Morze 1973 nr 5 s.14-15, il.
27. PRZYPKOWSKI Tadeusz : Barbarzyńskie zniszczenie najcenniejszego zabytku Gdańska [Domy Jana Heweliusza]. Problemy 1957 nr 5 s. 350-354, il.
28. PRZYPKOWSKI T[adeusz] : Postęp techniczny między przyrządami astronomicznymi Kopernika, Brahego i Heweliusza. Postępy Astron. 1955 z.1 s.24-27, il.
29. PUZDROWSKI Edmund : Tajemnica "Katalogu gwiazd". Śladami rękopisu. Czas 1977 nr 14 s. 28-29, il.
30. RABINOWICZ J. : Pożar w obserwatorium Heweliusza. Tł. z ros. Urania 1961 nr 6 s. 183.
31. RUTKIEWICZ Witold : Księżę astronomów. 300 rocznica śmierci Jana Heweliusza. Ekran 1987 nr 2 s. 20-21, il.
32. RYBKA Przemysław : Dokładność obserwacji Heweliusza. Postępy Astron. 1980 z.2 s.131-133.

33. SIEMIGINOWSKA Anna, URBAN Janina : Korespondencja Jana Heweliusza w zbiorach Bibliothèque Nationale i Bibliothèque de l'Observatoire w Paryżu. Libri Gedan. R.1:1967 s.135-138.
34. SKUBAŁA Z. : 350-lecie urodzin Jana Heweliusza. (Sesja naukowa w Gdańsku 24 IV 1961 r.). Nauka Pol. 1961 nr 4 s. 197-202.
35. TARGOSZ Karolina : Jana Heweliusza zabiegi o pozyskanie królewskich mecenasów. Stud.Mater.Dziej.Nauki. Ser. E 1977 z.6 s.121-164, il. Rez.Rès.
36. TARGOSZ Karolina : Jedność nauki i sztuki w dziele Jana Heweliusza. Kwart.Hist.Nauki 1976 nr 4 s.626-648, il. Rez.Zsfg.
37. UŁANOWICZ Jerzy : Listy J.Heweliusza. Urania 1958 nr 7 s.220-221.
38. (w.sz.): Książę astronomów i astronom królów. Młody Tech. 1982 nr 9 s.44-45.
39. ZBIERSKI Andrzej : Jan Heweliusz a współczesna archeologia i geofizyka. Litery 1972 nr 1 s.37-38, il.

Oprac. Maria Czapiewska

15. Balbina Switycz-Widacka (ur.31 III 1901 -
zm. 28 VI 1972).

Artystka-rzeźbiarka, poetka, działaczka społeczna. Studiowała w krakowskiej Akademii Sztuk Plastycznych pod kierunkiem K.Laszczyki. W Olsztynie zamieszkała od 1954 r. Tu wykonała kilkadziesiąt rzeźb zasłużonych Warmiaków i Mazurów. Należała do warszawskiej grupy plastyków "Zachęta" i brała udział w jej wystawach. Przed wojną wystawiała swoje prace w Mińsku, Brześciu, Kobryniu i Warszawie. Wystawy powojenne w Olsztynie w latach 1958, 1962, 1967. Brała również udział w wystawach zbiorowych: Moskwa, Bydgoszcz, Belgrad, Kalingrad, Warszawa, Olsztyn. Otrzymała kilka nagród i wyróżnień. Odznaczona m.in. Złotym Krzyżem Zasługi, złotą odznaką "Zasłużony dla Warmii i Mazur". Jako poetka debiutowała w 1925 r. Po wojnie drukowała wiersze w czasopiśmie olsztyńskich i pomorskich.

Opracowania

1. BALBINA Świtycz-Widacka mówi o swojej twórczości. Rozm.przepr. St.R. Słowo na Warmii 1961 nr 23 s.4.
2. [DUDZIŃSKA Zofia] /d/: Jeszcze o wystawach Balbiny Świtycz-Widackiej. Gaz.Olszt. 1973 nr 186 : 7 VIII s.3.
3. KOZIEŁŁO-POKLEWSKA Krystyna
Balbina Świtycz-Widacka / Krystyna Koziełło-Poklewska // W : Plastyka olsztyńska w 35-leciu PRL. - Olsztyn : BWA , 1980. - S.106 : il., portr.
4. KOZIEŁŁO-POKLEWSKA Krystyna : Kobieta twórcą piękna. Słowo na Warmii i Mazurach. 1958 nr 10 s.3.
5. MILEWICZ Janina: Żeby chłopiec znowu miał głowę. Zabytki i ich opiekunowie. Rozm.przepr. M [arleta] Bułatek. Gaz.Olszt.1986 nr 263: 11 XI s.4, il.
Stan obecny prac rzeźbiarki i ich opiekunka, Przewodniczka PTTK.
6. MILEWSKI Zygmunt : Rzeźby Balbiny Świtycz-Widackiej. Malarstwo Sobczak-Michałowskiej. W galerii BWA [w Olsztynie]. Gaz.Olszt. 1982 nr 153 : 6-8 VII s.8.
7. PANAS Henryk : O trwałą pamięć. Gaz.Olszt. 1974 nr 182 : 3-4 VIII s.6.
Balbina Świtycz-Widacka.
8. RZEŻBY Balbiny Świtycz-Widackiej.Gaz.Olszt.1982 nr 178 : 10-12 IX s.6,il.
9. [SEGIET Janusz] SEG: Zmarła Balbina Świtycz-Widacka. Gaz.Olszt. 1972 nr 180 : 31 VII s.2.
10. SENDROWSKA Marta : W pracowni Balbiny Świtycz-Widackiej. Słowo na Warmii 1956 nr 45 s. 5,il.
11. /St/: Dar rzeźbiarki z Olsztyna Balbiny Świtycz-Widackiej. Stolica 1964 nr 22 s. 14,il.
Głaz pamiątkowy ku czci Seweryna Pieniężnego.
12. WROBLEWSKA Kamila : Rzeźby Balbiny Świtycz-Widackiej. Głos Olszt. 1962 nr 262 Archipelag nr 55 s.6.

13. Z sali BWA. Wystawa prac rzeźbiarskich Balbiny Switycz-Widackiej. Warm. i Mazury 1962 nr 12 s. 34, il. [Polem] Kozielińsko-Poklewska Krystyna: Niedozwolone chwytty czyli krytyka anonimowa. Słowo na Warmii 1963 nr 4 s. 2.

Oprac. Irena Walczak

16. Ernst Emil Wiechert

/wybór materiałów - w setną rocznicę urodzin/

Ernst Wiechert urodził się 18 maja 1887 r. w Pierszawku (dawny powiat mągowski); zm. 24 sierpnia 1950 r. w Uerikon w Szwajcarii. Syn leśniczego - studiował nauki przyrodnicze, anglistykę, filozofię i germanistykę na uniwersytecie w Królewcu. Przez pewien czas pracował jako nauczyciel gimnazjalny. Udział w I wojnie światowej zaowocował powieścią DER TOTENWOLF /1924, Śmiercionośna machina/. W okresie hitleryzmu został zwolniony z pracy w szkolnictwie, a następnie w 1938 r. za wystąpienie w obronie niemieckich antyfaszystów osadzony w obozie koncentracyjnym w Buchenwaldzie. Obozowe przeżycia odzwierciedlił w powieści LAS UMARŁYCH /1954/. Po opuszczeniu obozu otrzymał zakaz publikowania, był pod obserwacją Gestapo. W 1948 r. nawiedziony w swych nadziejach na religijno-moralną odnowę narodu niemieckiego osiedlił się w Szwajcarii. Ideał Wiecherta to proste skromne życie w zgodzie z Bogiem i własnym sumieniem. Wpajanie takich ideałów uważał za posłannictwo literatury. Oprócz wymienionych w zestawieniu pozycji książkowych tłumaczonych na język polski napisał m.in. DIE MAGD DES JURGEN DOSKOCIL /1932, Służąca Jurgena Dorskocila/ oraz DAS EINFACHE LEBEN /1939, Skromne życie/.

Jego twórczość osnuta jest na tle motywów mazurskich, na tej ziemi toczy się akcja większości jego utworów.

Opracowania ogólne

1. MARTUSZEWSKI Edward : Ernst Wiechert - niemiecki pisarz z Mazur. Warm. i Mazury 1972 nr 9 s. 34-35 ; nr 10 s. 7-8.
2. MOSKAŁOWNA Ewa : Znaczenia zapomniane. O pisarstwie Ernsta Wiecherta. Litery 1973 nr 9 s. 8-9.

3. PLYWACZEWSKI Wiesław : Pisarz z Pierszawka. Warm. i Mazury 1985 nr 1 s. 3, 11.
4. ROSINSKI Kazimierz : Symbol mazurskiego losu. Kontrasty 1984 nr 11 s. 12-16.
O recepcji pisarza w Polsce i miejscach na Mazurach związanych z pisarzem.
5. WAKAR Andrzej
Bałwany chwając bez Zakonu żył / Andrzej Wakar. - Olsztyn: "Pojezierze", 1985. - S. 147-154 : Ernst Wiechert
6. WAKAR Andrzej
Mrągowo : z dziejów miasta i powiatu / Andrzej Wakar. - Olsztyn : "Pojezierze", 1975. - S. 127-129 : il. : Ernst Wiechert
7. WILLAN Tadeusz : Były gestapowiec sprzedaje zapiski Wiecherta. Głos Olszt. 1966 nr 54 s. 1, 4.
Dot. zapisków sporządzonych w policyjnym areszcie.
Opracowania szczegółowe - twórczość i recenzje / wg chronologii pierwszych polskich wydań/
8. WIECHERT Ernst Emil
Missa sine nomine / Ernst Emil Wiechert ; tł. z niem. Maria Kłos - Gwizdańska. - Wwa : "Pax", 1958. - 390 s.
Rec. : Kołłątaj J. Tyg. Powsz. 1959 nr 32 s. 5 ; Kowalska A. Kierunki 1959 nr 13/14 s. 4.
9. WIECHERT Ernst
Mała Pasja : powieść / Ernst Wiechert ; tł. z niem. Emilia Bielicka. - Wwa : "Pax", 1959. - 313 s.
Rec. : Wróblewska T. Nowa Kultura 1961 nr 2 s. 9.
10. WIECHERT Ernst Emil
Dzieci Jerominów / Ernst Emil Wiechert. tł. z niem. Tadeusz Ostojski [t. 1], Jerzy Ptaszynski [t. 2]. - Olsztyn : "Pojezierze" 1984.
Wyd. 2, Olsztyn 1986
Rec. : Bialik W. Mies. Lit. 1973 nr 12 s. 128-130 ; Dolecki Z. Słowo Powsz. 1973 nr 205 s. 5 ; Lichański J.Z. Kultura 1973 nr 32 s. 9 ; Panas H. Gaz. Olszt. 1973 nr 154 s. 6 ; Drawicz A. Sztand. Młodych 1973 nr 187 s. 3 ; Dolecki Z. Życie i Myśl 1974 nr 2 s. 143-147.

Rec. 2 wyd. : Dzitko Bohdan . Warm. i Mazury 1986 nr 17 s. 4 ;
/Pat/ : Powieść odzyskana. ITD 1986 nr 32 s. 22.

11. WIECHERT Ernst

Las umarłych : relacja [pamiętnik] / Ernst Wiechert ; tł. z niem.
Edward Martuszeński. - Olsztyn : "Pojezierze", 1972 . - 146 s.

Wyd. 2, Olsztyn 1985.

Rec. : Bukowski K. Znak 1973 nr 232 s. 1344-1351 ; Drawicz A.
Sztand. Młodych 1973 nr 187 s. 3 ; Koprowski J. Nowe Książ. 1973
nr 8 s. 77 ; Segiet J. Gaz.Olszt. 1973 nr 29 s. 6.

12. WIECHERT Ernst Emil

Lasy i ludzie : młodość / Ernst Emil Wiechert ; tł. [z niem.] Ta-
deusz Ostojński. - Olsztyn : "Pojezierze", 1976. - 155 s.

Wyd. 2, Olsztyn 1984

Rec. : Biela E. Czas 1977 nr 17 s. 23 ; Chróścielewski T. Fakty
1977 nr 14 s. 7 ; Koprowski J. Nowe Książ. 1977 nr 1 s. 38-39 ;
Martuszeński E. Gaz.Olszt. 1977 nr 171 s. 6 ; Skok G. Warm. i Ma-
zury 1977 nr 1 s. 23 ; Panas H. Gaz.Olszt. 1976 nr 173 s. 6 ;
Walc J. Lit. na Swiecie 1976 nr 9 s. 405.

Rec. 2 wyd. : T.Ś. Gaz.Olszt. 1984 nr 290 s. 4.

13. WIECHERT Ernst Emil

Pani majorowa / Ernst Emil Wiechert ; tł. z niem. E.Martuszeński .
- Olsztyn : "Pojezierze", 1977. - 175 s.

Wyd. 2, Olsztyn 1984

Rec. : Biela E. Czas 1977 nr 30 s. 22 ; Chróścielewski T. Fakty
1977 nr 14 s. 7 ; Dzitko B. Gaz. Olszt. 1977 nr 74 s. 4 ; Skok G.
Warm. i Mazury 1977 nr 5 s. 28.

14. WIECHERT Ernst

Baśnie / Ernst Wiechert ; tł. z niem. Tadeusz Ostojński . - Olsztyn:
"Pojezierze", 1983. - 184 s. : il.

Rec. : Panas H. Gaz.Olszt. 1983 nr 136 s. 6.

17. Prasa o bibliotekach olsztyńskich w 1986 r.

(wybór materiałów)

Zagadnienia ogólne

1. (B.D.) : Książka pod strzechami. Warm. i Mazury 1986 nr 22 s.14.
Dyskusja zorganizowana przez WBP w Olsztynie przy współudziale WK ZSL, Państwowego Przedsiębiorstwa "Dom Książki" i Przedsiębiorstwa Upowszechniania Prasy i Książki "Ruch".
2. (Łuk): Więcej książek dla bibliotek. Dni Prasy Ludowej i Książki 86. Dz.Lud. wyd.3 2 1986 nr 241 : 15 X s.4.
Spotkanie bibliotekarzy, księgarzy zorganizowane przez WBP w Olsztynie, WK ZSL poświęcone problemom upowszechniania książki na wsi.
3. NAJLEPSZE prace magisterskie o bibliotekach olsztyńskich i czytelnictwie. Gaz.Olszt. 1986 nr 121 : 24-25 V s.6.
Rozstrzygnięcie konkursu im.Emilii Sukertowej-Biedrawiny.

Biblioteki publiczne

4. BIBLIOTEKI publiczne woj.olsztyńskiego w latach 1975-1985. Bibl. Olszt. 1986 nr 2 s. 6-27.
Numer poświęcony rozwojowi bibliotek na Warmii i Mazurach w związku z 40-leciem dekretu o b-kach.
Treść: HAŁUN Krystyna : Sieć biblioteczna. Baza lokalowa.Kadra. FRUDKO Teresa : Księgozbiory bibliotek - gromadzenie i opracowanie.- SYROJC Izabela: Czytelnictwo i działalność upowszechnieniowa. - WASILEWSKA Bożena: Działalność informacyjno-bibliograficzna...Wspomnienia bibliotekarzy. Kronika.
5. BIBLIOTEKARZE woj.olsztyńskiego wyróżnieni odznaczeniami państwowymi i odznaczeniami honorowymi w/g stanu na koniec 1985 r. Bibl.Olszt. 1986 nr 2 s.71.
6. BURAKOWSKA Halina, BURAKOWSKI Jan : Pisarze w bibliotekach. Wspomnienia Haliny i Jana Burakowskich. Gaz.Olszt. 1986 nr 267 : 15 - 16 XI s. 8; nr 273 : 22 - 23 XI s.8 ; nr 179 : 29 - 30 XI s.8 ; nr 285 : 6 - 7 XII s. 8.
7. BURAKOWSKI Jan : Bibliobus częściej stoi niż jedzie. Tryb.Ludu 1986 nr 126 s. 5.

8. Jak powstają biblioteki. Gaz.Olszt. 1986 nr 172 : 26-27 VII s.6.
Sieć bibliotek woj.olsztyńskiego.
9. BURAKOWSKI Jan : Dwa jesienne dni w bibliobusie, Por.Bibl. 1986 nr 2 s. 20-21.
10. BURAKOWSKI Jan : Spotkania literackie. Gaz.Olszt. 1986 nr 168 : 19 - 22 VII s. 5.
Organizowane przez WBP w Olsztynie.
11. BURAKOWSKI Jan : Sprawy literatury rolniczej, Bibl.Olszt. 1986 nr 1 s. 13-20.
Literatura rolnicza w bibliotekach publicznych woj.olsztyńskiego w świetle analizy WBP w Olsztynie.
12. BURAKOWSKI Jan : Przyjaciel książki z zakładu pracy. O punkcie bibliotecznym w RDP w Iławie i dyrektorze Przedsiębiorstwa, Bibl. Olszt. 1986 nr 3 s. 37-38.
Punkt biblioteczny w Rejonie Dróg Publicznych ; dyrektor Zbigniew Osiański.
13. DOBRZENIECKA Bożena : Czytelnictwo w Miłomłynie. Bibl.Olszt.1986 nr 3 s. 25-27.
14. (eu) : Woluminy gminy. Gaz.Olszt. 1986 nr 259 : 6 XI s.4.
Gminna Biblioteka Publiczna w Miłomłynie.
15. JAKUBIEC Henryk : Biblioteki "łączone" w woj.olsztyńskim - geneza, stan, podstawy prawne. Bibl.Olszt. 1986 nr 1 s. 8-13.
16. JAKUBIEC Henryk : Wokół olsztyńskich bibliotek łączonych. Por. Bibl. 1986 nr 7-8 s. 6-8.
17. [JUDZIŃSKA Halina] (jh) : Cieszą osiągnięcia, alarmują braki. Literatura rolnicza w bibliotekach publicznych. Nasza Wieś 1986 nr 18 s.14.
18. LUK : Książka bliżej czytelnika. W Olsztyńskim. Dz.Lud. wyd. 3 2 1986 nr 149 : 27 VI s.4.
19. ŁAWRYNOWICZ Roman : Książka jest dobra na wszystko. Not.Zdzisław Mirek. Warm. i Mazury 1986 nr 16 s. 10, il.
Rozmowa z dyrektorem WBP w Olsztynie.
20. ŁAWRYNOWICZ Roman : Życie bibliotek po czterdziestce. Rozm.przepr. [Janusz Segiet] SEG. Gaz.Olszt. 1986 nr 132 : 7 - 8 VI s.1,5.

21. MAJEWSKA-BARTNIKOWSKA Ewa : 40-lecie bibliotek na Warmii i Mazurach. Tradycje i dzień dzisiejszy. Gaz.Olszt. 1986 nr 221 : 22 IX s. 1,2.
Uroczystość z okazji 40-lecia. Odznaczenia państwowe, resortowe i regionalne.
22. (md) : Biblioteka wszystkich ostródzian. Gaz.Olszt. 1986 nr 264: 12 XI s.3.
40-lecie Miejskiej Biblioteki Publicznej w Ostródzie.
23. OCENA działalności bibliotek publicznych województwa olsztyńskiego w 1985 roku. Olsztyn : Wojewódzka Biblioteka Publiczna im.Emilii Sukertowej-Biedrawiny, 1986, 46 s. tab. 20 cm.powiel. - do użytku służbowego.
24. PAJA Igor : Czym skusić czytelnika. "Dobra książka na wsi". Ziel. Sztand. 1986 nr 80 s. 6.
Formy popularyzacji czytelnictwa we wsiach woj.olsztyńskiego.
25. PODSUMOWANIE współzawodnictwa o najlepszą bibliotekę w gminie. Por.Bibl. 1986 nr 10 s. 31.
M.in. Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Reszlu i Gminna Biblioteka Publiczna w Świątkach.
26. [SEGIET Janusz] JS: Konferencja w autobusie. 40-lecie bibliotekarstwa. Gaz.Olszt. 1986 nr 124 : 28 V s. 2.
27. SIEMASZKO Sabina : Udostępnianie książek mówionych przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną w Olsztynie. Bibl.Olszt. 1986 nr 1 s. 5-8.
28. SIEMASZKO Sabina : Dokumenty życia społecznego (dżs) w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Olsztynie. Informacja o działalności w latach 1972-1986. Bibl.Olszt. 1986 nr 3 s. 13-18.
29. SYROJC Izabela : Jubileusz 40-lecia olsztyńskich bibliotek publicznych. Bibl.Olszt. 1986 nr 3 s. 10-12.
Sprawozdanie z uroczystości.
30. TYROLSKA Małgorzata : Poniechana czy poszukiwana? Gaz.Olszt. 1986 nr 129 : 4 VI s.3.
Inauguracja konkursu "Dobra książka na wsi" w woj.olsztyńskim.
31. WRÓBLEWSKI Jan : Rodowody olsztyńskich bibliotek. Bibl.Olszt. 1986 nr 3 s. 3-10.
Skrót referatu wygłoszonego na imprezie jubileuszowej.

Biblioteki inne

32. BADOWSKA Stanisława : Biblioteka młoda czy stara? Warm.i Mazury 1986 nr 18 s. 12-13, il.
Biblioteka OBN.
33. (bb) : Na białe kruki czeka się latami. Bank informacji o Pomorzcu Wschodnim. 50 tys. voluminów w bibliotece Ośrodka Badań Naukowych. Dz.Pojezierza wyd. AB 1986 nr 184 : 24 IX s. 1,2.
34. (ems) : Książki fachowe i do poczytania. Gaz.Olszt. 1986 nr 40 : 17 II s.5.
Filia Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Iławie.
35. ŁUCZAK Stefan : Pierwsza polska encyklopedia dzieła Jana Długosza i inne cenne starodruki w olsztyńskich zbiorach. Dz.Lud. wyd. 3 2 1986 nr 236 : 9 X s. 1,4.
36. SKROBACKI Andrzej : Jubileusz biblioteki. Nie uzbrojonym okiem lekarza. Warm. i Mazury 1986 nr 12 s. 13.
30-lecie Oddziału Głównej Biblioteki Lekarskiej w Olsztynie.

Sylwetki bibliotekarzy

37. ASNYK, CHOPIN i zbieractwo. Gaz.Olszt. 1986 nr 126 : 31 V - 1 VI s. 5, il.
Działalność zawodowa i społeczna Sabiny Siemaszko, kierowniczki Działu Zbiorów Specjalnych.
38. BURAKOWSKI Jan. Kto jest kim w bibliotekarstwie i informacji naukowej. Por.Bibl. 1986 nr 3 s. (9) - (10).
39. BURAKOWSKI Jan : Marian Filipkowski - laureatem Nagrody im. Heleny Radlińskiej. Bibl.Olszt. 1986 nr 3 s. 31-33.
40. BURAKOWSKI Jan : Wiejska bibliotekarka. Gaz.Olszt. 1986 nr 75 : 29 - 31 III s.6.
Wiktoria Grabowska ze wsi Nawiady.
41. DĄBROWSKA Wanda : Halina Sierzputowska. Bibl.Olszt. 1986 nr 1 s. 26-27.
Kierowniczką Filii nr 2 w Olsztynie, obecnie na emeryturze.
42. DOGWILŁO Sabina : Nie widzę siebie w innej pracy. Rozm.przepr. Henryk Jakubiec. Bibl.Olszt. 1986 nr 3 s.33-37.
Rozmowa z kierowniczką Czytelni Naukowej WBP w Olsztynie.

43. DUDZINSKA Zofia : Ani dnia bez książki. Gdzie są ludzie z tamtych lat? Dz.Pojezierza wyd. AB 1986 nr 202 : 18-20 X s.3,il.
Wanda Dąbrowska, pierwsza bibliotekarka Olsztyna.
44. JAKUBIEC Henryk : Siostra przełożona - bibliotekarką. (O pracy Haliny Tyłło). Bibl.Olszt. 1986 nr 1 s. 29-31.
Bibliotekarka w Szpitalu Kolejowym.
45. KOSMOWSKA Zdzisława : Pani Iga - czyli w bibliotece zakładowej PKS w Olsztynie. Bibl.Olszt. 1986 nr 1 s. 27-29.
Jadwiga Mierzejewska.
46. MARCHWICKA Teresa, BURZYŃSKA Anna : Pionierzy bibliotekarstwa. Ziemia Ostródzka 1986 nr 7 s. 10-14.
Pionierzy bibliotekarstwa w Ostródzie.
47. PAWLIKOWSKA Ewa : Laureaci Nagrody im.Heleny Radlińskiej za wybitne osiągnięcia w zakresie bibliotekoznawstwa i bibliotekarstwa w r. 1986. Por.Bibl. 1986 nr 10 s. 13-16, portr.
Nagrodę III stopnia otrzymał Marian Filipkowski - dyrektor Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Olsztynie.
48. RUTKOWSKA-KUPRAN Maria : Pierwsze bibliotekarki Kętrzyna. Bibl. Olszt. 1986 nr 3 s.28-31.
Stanisława Brzozowska, Maria Hartmanowa, Barbara Sicińska-Wojciechowska.
49. [SEGIET Janusz] J.S. : O sobie i swojej pracy. Na 40-lecie bibliotek. Gaz.Olszt. 1986 nr 279 : 29-30 XI s.4.
Wspomnienia Eryki Kuczewskiej, Teresy Skolimowskiej, Marii Bronakowskiej, Janiny Paszkiewicz, Zofii Ochab i Stefanii Anculewicz.
50. WRÓBLEWSKI Jan : Anna Błazińska. Sylwetki bibliotekarzy. Por. Bibl. 1986 nr 11-12 s.26-28, portr.
W latach 1945-1949, pracownik bibliotek ostródzkich.

Oprac. Irena Walczak

18. Zalewo - przeszłość i teraźniejszość.

(Wybór materiałów).

1. BARTOSZEWICZ-ZYKUBEK Krystyna : Gminna Biblioteka Publiczna w Zalewie. Bibl.Olszt. 1985 nr 4 s. 15-17.
2. CZUBIEL Lucjan, DOMAGAŁA Tadeusz
Zabytkowe ośrodki miejskie Warmii i Mazur / Lucjan Czubieli, Tadeusz Domagała. - Olsztyn : "Pojezierze", 1969. - S. 313-315, il. herb
3. IWANICKA Joanna : Połowa sukcesu. Nowe miasta. Rada Nar. 1987 nr 5 s. 7.
Historia i teraźniejszość Zalewa.
4. JEST miastem Zalewo. Fotoreportaż : Ryszard Czerniewski. Gaz. Olszt. 1987 nr 32 : 7 - 8 II s. 1,3,il.
5. ŁUKASZEWSKI Antoni
Zalewo / Antoni Łukaszeowski // W : Morąg : z dziejów miasta i powiatu. - Olsztyn : "Pojezierze", 1973. - S. 123-127,il,herb
6. /mag/ : Profilaktyka, porady, zabiegi. Medycyna w gminie. Gaz. Olszt. 1986 nr 47 : 25 II s. 5.
Działalność Gminnego Ośrodka Zdrowia w Zalewie.
7. PATOŁA Józef : Zalewo nie chce stać na uboczu. Nasza Wieś 1986 nr 36 s.9.
8. PRUSIŃSKI Tadeusz : Czy tylko zmiana szyldu. Zalewo znowu miastem Gaz.Olszt. 1987 nr 15 : 19 I s. 3.
9. PRUSIŃSKI Tadeusz : Plama na jubileuszu. Gaz.Olszt. 1984 nr 53 : 2 III s. 1,3.
Gospodarka i kultura w gminie Zalewo, przed jubileuszem 650-lecia miejscowości.
10. PRUSIŃSKI Tadeusz : Zalewo ponownie miastem. Dwudzieste drugie w Olsztyńskim, Uroczysta sesja Miejsko-Gminnej RN. Gaz.Olszt. 1987 nr 33 : 9 II s. 1,2.
11. RYMUT Kazimierz
Nazwy miast Polski / Kazimierz Rymut. - Wrocław : "Ossolineum", 1980. - S. 273-274 : Zalewo

12. SKÓRY są drogie. Gaz.Olszt. 1987 nr 51 : 2 III s. 3,11.
Działalność produkcyjna zakładu Spółdzielni Pracy "Renoma"
w Zalewie.
13. SZYMOCHA Zdzisław : Budować swoje miasto. Gaz.Olszt. 1987 nr 47 :
25 II s. 1,3.
Pierwsze plenarne posiedzenie Miejsko-Gminnego Komitetu PZPR
w Zalewie.
14. T.K. : Nowe miasta. Rada Nar. 1987 nr 2 s. 6.
M.in.Zalewo.
15. TRUSEWICZ-JASTRZEBSKA Iwona : Początek miasta. Historia lubi się
powtarzać. Dz.Pojezierza wyd. AB 1987 nr 21 : 31 I - 1 II s. 3,4.
16. UCHWAŁA Rady Państwa z dnia 15 grudnia 1986 r. w sprawie utworze-
nia miasta Zalewo w województwie olsztyńskim. Monitor Pol. 1986
nr 34 poz. 263 s. 416.
Z dniem 1 I 1987 roku.
17. WIRSKI Zbigniew : Zalewo znów miastem. Po 40 latach. Dz.Lud.
wyd. 3 2 1987 nr 17 : 20 I s. 4.

Oprac. Anna Dominik.

VI. NOWOŚCI WYDAWNICZE

19. Nowe książki o Warmii i Mazurach
(styczeń-marzec 1987r.)

Publikacje niebeletrystyczne

1. BISKUP Marian, LABUDA Gerard
Dzieje zakonu krzyżackiego w Prusach : gospodarka, społeczeństwo,
państwo, ideologia / Marian Biskup, Gerard Labuda. - Gdańsk :
Wydaw. Morskie, 1986. - 624 s. , 56 s. tabl. : il.,faks., fot.,
mapy,pl., portr. ; 25 cm. - (Seria Monografii Pomorskich). -
Bibliogr.
Książka jest syntezą wiedzy o początkach, ewolucji i upadku
Zakonu Krzyżackiego ściśle powiązaną z historią Europy środkowej
a przede wszystkim Polski oraz ludów bałtyjskich. Autorzy ukazu-

ją ewolucję państwa krzyżackiego na tle wydarzeń wewnętrznych i zewnętrznych. Wykład dzieli się na pięć części. Do momentu opanowania przez Krzyżaków Pomorza Gdańskiego w 1310 r. został doprowadzony przez Gerarda Labudę, następane stulecia zostały przedstawione przez Mariana Biskupa, który zamknął wykład podsumowaniem oraz uzupełnieniem obejmującym losy Zakonu po 1525 r. II, III.

2. CHŁOSTA Jan

Kazimierz Jaroszyk 1878-1941 : o narodowy kształt Warmii i Mazur / Jan Chłosta. - Olsztyn : "Pojezierze", 1986. - 197 s. tabl. : il. ; 22 cm. - (Biografie). - Bibliogr.

Książka ukazująca postać zasłużonego w walce o polskość Warmii i Mazur - Kazimierza Jaroszyka, Wielkopolanina urodzonego w Poznaniu. W 1898 r. zamieszkał w Olsztynie, gdzie przez kilka miesięcy pracował jako zecer w drukarni "Gazety Olsztyńskiej", potem przeniósł się do Szczytna podejmując pracę dziennikarską w wydawanym tu po polsku "Mazurze". Jego zaangażowanie w sprawy kultury i języka na Mazurach, rozbudzanie i podtrzymywanie u miejscowej ludności poczucia przynależności do Macierzy sprawiło, że stał się znaną i popularną postacią na Warmii i Mazurach. Książka Jana Chłosty jest nie tylko ciekawą opowieścią biograficzną, stanowi także fragment dziejów regionu. I.

3. FRAS Zbigniew

Materiały pamiętnikarskie w zbiorach Ośrodka Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego / oprac. Zbigniew Fras. - Olsztyn : Ośrodek Badań Naukowych im. W. Kętrzyńskiego, 1986. - 148 s. ; 20 cm.

Spis materiałów pamiętnikarskich, jakie znajdują się w Zbiorach Specjalnych Biblioteki Ośrodka Badań Naukowych im. W. Kętrzyńskiego w Olsztynie. Uwzględniono te rękopisy, które zawierają informacje z przeszłości danej osoby, wiadomości o instytucjach społeczno-kulturalnych i politycznych, miejscowościach czy też ważnych wydarzeniach, których autor był świadkiem. Opisy zawierają następujące dane : numer inwentarzowy, imię, nazwisko, pseudonim, tytuł i rok powstania, informacje czy rękopis jest autografem, czy maszynopisem, rozmiar, ilość stron i tomów, materiały ilustracyjne oraz krótkie streszczenie zawartości treściowej. Całość zaopatrzona została w indeksy: osobowy, nazw geograficznych i rzeczowy. Publikacja jest cennym informatorem dla pracowników bibliotek. III.

4. GAŁCZYŃSKA Kira

Mazurskie szlaki Gałczyńskiego / Kira Gałczyńska. - Warszawa : PTTK "Kraj", 1986. - 112 s. : il. ; 17 cm. - (Szlakiem Wielkich Ludzi, Wydarzeń, Zabytków Kultury).

Przewodnik krajoznawczy przeznaczony przede wszystkim dla czytelników interesujących się twórczością poety oraz dla turystów zwiedzających muzeum K.I.Gałczyńskiego w leśniczówce Pranie nad Jeziorem Nidzkim. Autorką publikacji jest córka poety. Opisuje w niej trzy ostatnie lata życia Gałczyńskiego, podkreślając ściśle związki między pobytem poety na Mazurach a jego twórczością. Narrację uzupełniają wiersze, listy, notatki i wspomnienia przyjaciół. I.

5. KATARZYŃSKI Władysław

Koguty blaszane / Władysław Katarzyński. - Olsztyn : "Pojezierze", 1986. - 75, 1 s. ; 20 cm.

Zbiorek wierszy olsztyńskiego poety, który w swym dorobku literackim ma nie tylko wiersze lecz także satyry.

6. Plebiscyty na Warmii, Mazurach i Powiślu w 1920 roku : wybór źródeł / wydali Piotr Stawecki, Wojciech Wrzesiński ; Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie. - Olsztyn : OBN, 1986. XXXVII, 584, 2 s. : err. ; 24 cm. - (Rozprawy i Materiały Ośrodka Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie; nr 95).

Książka zawiera 325 pozycji źródłowych dot. zagadnienia plebiscytów na Warmii, Mazurach i Powiślu. Teksty źródłowe pochodzą przede wszystkim z dwóch lat : od października 1918 r. do października 1920 r. Pierwsze z opublikowanych dokumentów obrazują sytuację na terenie Warmii, Mazur i Powiśla przed zapadnięciem decyzji o plebiscycie. Podstawowy zrąb materiałów stanowią źródła z okresu od marca 1919 r. do lipca 1920 r. Trzecia grupa dotyczy likwidacji spraw plebiscytowych. Tom zamykają : aneks, kalendarium wydarzeń, wykaz ważniejszych organizacji na Warmii, Mazurach i Powiślu w latach 1919-20, oraz indeksy nazwisk, nazw geograficznych oraz organizacji i instytucji. Książka polecana historykom i badaczom dziejów regionu. III.

Literatura piękna.

7. OSTASZEWSKI Tadeusz

Gdzie jest Małgorzata Doll ? / Tadeusz Ostaszewski. - Olsztyn :
"Pojezierze", 1986. - 208 s. ; 16 cm.

Interesujący kryminał, którego akcja toczy się w Olsztynie. I.

8. ROJEK Józef Jacek

Popielisko / Józef Jacek Rojek. - Olsztyn : "Pojezierze", 1986. -
170 s. ; 19 cm.

Ujęta w formę relacji bohatera opowieść o próbie powrotu mieszkańca wsi spod Szczytna do swojej rodzinnej miejscowości na Podkarpaciu. Bohater z uporem wspomina lata spędzone na Mazurach po II wojnie światowej. I.

Cyfry rzymskie po adnotacjach treściowych oznaczają:

I - książki zalecane dla wszystkich bibliotek

II - dla bibliotek miejskich i gminnych **oraz nierejonowych**

III - dla bibliotek rejonowych.

Oprac. Bożena Wasilewska

20. Zródła informacyjno-bibliograficzne.

/Wybór nabytków WBP w Olsztynie/.

1. DONDZIŁO Czesław

Młode kino polskie lat siedemdziesiątych / Czesław Dondziłło. -
Warszawa: Młodzieżowa Agencja Wydawnicza, 1985. - 191 s., 23 s.
tabl.

Autor pracy jest publicystą filmowym od lat związanym z prasą branżową /miesięcznik "Kamera", tygodnik "Film"/. Stworzył książkę, która nie jest historycznym opracowaniem dorobku kina polskiego, ale czymś pośrednim między naukowym kompendium a felietonistyką.

Czesław Dondziłło przedstawił próbę utrwalenia i interpretacji młodego kina lat siedemdziesiątych. Wyróżnia ten okres, w którym pojawiła się duża liczba młodych, utalentowanych twórców.

"Młode kino" przedstawia działalność M.Piwowskiego, K.Zanussiego, G.Królikiewicza, J.Zaorskiego, K.Kieślowskiego, W.Marczewskiego, F.Falka, A.Holland, F.Bajona, J.Kijowskiego, P.Szulkina i innych.

Autor ukazuje też sposób przyjęcia niektórych filmów przez środowisko twórców kina i publiczność. Zastanawia się, na jakich płaszczyznach objawiła się nowość i "inność" młodego kina, co w dorobku lat siedemdziesiątych jest godne kontynuacji i trwałe.

Książka napisana została językiem przystępnym dla szerokich rzesz czytelników.

2. JUSZCZYK Włodzimierz

Mały słownik zoologiczny: gady i płazy / Włodzimierz Juszczyk ; rys. Jolanta Lubowidzka, Adam Werka . - Wyd.2 popr. i uzup. - Warszawa : Wiedza Powsz., 1986 . - 320 s. , 24 tabl.

"Mały słownik zoologiczny" W. Juszczyka jest wznowieniem książki znacznie rozszerzoną i poprawioną. Zwiększono liczbę haseł do ok. 550. Zmieniono niektóre nazwy łacińskie z powodu ich rewizji i weryfikacji przeprowadzonej przez różnych autorów w zakresie systematyki i nomenklatury naukowej. Uwzględniono też odkrycia herpetologii dokonane w ostatnich latach.

Słownik zaznajamia czytelników z różnymi formami życia gadów i płazów. Przedstawia zwierzęta krajowe i egzotyczne, ich systematykę, anatomię, fizjologię, ekologię, rozmieszczenie geograficzne i znaczenie gospodarcze.

Książka popularyzuje wiedzę o kręgowcach mniej znanych od ryb, ptaków i ssaków. Zwalcza panujące do dziś przesady i zabobony związane z gadami i płazami.

Autor uwzględnił gatunki "owiane tajemniczymi mitami", zwierzęta bałwochwalczo czczone i uznane za święte.

Budowa słownika podobna jest do innych z tej serii. Alfabetyczny układ haseł wg polskich nazw zwierząt daje dużą łatwość w poszukiwaniu się książką. Obok nazw polskich podano łacińskie. Poznanie przedstawionych gadów i płazów ułatwiają liczne rysunki /140/ oraz 48 fotografii czarno-białych. Liczne odsyłacze kierują uwagę czytelnika do wyższych jednostek systematycznych.

Książka posiada staranną, solidną oprawę i barwną obwolutę.

3. KOCZNIEWSKA-ZAGÓRSKA Lidia, NOWACKI Tadeusz, WIATROWSKI Zygmunt

Słownik pedagogiki pracy / Lidia Koczniewska-Zagórska, Tadeusz Nowacki, Zygmunt Wiatrowski ; Min. Ośw. i Wych. Instytut Kształcenia Zawodowego . - Wrocław [i in.] : Zakł. Nar. im. Ossolińskich, 1986 . - 557 s. - Bibliogr. s. 527-557

Słownik przeznaczony jest dla teoretyków i praktyków, którzy zajmują się naukami pedagogicznymi lub niektórymi problemami pedago-

gicznymi i poszukują interpretacji pojęć z zakresu pedagogiki pracy. Redaktorzy opracowania i autorzy kierują słownik do następujących użytkowników : nauczycieli różnych typów szkół, pracowników działalności pedagogicznej w instytucjach i zakładach pracy, studentów kierunków nauczycielskich i pedagogicznych, specjalistów z zakresu nauk pedagogicznych i im pokrewnych, uczniów starszych klas szkół zawodowych.

Przy każdym hasle podano odpowiedniki w wielu językach, a po artykule hasłowym cyfry rzymskie i arabskie wskazujące źródła - publikacje ujęte w bibliografii.

Obszerna bibliografia podzielona została na trzy części:

A. Dokumenty (ustawy, uchwały, rozporządzenia, programy - 01-0144)

B. Dzieła klasyków marksizmu-leninizmu (I-XIV)

C. Publikacje (1-1068)

Na str. 422-526 słownik zawiera indeksy terminów angielsko-polskich, bułgarsko-polskich, czesko-polskich, franc.-pol., niem.-pol., ros.-pol., węg.-pol. Ponieważ brak spisu treści (jest tylko nota wydawnicza informująca o układzie pracy) korzystanie z bibliografii i indeksów jest bardzo utrudnione.

4. KROL JAN III SOBIESKI i jego epoka / oprac. Józef Płocha . - Warszawa: PWN, 1986 . - 102 s.: il. kolor. - (Skarby Narodowej Przeszłości / red. naukowy serii Edward Potkowski).

Książka opracowana przez Józefa Płochę to pięknie wydany album. Reprodukowane i komentowane w nim teksty ukazują najważniejsze wydarzenia z dziejów panowania króla Jana III Sobieskiego ; prezentują polityczne, wojskowe i kulturalne działania króla; odzwierciedlają funkcjonowanie władz Rzeczypospolitej, działania sejmu, wojska i systemu finansowego. Opracowanie przedstawia liczne teksty i przedmioty (księgi, ryciny, pieczęcie) z epoki Sobieskiego w oryginalnej formie, znanej dotąd nielicznym badaczom, historykom i archiwistom. Jest to wydawnictwo źródłowe z obszernym komentarzem historycznym.

Album jest pierwszym z planowanej serii publikacji faksymilowych, poświęconych prezentacji szerszym kręgom społeczeństwa piśmienniczyi Skarbów Narodowej Przeszłości.

5. LITMANOWICZ Władysław, GIŻYCKI Jerzy

Szachy od A do Z / Władysław Litmanowicz, Jerzy Giżycki; oprac. graf. Ewa Martyniuk . - Warszawa: Sport i Turystyka, 1986 . - T.1: a-m . - 751 s.: il., 112 tabl.

"Szachy od A do Z" przedstawiają materiały z dziedziny teorii i gry praktycznej, problemistyki, historii, sylwetki wybitnych szachistów przeszłości i okresu współczesnego.

Interesujące w tej pracy jest poszerzenie tematyki o związki szachów z wieloma dziedzinami nauki, kultury, sztuki. Obok faktów autentycznych odnotowano fikcję literacką i anegdoty.

Materiał przedstawiony został w formie artykułów hasłowych ułożonych w kolejności alfabetycznej. Wzajemne powiązania haseł wskazuje odsyłacz "zob.". Ilustracją są liczne zdjęcia i rysunki. Książka zawiera 56 dodatkowych kart zawierających reprodukcje dzieł sztuki, kadry filmowe, fotografie.

Drugi tom pracy ukaże się w terminie późniejszym.

6. MERCIER Jacques

Dwadzieścia wieków historii Watykanu / Jacques Mercier; przeł. Jerzy Pieńkos. - Warszawa: PAX, 1986. - 426 s.:il.

Autor w sposób bardzo przystępny przedstawił historię Watykanu, a przy tym dzieje Kościoła i losy 260 papieży. Interesują go także problemy dnia dzisiejszego Watykanu. Praca przeznaczona jest dla najszerszych kręgów czytelników. Została podzielona na cztery części.

Część pierwsza - "Miejsce akcji" - ukazuje powstanie Państwa Watykańskiego. Następna pod tytułem "Dwadzieścia wieków historii" przedstawia historię Watykanu. Jest to najobszerniejsza część książki. Kolejna - "Watykan od wewnątrz" - daje informacje o urzędzie papieża, administracji, urządach. Czwarta część pod tytułem "Wybrane problemy" zajmuje się herezjami i schizmami, finansami Stolicy Apostolskiej, a także omawia Lata Święte i stosunki Watykanu do religii niechrześcijańskich.

W pracy Merciera występują liczne aneksy, z których szósty zawiera adresy głównych instytucji watykańskich.

7. OSMANCZYK Edmund Jan

Encyklopedia ONZ i stosunków międzynarodowych / Edmund Jan Osmańczyk; przedm. Javier Perez de Cuellar. - Wyd. 2. - Warszawa: Wiedza Powsz., 1986. - 727 s.

"Encyklopedia ONZ" E. Osmańczyka pozostaje nadal jedynym na świecie opracowaniem tego typu - ukazującym ONZ i stosunki międzynarodowe. Jest to drugie wydanie pracy z 1982 r. poszerzone o zapis wydarzeń, które nastąpiły w latach 1980-1985.

Encyklopedia podaje maksimum informacji, których nie ma w ency-

klopediach powszechnych albo są zaznaczone tylko częściowo. Pozwala czytelnikowi na zorientowanie się w problemach międzynarodowych współczesnego świata. - W pracy nie występują żadne biogramy. O doborze haseł decydowało występowanie określonych faktów i zjawisk w systemie ONZ lub w stosunkach międzynarodowych.

Czytelnik znajdzie tu informacje o ONZ, jej wyspecjalizowanych organizacjach, o organizacjach międzynarodowych, o organizacjach międzynarodowych pozarządowych. W encyklopedii przedstawiono wszystkie deklaracje i rezolucje ONZ od 1945 do 1985 r., większość traktatów, umów i konwencji wielostronnych (nie tylko z XX w.), postanowienia i deklaracje ważnych konferencji międzynarodowych. Znajdują się tu także hasła informujące o znaczeniu terminów międzynarodowych używanych we współczesnym języku dyplomatów, prawników, ekonomistów, socjologów i dziennikarzy.

Encyklopedia jest bardzo przydatna w codziennej pracy informacyjnej bibliotekarzy.

8. SOB CZAK Nikodem

Mała encyklopedia kamieni szlachetnych i ozdobnych / Nikodem Sobczak. - Warszawa : Wydaw. "Alfa", 1986. - 191 s. : il., 8 tabl. kolor.

"Mała encyklopedia" Sobczaka uwzględnia głównie te kamienie, które mają największe zastosowanie w jubilerstwie i zdobnictwie. Autor przedstawił też kamienie interesujące kolekcjonerów.

Książka składa się z dwóch części. Pierwsza omawia powstawanie kamieni, miejsca i sposoby występowania, cechy morfologiczne. Sobczak ukazuje też historyczne próby klasyfikacji kamieni oraz tabele klasyfikacyjne wg różnych twórców (od 1860 r. - do 1973 r.). Podaje też nazewnictwo kamieni - definicje znaczeń + ogólną charakterystykę cech fizycznych: barwę, twardość, kłupliwość, gęstość oraz inkluzje.

Druga część encyklopedii zawiera hasła ułożone w porządku alfabetycznym. Hasłem jest poprawna nazwa kamienia. Wyszukiwanie informacji o interesującym czytelnika kamieniu ułatwiają hasła odsyłacze oraz szczegółowy indeks rzeczowy.

"Małą encyklopedię kamieni szlachetnych i ozdobnych" wzbogaca wkładka barwna. Stanowi ją osiem tablic zawierających 36 kolorowych fotografii. Ukazują one kamienie w postaci naturalnej lub oszlifowane na odpowiednio dobranym tle, które podkreśla ich piękno.

21. Lektury dla bibliotekarzy

Znakiem I oznaczono tytuły kwalifikujące się do księgozbiorów wszystkich bibliotek i filii bibliotecznych, znakiem II publikacje przydatne dla bibliotek miejskich i gminnych, znakiem III tytuły kwalifikujące się przede wszystkim do zbiorów bibliotek miejskich.

1. KOLANOWSKA Z., PILARCZYK M. : Dokumenty życia społecznego w działalności bibliotek publicznych. Warszawa : CUKB 1985, 48 s. Materiały nauczania. 2. (II).

Ministerstwo Kultury i Sztuki zatwierdziło niniejszą publikację do użytku słuchaczy policealnych szkół bibliotekarskich i Kwalifikacyjnego Kursu Bibliotekarskiego. Ta niewielka broszurka jest cennym wzbogaceniem fragmentarycznej i ubogiej dotąd literatury na temat dżs. Znaleźć tu można charakterystykę oraz definicje dżs, zasady gromadzenia, opracowania, przechowywania oraz udostępniania tych materiałów w bibliotekach publicznych.

2. KORPAŁA J. : Krótka historia bibliografii polskiej. Wrocław:1986 Zakład Narod. im.Ossolińskich, 293 s., bibliogr., ilustr., indeks. Książki o książce (II).

Opracowanie to jest nową wersją dotychczasowych prac Józefa Korpały dotyczących historii bibliografii polskiej. Stanowi nowe, zwięzłe przedstawienie rozwoju polskiej bibliografii, ze szczególnym uwzględnieniem jej związków z drukarstwem, bibliotekami i księgarstwem, z nauką i kulturą narodu. Starał się autor wskazać te dzieła osoby bądź instytucje, które twórczo zaznaczyły się w rozwoju tej dziedziny wiedzy. W mniejszym stopniu uwzględnione są tutaj pierwociny bibliografii i epoki dawniejsze, główny nacisk położony został na wiek XIX i XX.

3. MALAWKO K. : Kadry dla informacji. Wybrane problemy kształcenia. Aktual.Probl.Inf.Dok. Warszawa 1986 nr 6, s.24-31 (III).

Praca poświęcona jest ocenie przygotowania zawodowego specjalistycznych kadr informacyjnych. Autor przedstawia wyniki sondażu przeprowadzonego w Instytucie INTE wśród absolwentów z lat 1976-1982 w Warszawie, Poznaniu i Wrocławiu. Opierając się na wynikach przeprowadzonego sondażu sformułowano w Instytucie INTE wnioski dotyczące jakości i przydatności zawodowej ankietowanych. Zwrócono uwagę na ich wysoki poziom etyczny i zaangażowanie w sprawy informacji. Jednocześnie wykazano wysoki stopień frustracji związany

z niskim prestiżem zawodu. Wskazano na słabe przygotowanie absolwentów do wypełniania zadań merytorycznych, a w związku z tym konieczność zasadnych zmian w programach studiów, sposobach rekrutacji czy w sferze samej organizacji kształcenia. Poruszono też sprawy dokształcania pracowników inte.

4. SIEKIERSKI S. : Jakich książek oczekuje młodzież wiejska? - Sondaż Nowej Wsi 1985. Warszawa : ZMW 1986, 98 s. (I).

Celem publikacji jest rozpoznanie niektórych potrzeb czytelnich środowisk wiejskich i małomiejskich. Materiały opracował autor na podstawie ankiet nadsyłanych do istniejącego ponad 20 lat klubu książkowego "Nowej Wsi". Zebrany materiał upoważnia do wyciągania wniosków reprezentatywnych dla ludzi mieszkających we wsiach i małych miastach, pragnących kompletować prywatne księgozbiory. Nie jest natomiast reprezentatywny dla badań zasięgu czytelnictwa. Mamy tu bowiem do czynienia, zdaniem autora, z elitą czytelniczą środowisk wiejskich i małomiejskich, dla której biblioteki publiczne nie stanowią dostatecznego źródła lektur. W zamówieniach nadsyłanych do klubu dominuje klasyka, literatura popularna oraz wydawnictwa encyklopedyczno-informacyjne i poradnikowe. Analizując poszczególne tytuły postuluje autor potrzebę wydawania dla członków klubu specjalnej serii, która zaspokoiłaby elementarne potrzeby. Znalazłyby się w niej książki niezbędne dla rozwoju intelektualnego i literackiego współczesnego człowieka.

5. WIEPRZKOWSKI J. : Konserwacja zbiorów bibliotecznych. Warszawa : CINTe 1986, 51 s., bibliogr. SINTO - Materiały Metodyczne nr 27 (III).

Praca zawiera podsumowanie światowego dorobku nauk ścisłych (fizyki, chemii, biologii) w dziedzinie konserwacji zbiorów bibliotecznych i archiwalnych. Stanowi przegląd zasadniczych metod i technik konserwatorskich (łącznie z najnowszymi) nie adresowany do fachowców.

Związły przegląd fachowej literatury i zamieszczona bibliografia zachęcić może do bardziej wnikliwych studiów w tym zakresie.

VII. 22. KALENDARIUM ROCZNIC I WYDARZEŃ

(lipiec - wrzesień 1987r.)

- 6 VII - 150 rocznica urodzin (1837) WŁADYSŁAWA ŻELEŃSKIEGO, kompozytora, pedagoga, ojca Tadeusza Żeleńskiego-Boya (zm.1921r)
DEMSKA-TREBACZ Mieczysława : Żeleński - Senior. Mówią
Wiek 1977 nr 8 s. 15-18, il.
JACHIMECKI Zdzisław
Władysław Żeleński / Zdzisław Jachimecki . - Kraków: PWM,
1959 . - 128 s.
- 7 VII - 100 rocznica urodzin /1887 r./ MARCA CHAGALLA, malarza
francuskiego /zm.28.III.1985r./; rocznica UNESCO
KOŁODZIEJCZYK Leszek: Chagall. Przekrój 1985 nr 2078 s.8,
il.
RUDOMINO Tomasz : Mistrz z Witebska. Literatura 1985 nr 8
s.35-37, il.
- 11 VII - 50 rocznica śmierci /1937 r./ GEORGA GERSHWINA, amerykańskiego
kompozytora i pianisty /ur. 1898 r./
KYDRYŃSKI Lucjan
Gershwin / Lucjan Kydryński; teksty piosenek tł. [z ang.]
Juliusz Kydryński . - Wyd.4 . - Kraków: PWM, 1982 . - 172s.
- (Monografie Popularne. Kompozytorzy XX Wieku).
- 12 VII - 95 rocznica urodzin /1892 r./ Brunona SCHULZA, polskiego
pisarza i rysownika /zm. 1942 r./
FICOWSKI Jerzy
Okolice sklepów cynamonowych: szkice, przyczynki, impresje /
Jerzy Ficowski . - Kraków: WL, 1986 . - 107 s., 12 tabl.
KITOWSKA Małgorzata: Bruno Schulz - grafik i literat. Lite-
ratura 1979 nr 1 s.6, il.
- 16 VII - 115 rocznica urodzin /1872 r./ ROALDA AMUNDSENA, norweskiego
badacza polarnego /zm.1928r./
CENTKIEWICZOWIE Alina i Czesław
Człowiek, o którego upomniało się morze / Alina i Czesław
Centkiewiczowie . - Wyd.4. - Warszawa: Czytelnik, 1975 .
- 448 s.

JAKOWLEW Aleksander

Roald Amundsen / Aleksander Jakówlew; z ros.przeł., Stanisław Furmanik . - Warszawa:Nasza Księgarnia, 1952 . - 264 s.

- 22 VII - 100 rocznica urodzin /1887 r./ GUSTAWA HERTZA, niemieckiego fizyka /zm.30.X.1975 r./; rocznica UNESCO
GAWRYŚ Hanna, GAWRYŚ Zbigniew
Poczet wielkich fizyków - astronomów / Hanna Gawryś, Zbigniew Gawryś . - Warszawa:Nasza Księgarnia, 1978 . - S.:110-112:
Gustaw Ludwig Hertz
- 31 VII - 185 rocznica urodzin /1802 r./ IGNACEGO DOMEYKI, filarety, podróżnika, mineraloga. geologa, badacza Chile /zm.1889r./
KLIMOWICZ Jolanta: Ignacy Domeyko-ojciec nauki chilijskiej.
Rzeczpospolita 1982 nr 170 s.6, 11.
ROJEK Tadeusz
Sławni i nieznani / Tadeusz Rojek . - Warszawa:Nasza Księgarnia, 1978 . - S.242-254:Honorowy obywatel przybranej ojczyzny.
SZWEJCEROWA Aniela
Ignacy Domeyko / Aniela Szwajcercowa . - Warszawa:Interpress, 1975 . - 182 s. , 12 tabl.
- 1 VIII - 140 rocznica śmierci /1847 r./ JANA CZECZOTA, poety, współzałożyciela Towarzystwa Filomatów /ur.1796 r./
KALINOWSKI Tadeusz: Jan Czeczot. Patroni warstawskich ulic.
1986 nr 48 s.22, 11.
ŚWIRKO Stanisław
Z kręgu filomackiego preromantyzmu / Stanisław Świrko . - Warszawa:PIW, 1972 . - S.5-195:Ballady Jana Czeczota.
- 2 VIII - 90 rocznica śmierci /1897r./ ADAMA ASNYKA, poety /ur.1838r./
KRZYŻANOWSKI Julian
W kręgu wielkich realistów / Julian Krzyżanowski . - Kraków: WL, 1962 . - S.247-264:Adam Asnyk-poeta czasów niepoetyckich.
SZYPOWSKA Maria
Asnyk znany i nieznany / Maria Szypowska . - Warszawa:PIW, 1971 . - 882 s.:il. - (Ludzie Żywi)
- 13 VIII - 110 rocznica śmierci /1872 r./ Ludwiga Feuerbacha, niemieckiego filozofa, teoretyka ateizmu /ur.1804 r./

ENGELS Fryderyk

Ludwik Feuerbach i zmierzch klasycznej filozofii niemieckiej /
Fryderyk Engels; tł.z niem. - Wyd.2 . - Warszawa:KiW, 1974 . -
95 s.

PANASIUK Ryszard

Feuerbach / Ryszard Panasiuk . - Wyd.2 . - Warszawa: WP, 1981 .
- 248 s.

14 VIII -120 rocznica urodzin /1867 r./ ARTURA OPPMANA, poety /zm.1931r./

BANDROWSKA-WRÓBLEWSKA Jadwiga

Nota biograficzna / Jadwiga Bandrowska-Wróblewska //W: Poezje
wybrane / Artur Oppman . - Warszawa:LSW, 1979 . - S.110-124

SZLETYŃSKI Henryk:Spotkania z Or-Otem. Artur Oppman. Literatura
1978 nr 20 s. 3,7,il.; nr 21 s.5,il.

18 VIII- 140 rocznica śmierci /1847r./ SAMUELA BOGUMIŁA LINDEGO, filologa,
leksykografa - autora pierwszego słownika języka polskiego
/ur.1771 r./

ARCT Zbysław

Wybitni Polacy w służbie książki / Zbysław Arct . - Warszawa:
LSW, 1983 . - S.54-72:"Osoba szwedzko-niemiecko-polskiego pocho-
dzenia" Samuel Bogumił Linde 1771-1847

BŁĄŻEJEWICZ Olena

Samuel Bogumił Linde, bibliotekarz i bibliograf / Olena Błaże-
jewicz . - Wrocław:Ossolineum, 1975 . - 243, s.

SZENIC Stanisław:Twórca "Słownika języka polskiego". Ongiś.
Nowe Książki 1973 nr 7. s. 75-76

20 VIII - 140 rocznica urodzin /1847 r./ Bolesława Prusa, powieściopisarza,
nowelisty /zm. 1912 r./

Zob. Zestawienie bibliogr. Materiały Inf.Bibl. 1977 [z. 9] maj-
czerwiec s. 8-10

PAUSZER-KLONOWSKA Gabriela:Bolesław Prus i jego ideały życiowe.
Prz.Tyg.1982 nr 12 s.12,il.

PIEŚCIKOWSKI Edward

Bolesław Prus / Edward Pieścikowski . - Wyd.2 . - Warszawa:PWN,
1985 . - 168 s.

- 22 VIII - 120 rocznica urodzin /1862 r./ CLAUDE°A DEBUSSY, kompozytora franc./zm.1918 r./
- GOURDET Georges
Claude Debussy / Georges Gourdet; tł. z franc. Elżbieta Bekierowa . - Kraków:PWM, 1978 . - 160 s. - (Biblioteka Słuchacza Koncertowego. Seria Biograficzna. T.11)
- 25 VIII - 180 rocznica śmierci /1807 r./ DIONIZEGO KNIAŻNINA, poety /ur.1750 r./
- BOROWY Wacław
O poezji polskiej w wieku XVIII / Wacław Borowy . - Warszawa:PIW, 1978 . - S.232-257:Książnin
- KOSTKIEWICZOWA Teresa
Książnin jako poeta liryczny / Teresa Kostkiewiczowa . - Wrocław:Ossolineum, 1971 . - 199 s.
- 31 VIII - 120 rocznica śmierci /1867 r./ CHARLESA PIERRE°A BAUDELAIRE°A, poety franc. /ur. 1821 r./
- ELIOT Thomas Stearns
Szkice literackie / Thomas Stearns Eliot ; red., wybór Witold Chwalewik; przeł. [z ang.] Helena Pręczkowska i in. - Warszawa:PAX, 1963 . - S.71-86:Baudelaire
- ROGALSKI Aleksander
Ku światłu / Aleksander Rogalski . - Warszawa: PAX, 1985. - S.5-41: Charles Baudelaire. Człowiek i dzieło. Dzieło i potomni.
- 4 IX - 80 rocznica śmierci /1907 r./ Edvarda Hagerupa Griega, kompozytora norweskiego, pianisty /ur.1843 r./
- REISS Józef Władysław
Mała historia muzyki / Józef Władysław Reiss . - Kraków: PWM, 1979 . - S.149-151:Edward Grieg
- 5 IX - 130 rocznica urodzin /1857/ KONSTANTINA CIOŁKOWSKIEGO, rosyjskiego uczonego, syna polskiego zesłańca /zm.1935 r./
- Konstanty Ciołkowski /1857-1935/. Sylwetka miesięca. MR.Tech. 1977 nr 9 s.4, il.
- KULICKI Władysław
Triumf marzyciela / Władysław Kulicki; il. Zbigniew Łoskot . - Warszawa:Nasza Księgarnia, 1962 . - 115 s.

TREPKA Andrzej: Ciołkowski wczoraj i dziś. Skrz. Pol. 1978 nr 9 s. 20, il.

TREPKA Andrzej

Wizjoner kosmosu, Konstanty Ciołkowski / Andrzej Trepka . - Katowice: Śląsk, 1974 . - 414 s., 10 tabl.

10 IX - 190 rocznica urodzin /1797/ Piotra Wysockiego, działacz polskiego ruchu narodowowyzwoleńczego /zm. 1874 r./

KULIŃSKI Rajmund: "Wszystko dla Ojczyzny, nie dla siebie". Żoł. Pol. 1980 nr 48 s. 14-15, 22, il.

LEPKOWSKI Tadeusz

Piotr Wysocki / Tadeusz Lepkowski . - Wyd. 2 . - Warszawa: WP, 1981 - 186 s.

ŁOJEK Jerzy

Wokół sporów i polemik / Jerzy Łojek . - Lublin: Wydaw. Lubelskie, 1979 . - S. 163-167: Człowiek, który rozpoczął powstanie listopadowe

11 IX - 55 rocznica tragicznej śmierci /1932 r./ w katastrofie lotniczej pilotów Franciszka Żwirki i Stanisława Wigury - konstruktora lotniczego.

BUJNIK Czesław: Żwirko i Wigura. Legenda. Razem 1982 nr 15 s. 14-17, il.

MALINOWSKI Tadeusz: Challenge 1932. Skrzydl. Pol. 1982 nr 15 s. 6-7, il.

STROKA Jacek: Od wielkiego zwycięstwa do tragicznej katastrofy. W 50 rocznicę śmierci F. Żwirki i S. Wigury. Przekrój 1982 nr 1944 s. 10-11, il.

18 IX - 130 rocznica śmierci /1857 r./ Karola Kurpińskiego, kompozytora, dyrygenta, redaktora "Tyg. Muzycznego" /ur. 1785 r./

KAŃSKI Józef

Przewodnik operowy / Józef Kański . - Kraków: PWM, 1978 . - S. 248-254: Karol Kurpiński

PRZYBYLSKI Tadeusz

Karol Kurpiński / Tadeusz Przybylski . - Warszawa: PWN, 1980 . - 200 s.

STROMENGER Karol

Iskier przewodnik operowy / Karol Stromenger . - Warszawa:
Iskry, 1976 . - S.170-171:Kurpiński

- 25 IX - 90 rocznica urodzin /1897r./ Williama Faulknera, powieściopisa-
rza amerykańskiego, laureata Nagrody Nobla w 1949 r. /zm.1962r./

BIENKOWSKI Zbigniew

Notatnik amerykański / Zbigniew Bienkowski . - Warszawa:LSW,
1983 . - S.182-247:W.Faulkner

LYRA Franciszek

William Faulkner / Franciszek Lyra . - Warszawa:WP, 1966 . -
170 s.

WOJCIECHOWSKI Jacek:Faulkner znany i nieznan.Lit. na Świecie
1977 nr 10 s.406-413

- 29 IX - 240 rocznica urodzin /1747r./ Józefa Wybickiego, publicysty
i dramatopisarza, twórcy polskiego hymnu narodowego /zm.1822r./

GUZEK Andrzej Krzysztof

Nota biograficzna / Andrzej Krzysztof Guzek // W:Poezje wybrane
/ Józef Wybicki . - Warszawa: LSW, 1982 . - S.114-122

TREUGUTT Stefan:Wisła i Warta w pieśni Legionów.Mówią Wieki
1986 nr 1 s.12-15

Oprac. Maria Czapiewska

VIII. KRONIKA BIBLIOTEK

23. Na Zielonej Górcie - nowa filia WBP.

W dniu 28 lutego, przy ul. Agrestowej 10, na Zielonej Górcie została
otwarta nowa Filia Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Olsztynie
(nr 21). Nowa biblioteka zlokalizowana została w pomieszczeniu o po-
wierzchni ok. 35m², wynajętym w prywatnym domu. Kierownikiem filii
została pani Helena Baraszkiewicz (właścicielka domu).

Zbiory biblioteki w momencie otwarcia liczyły 5099 woluminów,
w tym 2435 wol. dla dorosłych i 2664 wol. dla dzieci. Z myślą o czytel-
nikach, którzy chcą przejrzeć prasę na miejscu zaprenumerowano 11 ty-
tułów (dzienniki i najpopularniejsze tygodniki).

Biblioteka obsługuje stosunkowo małe osiedle i na razie nie może
się jeszcze pochwalić zbyt dużą ilością czytelników. W ciągu dwóch

miesiący jej istnienia zapisało się 71 osób, które wypożyczyły 778 wól. Zdobyła już jednak sympatię mieszkańców, którzy przychodzą nie tylko po książki ale często po to, by przejrzeć na miejscu czasopisma.

Wydaje się, że czytelnicy, zarówno dzieci, których jest najwięcej, jak i dorośli, czują się w bibliotece dobrze.

H.G-B.

24. Filia nr 11 WBP w nowym lokalu.

Tuż po Nowym Roku, w dniu 8 stycznia 1987 roku, przeniesiona została do nowego lokalu przy ul. Kołobrzeskiej 5 filia nr 11 WBP w Olsztynie mieszcząca się dotychczas przy ul. Kołobrzeskiej 13L. Nowy lokal, o pow. 150 m², uzyskał całkowicie nowe wyposażenie m.in. ładne, drewniane regały. W obecnym pomieszczeniu znalazło się miejsce na wstawienie kilku stolików i zorganizowanie oprócz wypożyczalni książek, kąciaka czytelniczego.

Biblioteka, zlokalizowana naprzeciw Hotelu "Warmińskiego", będzie się specjalizować w gromadzeniu i popularyzacji materiałów związanych z turystyką - folderów, informatorów, przewodników. Nowe możliwości współpracy stwarza też bezpośrednie sąsiedztwo dużej księgarni "Domu Książki" - Logos, z którą biblioteka będzie mogła podejmować wspólne akcje popularyzacyjne.

Atrakcyjny wystrój plastyczny jest dziełem Wiesława Wachowskiego (napis zewnętrzny) i Jerzego Grądzkiego (wnętrze). Warunki pracy biblioteki i poziom estetyczny podniósł się nieporównywalnie. Placówka, która miała, być może, najgorszy lokal wśród filii olsztyńskich, stała się piękną, funkcjonalną biblioteką.

H.G-B.

25. Nagrody wojewódzkie w konkursie "Dobra książka na wsi"

Punkty biblioteczne odgrywają wielką rolę w upowszechnieniu czytelnictwa na wsi. Za ich pośrednictwem dociera do książki bibliotecznej prawie połowa ogółu czytelników wiejskich korzystających z bibliotek publicznych. - Z myślą o aktywizacji pracy punktów zorganizowano w okresie: marzec 1986 - kwiecień 1987 ogólnopolski konkurs pod hasłem: "Dobra książka na wsi". Inicjatorem akcji była

redakcja "Zielonego Sztandaru" - przy współpracy Ministerstwa Kultury i Sztuki, ZG Związku Młodzieży Wiejskiej, ZG SBP, Rady Krajowej Kół Gospodyń Wiejskich i Redakcji Rolnej Telewizji Polskiej. W woj. olsztyńskim w konkursie wzięły udział 153 punkty, najliczniej z rejonów: Kętrzyn, Mrągowo, Nidzica, Szczytno i Iława. Impreza związana z podsumowaniem konkursu w skali wojewódzkiej odbyła się w Olsztynie 16 maja 1987 r. W jej trakcie wyniki konkursu i jego laureatów zaprezentował mgr inż. Eugeniusz Nowicki z WK ZSL - przewodniczący Komisji Wojewódzkiej Konkursu - a aktorzy Teatru im. Stefana Jaracza zademonstrowali montaż poświęcony twórczości K.I. Gałczyńskiego.

Ogółem nagrodami wojewódzkimi wyróżniono 24 kierowników punktów bibliotecznych - w tym 4 nagrodami I^o (po 10 tys.ż), 5 nagrodami II° (po 8 tys.ż) i 15 nagrodami III° (po 5 tys.ż). Nagrody I^o otrzymali: rolniczka Stefania Ciuchcińska ze wsi Niedźwiedzie (gm. Szczytno), Kazimiera Jarnicka - emerytowana rolniczka ze wsi Gulb (gm. Iława), Sabina Krystianiak - kierowniczką klubu "Ruch" ze wsi Plenowo (gm. Reszel) i Władysława Leszczewska - kierowniczką klubu "Ruch" z PGR Kozarek (gm. Sorkwity). Do nagród centralnych zgłoszono punkty biblioteczne z Gulbia i Plenowa. Wyróżniono nagrodami pieniężnymi (po 5 tys. złotych) również 7 bibliotekarzy wyróżniających się w upowszechnieniu czytelnictwa na wsi i popularyzacji konkursu. 11 placówek bibliotecznych wyróżniono z tego samego tytułu dyplomami Komisji Wojewódzkiej. Są to: filia biblioteczna w Prątnicy (gm. Lubawa), gminne biblioteki w Janówcu, Sorkwicach i Wielbarku oraz miejskie i miejsko-gminne biblioteki w Iławie, Kętrzynie, Lubawie, Mrągowie, Nidzicy, Reszlu i Szczytnie. Łączna wysokość nagród pieniężnych wyniosła 190 tys.ż; ufundowali je: WBP, Wydział Kultury i Sztuki UW oraz Zw. ZMW, WZG i oddział Związku PGR w Olsztynie.

J.B.

26. Miesiąc Książki i Prasy Rolniczej 1987

w woj. olsztyńskim

Miesiąc Książki i Prasy Rolniczej w woj. olsztyńskim trwał w okresie: od 2 do 28 lutego 1987 r. Działania koordynacyjne w skali wojewódzkiej podjął Zespół Wojewódzki d/s Miesiąca Książki powołany w dniu 22 grudnia 1986 r. na spotkaniu w Wydziale Rolnictwa, Gospodarki Żywnościowej i Leśnictwa urzędu Wojewódzkiego. W skład zespołu weszli odpowiedzialni przedstawiciele instytucji, związków spół-

dzielczych, organizacji społecznych i redakcji (łącznie 15 osób). Sekretariat Zespołu mieścił się w dziale Instrukcyjno-Metodycznym Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej.

Program działania Miesiąca miał na celu, zgodnie z tradycją, zaktywizowanie działalności instytucji i organizacji zainteresowanych wiedzą rolniczą, podkreślenie roli literatury fachowej w krzewieniu wiedzy rolniczej, zacieśnienie współpracy zainteresowanych wiedzą rolniczą instytucji i organizacji. Na apel Zespołu Wojewódzkiego, instytucje i organizacje wpłaciły 60 tys. zł na sfinansowanie akcji odczytowej.

Organizatorzy terenowi Miesiąca a Zespół Wojewódzki zorganizowali łącznie 399 wystaw i wystawek książek, czasopism i publikacji ulotnych (głównie publikacje instruktażowe WOPR w Bęsi), 143 odczyty i pogadanki na tematy fachowe oraz spotkania z redaktorami czasopism rolniczych, 74 przeglądy książek i artykułów z czasopism fachowych, 32 lekcje biblioteczne i wycieczki do bibliotek uczniów zasadniczych i średnich szkół rolniczych, 24 konkursy rysunkowe i quizy dla uczniów szkół podstawowych popularyzujących zawód rolnika, 31 kiermaszy książek (wyłącznie kiermasze przygotowywane przy współudziale bibliotek - bez organizowanych samodzielnie przez księgarnię).

Wystawy książek organizowano głównie w bibliotekach i większych punktach bibliotecznych a także w innych pomieszczeniach, w których odbywały się szkolenia rolników, odczyty i spotkania lub narady. Większość bibliotek zorganizowała w swoich lokalach duże wystawy obrazujące zawartość ich zbiorów rolniczych na tematy szczególnie interesujące miejscowych rolników. Na wystawy towarzyszące poszczególnym odczytom dobierano tytuły związane tematycznie z odczytami. Odczyty na tematy rolnicze wygłaszali bądź to prelegenci wyszukani przez Wojewódzki Zespół d/s Miesiąca, bądź też przez organizatorów z poszczególnych gmin. Szczególnie aktywnie do akcji odczytowej włączyli się specjaliści z WOPR w Bęsi i gminni instruktorzy WOPR. Odczyty wygłaszali także liczni pracownicy wojewódzkich instytucji rolniczych, nauczyciele szkół rolniczych oraz pracownicy naukowcy z AR-T w Kortowie. Prelegenci wyszukani przez Zespół Wojewódzki ogłosili łącznie 31 odczytów. Byli to: mgr inż. Zbigniew Czajkowski z WSKIOR (ochrona ziemniaków i zbóż przed chorobami i szkodnikami, uprawa zbóż), dr Janusz Falkowski z AR-T (żywienie trzody chlewnej), mgr inż. Jerzy Kobański z SHIUZ (prawidłowy rozród bydła), dr Michał Kot z WOPR (użytki zielone), dr Józef Kulesza z AR-T (ogrodnictwo),

mgr inż. Jan Lewarowski z WOPR (modernizacja i remonty budynków gospodarczych), dr Irena Modrzejewska z WOPR (uprawa ziemniaków), dr Konrad Piskula z OSCHR (prawidłowe nawożenie, znajomość zasobności gleby), mgr inż. Stefan Sołomianko z WOPR (uprawa zbóż, szczególnie pszenżyta), mgr inż. Maria Szarek z WOPR (ogrodnictwo, szczególnie uprawa pod folią), mgr inż. Józef Wasząnik z WOPR (hodowla i rozród bydła). Organizatorzy terenowi wykazywali szczególne zainteresowanie tematami z dziedziny ogrodnictwa (zwłaszcza uprawy przyspieszone), uprawy zbóż, hodowli bydła i mleczarstwa (ten ostatni temat mógł być zrealizowany w niewielkim stopniu z uwagi na brak zainteresowania ze strony specjalistów z AR-T). O aktualnych problemach gospodarki żywnościowej i perspektywach wzrostu produkcji żywności w świecie ciekawie mówił dr Jerzy Rasiński - dyrektor Centralnej Biblioteki Rolniczej w Warszawie. Oddziały gromadziły rolników i miejscowych instruktorów WOPR oraz innych specjalistów. Zdecydowana ich większość to imprezy udane (gromadziły dużą ilość zainteresowanych, którzy wykazywali znaczną aktywność). Za inicjatywy bardzo udane należy też uznać spotkania z redakcjami (łącznie 10). Spotkania z redakcją miesięcznika "Działkowiec" (Olsztyn, Dobre Miasto, Kętrzyn, Mrągowo) wypełniły prelekcje sekretarza redakcji (dr Hanna Musternak), odczyt mgra Łęcha Piotrowskiego z UW (uprawa warzyw pod folią), dyskusja i odpowiedź na pytania działkowców. Szczególne zainteresowanie obecnych wywołały metody uprawy warzyw pod folią, zaopatrzenie w nasiona i narzędzia ogrodnicze, problemy prawne związane z użytkowaniem działki. Na pytania odpowiadali także członkowie Rady Krajowej PZDz - prof. Alfons Zielanko, mgr Witold Lenkiewicz i prezes ZW PODz w Olsztynie - Jan Porycki. Na spotkaniach z członkami redakcji tygodnika "Gospodyni" (sekr. red. Kazimiera Toniak i radca prawny - dr Kazimierz Stróżyk) były obecne głównie kobiety wiejskie (Olsztyn, Kwiecewo k/Swiątek, Jonkowo i Nidzica). W dyskusjach szczególnie dużo miejsca zajęły problemy wychowawcze, prawne (podatki) oraz niedostateczne zaopatrzenie wsi w czasopiśmie. Członkowie redakcji tygodnika "Nasza Wieś" spotkali się z czytelnikami w Karolewie (Zespół Szkół Rolniczych) i Małdytach, spotkania te zostały wzbogacone odczytami na tematy fachowe. Większość wymienionych spotkań uzupełniona była wystawami książek i kiermaszami, przygotowanymi przez miejscowe biblioteki i księgarnie. Zainteresowanie książkami prezentowanymi na kiermaszach było duże (np. w Dobrym Mieście w czasie kiermaszu towarzyszącego spotkaniu z redakcją "Działkowiec" sprzedano książek za 68 tys. zł). Przeglądy książek dla czy-

telników, realizowane przez bibliotekarzy i pracowników służby rolnej, towarzyszyły wielu odczytom a także spotkaniom KGW i zebraniom wiejskim.

Problematyka rolnicza objęła także środowisko dzieci i młodzieży szkolnej. Wycieczki do bibliotek uczniów szkół rolniczych miały na celu zapoznanie, młodzieży ze zbiorami fachowymi bibliotek i pracą b-k publicznych w ogóle. W wielu bibliotekach zorganizowano także lekcje biblioteczne dla uczniów klas 8-myh szkół podstawowych mające na celu zapoznanie młodzieży ze specyfiką zawodu rolnika i możliwościami nauki w tej dziedzinie. Konkursy rysunkowe i quizy miały na celu emocjonalnie przybliżyć dzieciom pożyteczny i ciekawy choć trudny zawód rolnika.

Duże znaczenie dla poprawy zaopatrzenia bibliotek w literaturę rolniczą miały przeglądy księgozbiorów rolniczych dokonane przez instruktorów WOPR i innych specjalistów (dokonano ich w większości gmin). Wskazano bibliotekarzom, które tytuły są już przestarzałe oraz w jakie książki i czasopisma warto biblioteki wzbogacić.

Ogólnie oceniając można stwierdzić, że program Miesiąca Książki i Prasy Rolniczej w 1987 r. był w województwie olsztyńskim dość urozmaicony i dawał organizatorom wiele możliwości oddziaływania na społeczeństwo. Przyczynił się także w poważnym stopniu do zacieśnienia współpracy między b-rzami a służbą rolną gmin i WOPR.

Głównymi organizatorami imprez były biblioteki i gminni instruktorzy doradztwa rolniczego. W organizację odczytów i spotkań z redakcjami duży wkład wniosły poszczególne redakcje, WZRKiOR, ZW PZDz. Niedostateczne było zainteresowanie akcją popularyzacji literatury rolniczej ze strony AR-T i organizacji młodzieżowych.

Z terenu wyróżnić należy za ciekawe i rozbudowane programy prac popularyzacyjnych organizatorów z gmin (miast i gmin): Dźwierzuty, Gietrzwałd, Górowo, Jeziorany, Kętrzyn, Korsze, Lubawa, Nidzica, Ostróda, Piecki, Reszel i Zalewó. Stosunkowo niewiele zrealizowanych prac wykazali organizatorzy z gmin: Dąbrówno, Grunwald, Jedwabno, Kozłowo, Lubomino, Łukta, Małdyty, Miłakowo, Pasym, Purda i Świętki. Jak wykazują sprawozdania, w niektórych z wymienionych gmin prace popularyzacyjne ograniczyły się w zasadzie tylko do wsi gminnych (Dąbrówno, Jonkowo, Jedwabno).

Jan Burakowski

27. Wieczór wspomnień o Emilii Sukertowej-Biedrawinie

w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej:

W 1987 r. minęła (29.I.) setna rocznica urodzin wybitnej działaczki, pisarki i popularyzatorki wiedzy o Warmii i Mazurach - Emilii Sukertowej-Biedrawiny. Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Olsztynie uczciła pamięć swej patronki m.in. wieczorem wspomnień. Impreza (12.II) zgromadziła spore grono ludzi - w większości związanych z tą postacią pracą zawodową, działalnością społeczną - a często i więzami długoletniej przyjaźni. Szczególnie licznie stawili się pracownicy Ośrodka Badań Naukowych, którzy łączą z osobą E.Sukertowej-Biedrawiny więzy ~~inne~~ # specjalne (m.in. księgozbiór Stacji Naukowej PTH - zgromadzony przez E.S.-B., stanowi istotną i najcenniejszą część składową biblioteki OBN). Obecni byli również przedstawiciele rodziny pisarki z córką - p.Bożeną Wilanowską.

Na program wieczoru, który prowadziła Wanda Dąbrowska (emerytowany z-ca dyr. WBP) złożyły się: odczytanie fragmentów wspomnień pisarki (odczytała dyr.Izabela Syrojć), referat dr Małgorzaty Szostakowskiej o jej życiu i działalności oraz wspomnienia (Hieronima Skurpskiego, Waltera Późnego, Bogdana Kozieźło-Poklewskiego, ks.Jerzego Otello, Wandy Dąbrowskiej, Teresy Peplińskiej, Jerzego Minakowskiego i Tadeusza Filipkowskiego). Wspomnienia dotyczyły różnych okresów życia i różnych przejawów działalności pisarki (Hieronim Skurpski znał ją od 1928 r., Jerzy Minakowski poznał dopiero na kilka lat przed śmiercią). Ogólny obraz dorobku i zasług Emilii Sukertowej-Biedrawiny, jaki się z tych wspomnień wyłonił, najlepiej odzwierciedlają, jak to podkreśliła Wanda Dąbrowska, słowa prof. Stanisława Herbsta "dorobek E.S.B. trudno przecenić".

W toku spotkania Hieronim Skurpski przekazał na ręce Izabeli Syrojć dar dla WBP w postaci suchorytu portretu pisarki. Zgromadzeni sformułowali postulat by wznowić wspomnienia E.S.B. ("Dawno a niedawno") wzbogacone o fakty zachowane w rękopisach, które opracowuje p.Bożena Wilanowska.

J.B.

28. Biblioteki na łamach "Ziemi Ostródzkiej."

Od ponad 3 lat ukazuje się, pod redakcją Jana Antochowskiego, 2-miesięcznik społeczno-kulturalny "Ziemia Ostródzka", wydawany przez Rejonowy Ośrodek Pracy Partyjnej w Ostródzie. Na łamach tego interesującego dla ostródzian czasopisma, ukazało się sporo ciekawych artykułów z dziedziny historii, kultury i krajoznawstwa oraz utworów twórców ostródzkich. W numerze 7 (12) dwumiesięcznika zamieszczono obszerny zestaw materiałów obrazujących rozwój bibliotek publicznych w Ostródzie i okolicznych gminach, pióra pracownic MBP. Teresa Marchwicka przedstawiła powstanie i rozwój bibliotek w dawnym powiecie ostródzkim a Teresa Grabowska, Anna Burzyńska i Alicja Czerniawska - kształtowanie się i aktualny stan księgozbioru MBP i - na tym tle - rozwój czytelnictwa i pracy upowszechnieniowej. Zamieszczono sylwetki 12 pionierów i in. szczególnie zasłużonych bibliotekarzy rejonu (Anna Błazińska, Teresa Marchwicka, Małgorzata Rutyna, Janina Winkler, Anna Burzyńska, Nadzieja Straszyńska, Maria Załęgowska, Julia Klimek, Napoleon Dereszkiwicz, Józef Kozakiewicz, Józefa Czaplińska, Stefan Twaróg). Tekst urozmaicony jest 6 fotografiami wykonanymi przez Romualda Aramowicza, kierownika Czytelni MBP (jest on stałym ilustratorem czasopisma).

Dzięki tej publikacji mieszkańcy Ostródy mogli pogłębić swą wiedzę o zasłużonej Bibliotece, która w końcu 1986 r. święciła swoje 40-lecie.

J.B.

29. Zimowe niedole bibliotek i bibliotekarzy.

Gwałtowne spadki temperatury w początkach stycznia spowodowały znaczne straty także w bibliotekach. Z uwagi na pękające kaloryfery i inne awarie wystąpiły przerwy w pracy bibliotek - m.in. w Miłomylynie, Świątkach i Bisztynku. Znacznie dotkliwsze skutki przyniosły jednak trudności związane z nabyciem opału - z uwagi na jego brak nieczynne były przez kilka czy kilkanaście dni m.in. biblioteki w Sępopolu, Pasymiu i Dywitach a w wielu placówkach musiano skrócić znacznie czas obsługi czytelników. Tradycyjnie prawie przez całą zimę było bardzo chłodno w MBP w Mrągowie a od 25 marca przestano tu w ogóle ogrzewać cały okazały gmach Miejskiego Domu Kultury w którym mieści się biblioteka(!). Za niezbyt udany żart (gdyby to

nie była rzeczywistość) można by uznać powód zaprzestania ogrzewania GBP w Dywitach - w miejscowości tej opał był ale nie można go było wykupić, gdyż w składzie opałowym przeprowadzono w czasie mrozów ... remanent.

J.B.

30. Kalendarium wydarzeń z życia bibliotek publicznych i organizacji społecznych środowiska bibliotekarskiego.

- 1.I. Punkt wypożyczeń w ZO Polskiego Związku Niewidomych w Olsztynie przekształcony został w wypożyczalnię książek mówionych działu Zbiorów Specjalnych WBP.
- 8.I. Do nowego znacznie lepszemu lokalu przeniesiona została filia nr 11 WBP w Olsztynie (zob.osobna nota).
- 15.I. Spotkanie z katowickim kompozytorem, Aleksandrem Gunkowskim w sali odczytowej WBP ("Spotkania z Polihymnią").
- 21.I. Dr Jerzy Rasiński, dyrektor Centralnej Biblioteki Rolniczej w Warszawie, wygłosił 3 odczyty na temat perspektyw wzrostu produkcji żywności w świecie i nowych technik produkcji rolniczej (filia nr 9 WBP, AR-T,GBP w Gietrzwałdzie).
- 28.I. Kolejne zebranie POP PZPR przy WBP. Na zebraniu omówiono sprawy organizacyjne (program)działania POP) oraz przesłanki dalszego rozwoju działu Zbiorów Specjalnych WBP.
- 29.I. Ryszard Michalski z WDK wygłosił w sali odczytowej WBP odczyt na temat: "Pozaestetyczne funkcje muzyki tradycyjnej" ("Spotkania z Polihymnią").
  - I. Styczeniowe mrozy spowodowały znaczne zakłócenia w pracy niektórych bibliotek (zob.osobna nota).
- 1.II. Dział Zbiorów Specjalnych WBP zorganizował w MBP w Mrągowie kolejny (5-ty w województwie) punkt wypożyczeń książek mówionych.
- 2-28.II. Miesiąc Książki i Prasy Rolniczej (zob. osobna nota).
- 12.II. Z inicjatywy WBP i Ośrodka Badań Naukowych im.Wojciecha Kętrzyńskiego, zorganizowano - w 100 rocznicę urodzin - wieczór wspomnień o Emilii Sukertowej-Biedrawinie, patronce WBP w Olsztynie (zob.osobna nota).
- 12-13.II. Odbłyły się spotkania czytelników z redaktorami tygodnika

"Gospodyni" (Olsztyn, Nidzica, Kwieciewo, gm. Świątki, Jonkowo).

- 14-15.II. Odbyły się spotkania czytelników z redaktorami miesięcznika "Działkowiec" (Olsztyn, Dobre Miasto, Kętrzyn, Mrągowo).
- 18-19.II. Instruktorzy WBP w Olsztynie przeprowadzili wizytację frontálną MBP w Ostródzie i jej filii.
- 25.II. Zebranie POP przy WBP w Olsztynie, poświęcone przede wszystkim dyskusji nad тезami Biura Politycznego na IV Plenum KC PZPR (aktywizacja działalności podstawowych organizacji partyjnych).
- 18.II. Przeprowadzono hospitację pracy filii nr 7 WBP. Wyniki działalności całego zespołu oceniono pozytywnie, na uwagę zasługują dobra organizacja pracy i osiągnięcia w zakresie obsługi czytelników w tym także ludzi niepełnosprawnych.
- 26.II. Krzysztof Szatravski z WSP w Olsztynie wygłosił w sali odczytowej WBP prelekcję o twórczości G. Rossiniego, w 195 rocznicę urodzin kompozytora ("Spotkania z Polihymnią").
- 26.II. Redaktorzy "Naszej Wsi" spotkali się z czytelnikami w Małdytach i Karolewie k/Kętrzyna. Miejscowe b-ki współdziałały w przygotowaniu tych spotkań.
- 28.II. W Olsztynie otwarto kolejną (23) filię WBP w os. Zielona Górka (zob. osobna nota).
- 5.III. WBP w Olsztynie zorganizowała naradę dyrektorów b-k rejonowych, poświęconą ocenie pracy bibliotek w 1986 r. oraz zmianom w statutach b-k.
- 10.III. Dział Zbiorów Specjalnych WBP zorganizował w MBP w Szczytnie kolejny (6-ty w województwie) punkt wypożyczeń książek mówionych.
- 17.III. Na posiedzeniu egzekutywy KM PZPR w Szczytnie rozpatrzono pracę MBP i rozwój czytelnictwa w mieście. W posiedzeniu uczestniczyli: dyrektor WBP - mgr R. Ławrynowicz i dyrektor MBP - mgr J. Malarz.

- 19.III. Instruktorzy WBP przeprowadzili "frontalną" wizytację GBP w Pięckach i jej filii w Nawiadach. Stan GBP i jej pracę oceniono na ogół pozytywnie, aktywizacji wymaga jednak praca popularyzacyjno-oświatowa. Poruszenie natomiast wywołała istotne braki i zaniedbania w pracy filii.
- 25.III. Kolejne zebranie POP przy WBP w Olsztynie. Poza sprawami organizacyjnymi na zebraniu omówiono pracę działu Udostępnienia Zbiorów i przesłanki dalszego rozwoju czytelnictwa na terenie Olsztyna.

Oprac. J.B.

